

Załącznik nr 1
do Uchwały nr XXIX/255/21
Rady Gminy Biskupiec
z dnia 24 czerwca 2021 r.

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

Wykonawca: Pracownia 3E

www.pracownia3e.pl

Zamawiający:

Gmina Biskupiec

Biskupiec, kwiecień 2021

Dokument Strategii Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026 został opracowany na zlecenie Urzędu Gminy w Biskupcu, przy współpracy pracowników oraz przy zaangażowaniu Mieszkańców, którzy wyrażali opinie i zgłaszali w badaniu ankietowym oraz Radnych Gminy, którzy wypełnili dedykowany kwestionariusz. Dokument był także poddany konsultacjom społecznym.

Spis treści

Wprowadzenie.....	4
1. Diagnoza	5
1.1 Podstawowe dane	5
1.2 Analiza danych zastanych	7
a) Struktura demograficzna mieszkańców.....	7
b) Podmioty gospodarcze i rynek pracy.....	8
c) Oświata	11
d) Pomoc społeczna i ochrona zdrowia	14
e) Kultura i sport.....	16
f) Organizacje pozarządowe	19
g) Turystyka	19
h) Rolnictwo i leśnictwo.....	21
i) Infrastruktura techniczna.....	23
j) Zasoby mieszkaniowe.....	28
k) Bezpieczeństwo publiczne	29
l) Wnioski z analizy danych.....	29
1.3 Podsumowanie badania wśród mieszkańców	30
2. Analiza SWOT.....	36
3. Misja, wizja, cele	39
4. Wdrażanie Strategii.....	47
5. Monitoring i ewaluacja Strategii	49
Spis tabel, wykresów i map.....	52
ANEKS	53
Zestawienie wyników badania wśród Mieszkańców.....	53
Zestawienie wyników badania wśród Radnych.....	66
Środowisko naturalne i zabytki Gminy.....	68

Wprowadzenie

Zarządzanie gminą wiąże się z podejmowaniem szeregu działań i decyzji ważnych dla społeczności lokalnej. Można rozróżnić 3 poziomy zarządzania przyszłością, z których każdy ma swoje ramy czasowe oraz zespół środków za pomocą, których oddziałuje na zachodzące i przewidywane zdarzenia. Można je ująć następująco:

- poziom strategiczny (długi horyzont czasowy): zarządzanie poprzez wartości, cele nadrzędne oraz wyznaczanie kierunków (strategia rozwoju),
- poziom programowy (średnioterminowy horyzont czasowy): zarządzanie poprzez wyznaczone cele (np. lokalny program rewitalizacji),
- poziom zadaniowy (krótki horyzont czasowy): zarządzanie za pomocą procedur (np. procedura realizacji inwestycji czy roczny plan działania).

Z powyższego rozróżnienia wynika, że zapisy strategii powinny wskazywać nadrzędne cele, do których należy dążyć w założonej perspektywie czasowej i w ramach określonych środków. Strategia definiuje jedynie kierunki rozwoju, natomiast ustalenia: co, jak, kiedy i za ile, dokonuje się na poziomie programowym i zadaniowym. W Strategii określa się kierunki działań, problemy i cele rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wskazuje możliwe drogi realizacji wyznaczonych celów oraz zasady oceny podjętych działań.

Strategia Rozwoju Gminy jest więc najważniejszym dokumentem samorządu gminnego, określającym kierunki i cele planowanej polityki rozwoju. Strategia pełni kluczową rolę określając wspólny plan działań interesariuszy rozwoju lokalnego, w tym władz samorządu (we współpracy z innymi samorządami i administracją państwową) oraz partnerów społecznych i prywatnymi. Dokument Strategii:

- zawiera diagnozę obecnej sytuacji Gminy,
- identyfikuje najważniejsze problemy, potrzeby i oczekiwania społeczne oraz związane z tym wyzwania rozwojowe,
- wskazuje mocne i słabe strony Gminy oraz wizję jej rozwoju,
- określa kierunki i cele rozwoju wspólnoty samorządowej Gminy wynikające z potrzeb mieszkańców, a jednocześnie zgodne z priorytetami aktualnych dokumentów strategicznych wyższego rzędu,
- określa sposób zarządzania, realizacji i monitorowania Strategii, ze szczególnym uwzględnieniem procesów współpracy.

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026 uwzględnia założenia zawarte w dokumentach strategicznych obowiązujących na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym, tj. Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020, Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”, Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, Strategii Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego, programów operacyjnych na szczeblu krajowym, ponadregionalnym oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014 – 2020.

Struktura dokumentu obejmuje część diagnostyczną (w tym krótką charakterystykę gminy rozszerzoną w Aneksie oraz analizę wybranych danych statystycznych) oraz część zasadniczą, która zawiera najważniejsze zapisy Strategii, tj. wizję, misję, obszary rozwoju oraz wskaźniki i zasady wdrażania Strategii.

Część zasadnicza dokumentu uzupełniona jest szczegółowym zestawieniem wyników badania ankietowego wśród Mieszkańców, zestawieniem wyników badania wśród Radnych (ocena stopnia osiągnięcia celów określonych w poprzedniej Strategii Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2014-2020), oraz opisową częścią charakteryzującą Środowisko naturalne i zabytki Gminy.

1. Diagnoza

1.1 Podstawowe dane

Gmina wiejska Biskupiec położona jest w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, które charakteryzuje się niskim poziomem uprzemysłowienia i stanowi „zielone Płuca Polski”. Pod względem powierzchni zajmuje czwarte miejsce w kraju (24,2 tys. km², co stanowi około 7,7 % powierzchni kraju).

W granicach województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonuje 116 jednostek samorządu gminnego, w tym 16 miejskich, 33 miejsko-wiejskich, 67 wiejskich. Województwo to podzielone jest na 17 powiatów ziemskich oraz 2 powiaty grodzkie, tj. miasta: Olsztyn i Elbląg. Stolicą województwa i siedzibą władz samorządowych jest centralnie położony Olsztyn.

Zarówno powiat nowomiejski jak i gmina Biskupiec to obszary rolnicze (znaczną część obszaru zajmują użytki rolne). Na terenie gminy położonych jest wiele jezior, w tym (w całości lub częściowo) 31 o powierzchni większej niż 1 ha. Około 26% powierzchni gminy stanowią lasy, występują także różne formy ochrony przyrody: parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody i obszary Natura 2000, gmina częściowo położona jest na terenie Brodnickiego Parku Krajobrazowego.

Dziedzictwo kulturowe gminy zbudowane jest na wielonarodowej i wielokulturowej historii regionu, a do walorów gminy zaliczane są obiekty archeologiczne i historyczne, zespoły pałacowo-parkowe, budynki zabytkowe i sakralne oraz liczne obiekty małej architektury (przydrożne kapliczki, krzyże, pomniki i obeliski).

Region Warmii i Mazur obejmuje obszary o wybitnych walorach przyrodniczych, unikatowych w skali europejskiej. Na tym terenie znajdują się cenne obszary takie jak: pojezierza (iławskie, olsztyńskie, ełckie) kraina Wielkich Jezior Mazurskich, Zalew Wiślany oraz duże kompleksy leśne (rezerваты i parki krajobrazowe).

Powiat nowomiejski usytuowany jest w południowo - zachodniej części województwa warmińsko - mazurskiego, na osi drogi krajowej Nr 15 Inowrocław - Toruń – Ostróda. Powiat nowomiejski obejmuje swoim zasięgiem jedną gminę miejską – Nowe Miasto Lubawskie oraz

cztery gminy wiejskie: Biskupiec, Grodziczno, Kurzętnik i Nowe Miasto Lubawskie z/s w Mszanowie (razem 77 sołectw). Zajmuje obszar 692,10 km².

Mapa 1 Powiat nowomiejski na mapie województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: Strategia rozwoju gminy Biskupiec na lata 2014-2020

Gmina Biskupiec położona jest w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Zajmuje ona obszar o powierzchni 24061 km² i graniczy z czterema gminami województwa Warmińsko-Mazurskiego: Kisielicami, Iławą, Nowym Miastem Lubawskim i Kurzętnikiem, oraz z następującymi gminami województwa Kujawsko-Pomorskiego: Łasin, Świecie nad Osą, Jabłonowo Pomorskie i Zbiczno. Krajobraz gminy tworzą przede wszystkim lasy i jeziora. Lasy zajmują 6311 ha powierzchni gminy, w tym 5776 ha to lasy państwowe, 528 ha prywatne a 7 ha komunalne. W całości lasy stanowią 26 % powierzchni gminy.

Mapa 2 Gmina Biskupiec na mapie powiatu nowomiejskiego

Źródło: Strategia rozwoju gminy Biskupiec na lata 2014-2020

1.2 Analiza danych zastanych

Diagnoza sytuacji społecznych stanu obecnego została przeprowadzona w oparciu o dane statystyczne obrazujące sytuację socjo-demograficzną mieszkańców. W tym celu dobrano zestaw wskaźników, których dane w ujęciu dynamicznym (porównywanym w okresie kilku lat) dają się porównać w odniesieniu do sytuacji w kraju. Tam, gdzie nie było to możliwe, odnoszono się do wskaźników dla zobrazowania skali zjawiska.

a) Struktura demograficzna mieszkańców

Z danych gminnej ewidencji ludności wiadomo, że na dzień 31 grudnia 2020 w gminie Biskupiec zameldowanych było 9 445 osób, w tym 4 696 kobiet i 4 749 mężczyzn. Dane GUS dostępne są za 2019 rok i poprzednie, i umożliwiają porównanie z innymi jednostkami. Według tych danych na koniec 2019 r. na terenie Gminy zameldowanych na stałe było 9 308 osób. W perspektywie ostatnich kilku lat liczba mieszkańców Gminy nieznacznie ale regularnie się zmniejsza i jest to trend demograficzny analogiczny do trendu obserwowanego w kraju lub większych jednostkach samorządowych. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 1.

Tabela 1 Zestawienie liczby mieszkańców w różnych jednostkach terytorialnych i wybranych latach

rok / zestawienie danych	Polska	Gminy wiejskie w PL	Wojew. warmińsko-mazurskie	Gminy wiejskie w woj.	Powiat nowomiejski	Gminy wiejskie w pow.	Biskupiec
2013	38 495 659	10 993 999	1 446 915	416 287	44 265	33 024	9 546
2015	38 437 239	10 973 062	1 439 675	416 742	44 321	33 220	9 538
2017	38 433 558	10 953 101	1 433 945	416 453	44 104	33 107	9 419
2018	38 411 148	10 932 463	1 428 983	415 798	43 997	33 072	9 403
2019	38 382 576	10 890 561	1 422 737	408 370	43 822	32 972	9 308
zmiana 2019 /2013 w liczbie osób	-113 083	-103 438	-24 178	-7 917	-443	-52	-238
zmiana 2019 /2013 w % populacji	99,71%	99,06%	98,33%	98,10%	99,00%	99,84%	97,51%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Porównanie liczby mieszkańców w podziale na płeć pokazuje z kolei, że w kolejnych latach dynamiczniej zmniejsza się liczba kobiet. W porównaniu roku 2019 do 2013 widać, że liczba mieszkańców ogółem zmniejszyła się o 238 osób, a 55% z tej grupy stanowiły kobiety. Szczegółowe zestawienie prezentuje Tabela 2 poniżej.

Tabela 2 Liczba mieszkańców gminy w wybranych latach

płeć	2013	2015	2017	2018	2019	różnica 2019/ 2013	różnica 2019/13 w %
kobiety	4 699	4 687	4 638	4 627	4 568	-131	55,04%
mężczyźni	4 847	4 851	4 781	4 776	4 740	-107	44,96%
ogółem	9 546	9 538	9 419	9 403	9 308	-238	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Uwzględnienie kwestii płci jest o tyle znaczące, że w Polsce ogółem jest więcej kobiet niż mężczyzn – współczynnik feminizacji wynosi 107 (na 100 mężczyzn przypada 107 kobiet) i od kilku lat utrzymuje się na tym poziomie. W gminach wiejskich ta proporcja jest odwrotna – kobiet jest statystycznie mniej. W gminie Biskupiec obserwowana jest od kilku lat tendencja zmniejszania się liczby kobiet, w 2019 roku współczynnik feminizacji wynosił 96 (czyli kobiet jest statystycznie mniej niż mężczyzn). Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 3.

Tabela 3 Współczynnik feminizacji

Jednostka terytorialna	2012	2015	2017	2018	2019	2019 /2012
Polska	107	107	107	107	107	0
Gminy wiejskie w PL	101	101	101	101	101	0
Woj. warmińsko-mazurskie	104	104	104	104	104	0
Gminy wiejskie w woj.	98	98	98	98	98	0
Powiat nowomiejski	101	101	101	101	101	0
Gminy wiejskie w pow.	99	99	98	98	98	-1
Biskupiec	97	97	97	97	96	-1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

b) Podmioty gospodarcze i rynek pracy

Zestawienie danych GUS w podziale na grupy aktywności zawodowej pokazuje udział osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Zgodnie z definicją przyjętą przez GUS przez wiek produkcyjny rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy: dla mężczyzn przyjęto wiek 15-64 lata, dla kobiet - 15-59 lat. Od kilku lat w gminie Biskupiec udział osób w wieku aktywności zawodowej utrzymuje się na podobnym poziomie i wynosi około 62-63% populacji ogółem. Zmniejsza się odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (do 15 r.ż.) – od 2012 roku o 4 punkty procentowe (p.p.), o tyle samo zwiększył się udział osób w wieku poprodukcyjnym (średnio co dwa lata odsetek zwiększa się o 0,5 p.p.) i w 2019 roku wynosił 18%.

Warto zauważyć, że obserwowane trendy demograficzne nieznacznie różnią się od trendów obserwowanych w kraju, gdzie rośnie co prawda udział osób starszych, jednak odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym utrzymuje się na podobnym poziomie a zmniejsza się udział osób w wieku produkcyjnym. Ruch demograficzny w gminie Biskupiec jest podobny do kierunku

zmian w strukturze populacji dla gmin wiejskich w Polsce, przy czym w gminach wiejskich zmiany te występują dużo wolniej – udział poszczególnych grup wiekowych zmienił się średnio o 1-2 p.p. Szczegółowe zestawienie danych zawiera poniższa Tabela 4.

Tabela 4 Struktura populacji gminy Biskupiec w podziale na grupy aktywności zawodowej

rok	wiek populacji	Polska	Gminy wiejskie w PL	Woj. warmińsko-mazurskie	Gminy wiejskie w woj.	Powiat nowomiejski	Gminy wiejskie w pow.	Biskupiec
2012	przedprodukcyjny	18,3	20,7	19,3	21,6	22,3	23,1	22,6
	produkcyjny	63,9	63,3	65,0	64,6	62,4	62,3	62,4
	poprodukcyjny	17,8	16,0	15,7	13,8	15,3	14,6	14,9
2015	przedprodukcyjny	18,0	19,9	18,5	20,4	21,3	22,1	20,8
	produkcyjny	62,4	63,1	63,7	64,6	62,2	62,2	63,2
	poprodukcyjny	19,6	17,0	17,7	15,1	16,6	15,8	15,9
2017	przedprodukcyjny	18,0	19,7	18,4	19,9	20,7	21,6	20,0
	produkcyjny	61,2	62,5	62,5	64,0	61,8	62,0	63,1
	poprodukcyjny	20,8	17,9	19,1	16,1	17,5	16,5	17,0
2018	przedprodukcyjny	18,1	19,6	18,3	19,6	20,6	21,3	19,8
	produkcyjny	60,6	62,1	61,9	63,8	61,4	61,8	62,8
	poprodukcyjny	21,4	18,3	19,8	16,6	17,9	17,0	17,4
2019	przedprodukcyjny	18,1	19,6	18,2	19,4	20,5	21,1	19,3
	produkcyjny	60,0	61,7	61,2	63,4	61,0	61,5	62,6
	poprodukcyjny	21,9	18,7	20,5	17,2	18,5	17,4	18,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Aktywność gospodarcza w gminie Biskupiec jest podobna do aktywności gospodarczej w innych gminach wiejskich powiatu nowomiejskiego – liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON stale choć nieznacznie rośnie od kilku lat, w 2019 roku wynosiła 69 podmiotów w przeliczeniu na 1 tysiąc mieszkańców. O ile są to wartości porównywalne do gmin wiejskich w powiecie, o tyle są niższe od innych jednostek referencyjnych – zarówno od średniej dla Polski jak i od średniej dla gmin wiejskich w Polsce (w tym przypadku dynamika wzrostu jest dwukrotnie wyższa, poziom w 2019 roku wyniósł 85 podmiotów na 1 tysiąc mieszkańców).

Różnice w aktywności gospodarczej można zaobserwować także przy wykorzystaniu innych wskaźników, jak np. liczba podmiotów na 1 tysiąc mieszkańców w wieku produkcyjnym, czy liczba osób prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym. W obu tych przypadkach dynamika zmian i wartość wskaźników jest zbliżona do średniej dla gmin wiejskich w województwie oraz średniej dla gmin wiejskich w powiecie, jest też niższa niż w większych jednostkach referencyjnych. Szczegółowe zestawienie zawiera poniższa Tabela 5.

Tabela 5 REGON – podmioty gospodarki narodowej

jednostka samorządu	2012	2015	2017	2018	2019
podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 tys. ludności					
Polska	103	109	112	114	117
Gminy wiejskie w PL	69	75	78	81	85

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

jednostka samorządu	2012	2015	2017	2018	2019
Woj. war-mazurskie	83	86	87	89	93
Gminy wiejskie w woj.	59	64	66	69	74
Powiat nowomiejski	65	70	72	74	77
Gminy wiejskie w pow.	56	62	64	66	70
Biskupiec	57	63	64	65	69
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym					
Polska	161,6	174,3	183,3	187,6	195,9
Gminy wiejskie w PL	109,7	118,7	124,4	130,4	138,1
Woj. war-mazurskie	127,2	135,0	139,9	143,7	151,4
Gminy wiejskie w woj.	91,2	98,8	102,7	107,9	116,4
Powiat nowomiejski	103,4	112,3	115,9	120,4	126,2
Gminy wiejskie w pow.	90,1	99,5	102,6	107,5	113,8
Biskupiec	92,1	99,5	101,7	104,2	110,8
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym					
Polska	11,86	12,38	12,76	13,37	13,96
Gminy wiejskie w PL	8,84	9,46	9,88	10,45	11,10
Woj. war-mazurskie	9,16	9,53	9,75	10,25	10,84
Gminy wiejskie w woj.	7,08	7,61	7,92	8,43	9,13
Powiat nowomiejski	8,13	8,74	8,96	9,39	9,81
Gminy wiejskie w pow.	7,10	7,75	7,97	8,44	8,90
Biskupiec	7,37	7,86	7,94	8,15	8,47

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Aktywność ekonomiczną obrazują szczególnie dwa wskaźniki: nowych podmiotów rejestrowanych w REGON i podmiotów wyrejestrowanych. Zmiany obserwowane w gminie Biskupiec w zakresie nowo rejestrowanych podmiotów są podobne do sytuacji w kraju (wzrost o kilka jednostek na 10 tys. ludności), a poziomem są zbliżone do gmin wiejskich w powiecie (75 nowo rejestrowanych podmiotów w gminie Biskupiec w 2019 roku, 76 nowych podmiotów w gminach wiejskich w powiecie).

Większe różnice widać w odniesieniu do liczby wyrejestrowanych podmiotów – w gminie Biskupiec takich podmiotów było mniej niż w gminach wiejskich w powiecie (ta różnica jest na korzyść gminy Biskupiec, bowiem więcej jednostek utrzymało działalność). Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 6.

Tabela 6 Podmioty zarejestrowane i wykreślone z REGON

jednostka samorządu	2012	2015	2017	2018	2019
jednostki nowo zarejestrowane w REGON na 10 tys. ludności					
Polska	93	94	94	102	99
Gminy wiejskie w PL	69	71	75	88	84
Woj. war-mazurskie	80	74	75	86	84
Gminy wiejskie w woj.	67	62	66	80	83
Powiat nowomiejski	76	72	73	83	74
Gminy wiejskie w pow.	71	65	67	80	76
Biskupiec	70	66	73	73	75

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

jednostka samorządu	2012	2015	2017	2018	2019
jednostki wykreślone z REGON na 10 tys. ludności					
Polska	65	76	75	86	59
Gminy wiejskie w PL	49	57	58	54	42
Woj. war-mazurskie	60	68	67	72	47
Gminy wiejskie w woj.	48	55	57	52	40
Powiat nowomiejski	61	59	50	56	46
Gminy wiejskie w pow.	52	54	45	48	42
Biskupiec	53	50	32	50	37

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

c) Oświata

Oświata to jedna z kluczowych dziedzin zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, jak i lokalnym. Im lepiej wykształcone społeczeństwo, tym większe szanse na szybsze przystosowanie się do realiów dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości gospodarczej i społecznej.

Na terenie gminy Biskupiec funkcjonują następujące jednostki stanowiące bazę oświatową – szczegółowe zestawienie przedstawia Tabela 7.

Tabela 7 Zestawienie przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów w Gminie

Typ szkoły	Nazwa szkoły	Lokalizacja
Przedszkola	Przedszkole Publiczne	Krotoszyny
Publiczne szkoły podstawowe i przedszkola	Szkoła Podstawowa Im. Mikołaja Kopernika	Biskupiec
	Zespół Szkolno-Przedszkolny, w skład którego wchodzi: - Szkoła Podstawowa - Publiczne Przedszkole	Szwarcenowo
	Szkoła Podstawowa Specjalna	Krotoszyny
	Szkoła Podstawowa Im. Jana Pawła II	Łąkorz
	Zespół Szkolno-Przedszkolny, w skład którego wchodzi: - Szkoła Podstawowa Im. Juliana Tuwima w Lipinkach - Publiczne Przedszkole w Lipinkach	Lipinki
	Szkoła Podstawowa	Ostrowite
Szkoły ponadpodstawowe	Zespół Szkół w Bielicach , w skład którego wchodzi: - Szkoła Podstawowa im. Wójta Kazimierza Tomaszewskiego w Krotoszynach, - Branżowa Szkoła I Stopnia w Bielicach - Liceum Ogólnokształcące Służb Mundurowych w Bielicach	Bielice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Poza tym na terenie gminy Biskupiec funkcjonują:

- Oddziały Przedszkolne i „0” przy Szkołach Podstawowych
- Przedszkole Niepubliczne „Talencik” w Bielicach
- Przedszkole Niepubliczne „Słoneczko” w Biskupcu

Za realizację zadań z zakresu obsługi administracyjno-gospodarczej i finansowej szkół i przedszkoli odpowiada Wydział Oświaty Urzędu Gminy w Biskupcu. Przez zespół obsługiwane są następujące placówki oświatowe:

- Szkoła Podstawowa Im. Mikołaja Kopernika w Biskupcu
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Szwarcenowie
- Szkoła Podstawowa Specjalna w Krotoszynach
- Szkoła Podstawowa Im. Jana Pawła II w Łąkorzu
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lipinkach
- Szkoła Podstawowa w Ostrowitem
- Zespół Szkół w Bielicach
- Publiczne Przedszkole w Krotoszynach

Opis placówek oświatowych Gminy

Szkoła Podstawowa Im. Mikołaja Kopernika w Biskupcu

Siedziba szkoły znajduje się w Biskupcu przy ulicy Grudziądzkiej 38. Szkoła Podstawowa w Biskupcu obejmuje swoją działalnością obwód szkolny ustalony przez Radę Gminy Biskupiec. W skład obwodu szkoły wchodzi następujące miejscowości: Biskupiec, Fitowo, Piotrowice, Piotrowice Małe, Słupnica, Podlasek, Podlasek Mały, Wielka Tymawa. Organem prowadzącym szkołę jest Gmina Biskupiec. Szkoła Podstawowa w Biskupcu w swej strukturze organizacyjnej obejmuje klasy od I-VIII, co oznacza pełny stopień organizacyjny. Przy szkole utworzony jest oddział przedszkolny realizujący program wychowania przedszkolnego. Zasady funkcjonowania oddziału przedszkolnego określa Statut Oddziału Przedszkolnego przy Szkole Podstawowej im. Mikołaja Kopernika w Biskupcu. Obecnie w Szkole Podstawowej w Biskupcu mieści się 15 oddziałów oraz 2 oddziały przedszkolne.

Zespół Szkolno Przedszkolny w Szwarcenowie

Zespół Szkolno Przedszkolny został utworzony 01.09.2015 r. w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa w Szwarcenowie i Publiczne Przedszkole w Szwarcenowie. Obecnie w Szkole Podstawowej w Szwarcenowie mieści się 8 oddziałów oraz oddział przedszkolny. W Publicznym Przedszkolu jest 1 oddział dla dzieci w wieku 2,5-5 lat. W budynku szkoły znajduje się 7 klas lekcyjnych, 2 pracownie komputerowe oraz biblioteka szkolna. W 2002 roku oddano do użytku nowo wybudowaną część łączną, w której znajduje się pełnowymiarowa sala gimnastyczna, kuchnia, zaplecze socjalne, stołówka, dwie sale lekcyjne oraz pracownia komputerowa i sanitariaty. Do obwodu szkoły należą miejscowości: Szwarcenowo, Wielka Wólka i Wonna. Za budynkiem znajduje się duże boisko do piłki nożnej wybudowane w 2011r. W ogrodzie szkolnym znajduje się nowy, piękny plac zabaw dla dzieci, Dzięki realizacji projektów unijnych szkoła dysponuje dwoma tablicami interaktywnymi, projektorem i wizualizerem oraz atrakcyjnymi pomocami dydaktycznymi. Szkoła posiada systematycznie aktualizowaną stronę internetową: www.szwarcenowo.com.pl. Szkoła ściśle współpracuje ze środowiskiem

lokalnym, czego dowodem są liczne wspólnie podejmowane inicjatywy. Kadra pedagogiczna posiada wysokie kwalifikacje oraz długoletnie doświadczenie zawodowe.

Szkoła Podstawowa Specjalna w Krotoszynach

Szkoła Podstawowa Specjalna w Krotoszynach istnieje od 01.09.2018 r. i mieści się w budynku po Szkole Podstawowej w Krotoszynach w części dobudowanej i oddanej do użytku w 2005 r. Obecnie w Szkole Podstawowej Specjalnej mieści się 7 oddziałów. Szkoła posiada obszerne zaplecze dydaktyczne i lokalowe do pracy z dziećmi posiadającymi specjalne potrzeby edukacyjne. Organem prowadzącym Szkołę jest Gmina Biskupiec na podstawie porozumienia z Powiatem Nowomiejskim. Organem nadzorującym Szkołę jest Kuratorium Oświaty w Olsztynie.

Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łąkorzu

Szkoła jest publiczną ośmioklasową szkołą podstawową o strukturze organizacyjnej klas I-VIII. W szkole funkcjonuje oddział przedszkolny. Organem prowadzącym jest Gmina Biskupiec, a organem sprawującym nadzór pedagogiczny Kuratorium Oświaty w Olsztynie. Siedzibą szkoły jest Łąkorz. Do obwodu szkoły należą: Gaj, Łąkorek, Łąkorz, Mierzyn, Osówko, Sumin. Obecnie w Szkole Podstawowej mieści się 8 oddziałów oraz oddział przedszkolny.

Zespół Szkolno Przedszkolny w Lipinkach

W 1997 roku, po 7- letniej budowie oddano do użytku nowy budynek szkoły. Szkoła jest placówką środowiskową, aktywnie działającą nie tylko na płaszczyźnie edukacyjnej i wychowawczej ale także kulturalnej, ekologicznej, plastycznej i turystycznej. Realizuje wiele programów (rządowe, unijne) np.: "Czysty las" - organizowany przez Towarzystwo Przyjaciół Lasu oraz Dyрекcję Lasów Państwowych, "Magiczne drzewo" - organizowany przez czasopismo GAJA, "Ożywić Pola" - organizowany przez czasopismo "Łowiec Polski". 14 maja 2004 roku społeczność szkoły przeżyła radosne i bardzo ważne uroczystości: uroczyste nadanie szkole imienia Juliana Tuwima. Od 01.09.2018 r utworzono Zespół Szkolno Przedszkolny w Lipinkach w skład którego włączono Szkołę Podstawowa im. Juliana Tuwima w Lipinkach i Publiczne Przedszkole w Lipinkach. Obecnie w Szkole Podstawowej mieści się 8 oddziałów dla klas I-VIII, a w Publicznym Przedszkolu mieszczą się 2 oddziały (grupa Zerówka i grupa Przedszkole) dla dzieci w wieku od 2,5 do 6 lat.

Szkoła Podstawowa w Ostrowitem

Szkoła Podstawowa w Ostrowitem ma siedzibę w Ostrowitem. Organem prowadzącym Szkołę jest Gmina Biskupiec. Organem nadzorującym Szkołę jest Kuratorium Oświaty w Olsztynie. Do Szkoły uczęszczają uczniowie zamieszkali w jej obrębie szkolnym, obejmującym miejscowości: Ostrowite, Osetno, Rywałdzik, Wardęgowo. Obecnie w Szkole Podstawowej w Ostrowitem mieści się 8 oddziałów dla klas I- VIII oraz oddział przedszkolny.

Zespół Szkół w Bielicach – zwany dalej „Zespołem” - obejmuje szkoły:

- Szkołę Podstawową im. Wójta Kazimierza Tomaszewskiego w Krotoszynach
- Branżowa Szkoła I Stopnia w Bielicach, Bielice 120, 13-330 Krotoszyny;

- Liceum Ogólnokształcące Służb Mundurowych w Bielicach, Bielice 120, 13-330 Krotoszyny.

Zespół Szkół w Bielicach powołany został do życia z dniem 1 września 2014r., w skład którego weszło Gimnazjum i ZSZ Bielice. W kolejnych latach włączono Liceum Ogólnokształcące Służb Mundurowych (01.09.2015 r.) oraz Szkołę Podstawową im. Wójta Kazimierza Tomaszewskiego w Krotoszynie (01.09.2017 r.). Z mocy prawa ZSZ Bielice Zostało zmienione na Branżową Szkołę I stopnia w Bielicach. Z dniem 01.09.2019 r. zostało zlikwidowane z mocy prawa Gimnazjum w Bielicach. Do Liceum Ogólnokształcącego i Branżowej Szkoły I stopnia mogą uczęszczać uczniowie zamieszkali na terenie powiatu nowomiejskiego i iławskiego. Organem prowadzącym Zespół Szkół jest Gmina Biskupiec w ramach porozumienia z Powiatem Nowomiejskim. Branżowa Szkoła I Stopnia jest trzyletnią szkołą zawodową, nad którą nadzór pedagogiczny sprawuje Warmińsko-mazurski Kurator Oświaty. Szkoła kształci uczniów w klasach wielozawodowych w 5 oddziałach przeznaczonych dla klas I-III. Liceum Ogólnokształcące Służb Mundurowych w Bielicach kształci uczniów w 4 oddziałach dla klas I-III oraz I-IV. W Szkole Podstawowej im. Wójta Kazimierza Tomaszewskiego obecnie kształcenie odbywa się w 8 oddziałach dla klas I-VIII. Do szkoły uczęszczają uczniowie zamieszkujący w jej obwodzie, który obejmuje miejscowości : Krotoszyny, Bielice i Czachówki.

Infrastruktura placówek oświatowych

Przy szkołach w Łąkorzu, Lipinkach, Ostrowitem, Biskupcu, Szvarcenowie, Krotoszynie, Łąkorzu i Lipinkach funkcjonują boiska sportowe. Ich stan techniczny jest bardzo dobry. Przy Zespole Szkół w Bielicach i przy SP Biskupiec funkcjonują ORLIKI. Ponadto przy każdej ze szkół działają place zabaw oraz sale gimnastyczne. Do remontu i rozbudowy pozostała jedynie sala gimnastyczna przy SP w Ostrowitem. W SP Łąkorz, Lipinki i Zespole Szkół w Bielicach funkcjonują pompy ciepła. W ZSP Szvarcenowo, SP Ostrowite, SPS Krotoszyny oraz w PP Krotoszyny działa ogrzewanie elektryczne a w SP Biskupiec ogrzewanie tradycyjne. Wszystkie jednostki oświatowe z terenu Gminy Biskupiec prowadzą e-dziennik (niezbędny w prowadzeniu zajęć zdalnych jak również jedyna forma kontaktu szkoła – rodzic w czasie pandemii) oraz posiadają swoje strony internetowe. Szkoły w roku 2020 skorzystały z rządowego programu grantowego Zdalna Szkoła i Zdalna Szkoła + w ramach których otrzymały niezbędny sprzęt do prowadzenia nauczania na odległość.

d) Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Jak wynika z danych GUS liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w gminie Biskupiec jest większa niż średnio w kraju i podobna do wartości dla powiatu – średnio w 2019 na 10 tys. mieszkańców ze wsparcia OPS korzystało w Gminie 979 osób. Warto zauważyć, że liczba ta stale się zmniejsza – ostatnie dane (za 2019 rok) pokazują zmniejszenie liczby osób korzystających z OPS o ponad 762 w odniesieniu do 2010 roku. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 8.

Tabela 8 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Jednostka terytorialna	2010	2012	2015	2017	2018	2019	2019 /2010
Polska	867	807	710	568	513	463	-404
Woj. war-mazurskie	1 426	1 353	1 188	957	873	797	-629
Powiat nowomiejski	1 927	1 976	1 575	1 216	1 103	997	-930
Biskupiec	1 741	1 766	1 475	1 205	1 172	979	-762

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Za wspieranie osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych z terenu Gminy Biskupiec poprzez pobudzanie ich potencjału i aktywności oraz ukierunkowanie na rozwiązywanie problemów i rozwój odpowiada Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej działa na podstawie statutu oraz:

- Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2020 poz. 1876.)
- Ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713z późn. zm.)

W ramach zadań zleconych Ośrodek realizuje zadania z ustaw:

- o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2020 poz. 1876.)
- o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. (Dz. U. Nr z 2020, poz. 111 z późn. zm.)
- o dodatkach mieszkaniowych z dnia 21 czerwca 2001 r. (Dz. U. z, 2021 poz. 11)
- o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej z dnia 22 kwietnia 2005 r. (Dz. U. Nr 86 poz.732 z późn.zm.)
- o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” z dnia 29 grudnia 2005 r. (Dz.U.219, poz.1706),
- o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci dnia z dnia 11 lutego 2016r. (Dz. U. 2016 poz. 195),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. Poz. 1061).

Ośrodek jest gminną jednostką organizacyjną utworzoną w celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej zarówno własnych jak i zleconych. Do głównych kierunków działań ośrodka należy zaliczyć:

- Prawidłowo funkcjonująca rodzina,
- Inwestycja w dzieci i młodzież,
- Wspieranie aktywności społecznej i zawodowej beneficjentów ośrodka,
- Wzmacnianie integracji społecznej.

Do zadań ośrodka należy tworzenie warunków do rozwoju form organizacyjnych, w tym różnego rodzaju usług socjalnych oraz instytucjonalnych form pomocy społecznej. Pracownicy ośrodka prowadzą z podopiecznymi pracę socjalną, przyznają świadczenia finansowe (zasiłki okresowe, zasiłki stałe, zasiłki celowe i specjalne celowe), rzeczowe, usługowe, przyznają i wypłacają dodatki mieszkaniowe i energetyczne, przyznają i wypłacają świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego, realizują zadania z zakresu wspierania rodziny oraz

zadania i sprawy z zakresu pieczy zastępczej, zadania wynikające z ustawy i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Do zadań ośrodka należy również:

- aktywizacja społeczno-zawodowa,
- integracja społeczności lokalnej,
- edukacja osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez realizację programów i projektów będących odpowiedzią na problemy i potrzeby mieszkańców,
- prowadzenie szeroko pojmowanej działalności profilaktycznej oraz rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- przeciwdziałanie narkomanii,
- poradnictwo specjalistyczne: poradnictwo prawne, psychologiczne, psychiatryczne,
- realizacja usług specjalistycznych,

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oprócz dobrej bazy lokalowej wyposażony jest w nowy sprzęt komputerowy i biurowy.

W zakresie ochrony zdrowia i życia na terenie gminy funkcjonują następujące placówki:

- poradnia neurologiczna,
- oddział rehabilitacji,
- stomatologia,
- poradnia ginekologiczna,
- laboratorium (punkt z głównego laboratorium z Żuromina "Przygoda")

e) Kultura i sport

Infrastruktura kulturalna

Najważniejszą instytucją przyczyniającą się do kształtowania życia kulturalnego gminy Biskupiec jest Gminny Ośrodek Kultury. W GOK Biskupiec funkcjonują: Klub Seniora "RADOŚĆ" oraz Punkt Antyalkoholowy. Codziennie działa ponadto świetlica środowiskowa.

Z danych GUS wiadomo, że chociaż w gminie jest jedno centrum kultury (GOK) to statystycznie – w przeliczeniu na liczbę mieszkańców) jest to wskaźnik lepszy, niż w odniesieniu do gmin wiejskich w województwie, i zbliżony do średniej krajowej.

Ze statystyki GUS możemy dowiedzieć się także, że w ciągu ostatnich lat zmniejszała się liczba imprez organizowanych w gminie – z 45. w 2012 roku do 18. w 2019. Nieznacznie zwiększała się natomiast liczba uczestników imprez – do średnio 607. osób w 2019 roku, co jest wartością niższą ale porównywalną do liczby uczestników w gminach wiejskich zarówno w województwie jak i w kraju. Szczegółowe dane są zawarte w Tabeli 9 poniżej.

Tabela 9 Działalność centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic

Instytucje	2012	2015	2017	2018	2019
imprezy					
Polska	195 070	217 412	239 691	242 277	243 839
Gminy wiejskie w PL	53 964	59 872	69 020	69 798	69 675
Woj. war-mazurskie	9 501	7 302	8 330	8 164	8 673
Gminy wiejskie w woj.	2 735	2 863	3 087	2 966	3 016
Powiat nowomiejski	281	233	177	170	192

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

Instytucje	2012	2015	2017	2018	2019
Gminy wiejskie w pow.	156	63	74	83	78
Biskupiec	45	12	18	27	18
liczba uczestników imprez na 1000 ludności					
Polska	817,0	891,9	945,3	1 027,9	976,8
Gminy wiejskie w PL	609,5	660,4	697,8	725,2	679,6
Woj. war-mazurskie	1 236,5	1 103,1	1 145,5	1 314,4	1 234,6
Gminy wiejskie w woj.	665,9	722,4	982,6	973,7	694,6
Powiat nowomiejski	931,9	2 035,3	1 366,2	1 289,0	1 592,9
Gminy wiejskie w pow.	562,4	663,7	979,1	1 052,5	976,4
Biskupiec	531,8	339,2	489,7	623,3	607,5
liczba osób na placówkę (centrum kultury, dom kultury, ośrodek kultury, klub, świetlice)					
Polska	9 956,92	9 444,04	9 085,95	9 065,65	9 020,58
Gminy wiejskie w PL	5 844,09	5 555,98	5 149,55	5 122,99	5 122,56
Woj. war-mazurskie	9 736,22	9 727,53	8 797,21	8 987,31	8 728,45
Gminy wiejskie w woj.	4 577,16	4 579,58	3 966,22	4 157,98	3 926,63
Powiat nowomiejski	11 068,25	11 080,25	11 026,00	10 999,25	10 955,50
Gminy wiejskie w pow.	11 016,33	11 073,33	11 035,67	11 024,00	10 990,67
Biskupiec	9 603,00	9 538,00	9 419,00	9 403,00	9 308,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane Głównego Urzędu Statystycznego pokazują także, że statystycznie zwiększyła się w gminie Biskupiec liczba osób przypadająca na jedną placówkę biblioteczną – ponad dwukrotnie w ciągu ostatnich 7. lat, Jest to wskaźnik podobny do średniej w kraju, ale znacznie wyższy od pozostałych jednostek referencyjnych, w tym szczególnie – w odniesieniu do innych gmin wiejskich (i może oznaczać, że mieszkańcy mają utrudniony dostęp do biblioteki). Jednocześnie stale zmniejsza się w Gminie zarówno liczba czytelników w bibliotekach, jak i wypożyczenia w przeliczeniu na jednego czytelnika (co zapewne jest powiązane ze zmniejszonym dostępem do tego typu instytucji, bowiem duża zmiana wartości obu wskaźników widoczna jest w 2017 roku – wówczas ponad dwukrotnie wzrosła liczba osób przypadających na jedną placówkę biblioteczną i podobnie zmniejszyła się liczba czytelników). Jednocześnie nie zmniejszyła się zasadniczo liczba wypożyczeń przypadająca na jednego czytelnika (w 2017 roku nawet wartość ta wzrosła), w porównaniu długookresowym widoczny jest jednak spadek wypożyczeń i jest to tendencja zbieżna z tendencjami obserwowanymi zarówno w gminach wiejskich jak i średnio w kraju. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 10.

Tabela 10 Czytelniczy bibliotek

Czytelniczy bibliotek	Jednostka terytorialna	2012	2015	2017	2018	2019
Ludność na 1. placówkę biblioteczną	Polska	4 072	4 113	4 194	4 264	4 324
	Gminy wiejskie w PL	2 410	2 463	2 513	2 554	2 595
	Woj. war-mazurskie	3 600	3 333	3 414	3 564	3 686
	Gminy wiejskie w woj.	1 983	1 938	1 964	2 038	2 149
	Powiat nowomiejski	2 330	2 333	2 757	2 750	2 739
	Gminy wiejskie w pow.	1 836	1 846	2 207	2 205	2 198
	Biskupiec	1 921	1 908	4 710	4 702	4 654
	Polska	168	162	157	155	156

Czytelnicy bibliotek	Jednostka terytorialna	2012	2015	2017	2018	2019
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	Gminy wiejskie w PL	122	120	115	113	113
	Woj. war-mazurskie	152	144	140	136	137
	Gminy wiejskie w woj.	102	101	97	96	97
	Powiat nowomiejski	141	149	131	137	137
	Gminy wiejskie w pow.	124	127	109	107	103
	Biskupiec	127	131	65	70	72
Wypożyczenia księgozbioru na 1. czytelnika w woluminach	Polska	18,9	18,0	17,5	17,1	17,2
	Gminy wiejskie w PL	19,3	18,4	17,5	17,2	17,2
	Woj. war-mazurskie	19,5	19,7	19,0	18,6	19,0
	Gminy wiejskie w woj.	22,7	20,9	19,9	19,7	19,7
	Powiat nowomiejski	17,2	17,5	14,7	13,8	15,7
	Gminy wiejskie w pow.	16,6	16,4	13,7	13,0	16,6
Biskupiec	21,8	21,1	23,1	20,4	19,3	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gminny Ośrodek Kultury w Biskupcu

Jest to placówka kulturalna obejmująca swoim zasięgiem 27 miejscowości z terenu całej gminy, która prowadzi działalność ukierunkowaną na potrzeby mieszkańców. Oferta obejmuje zajęcia w kółkach zainteresowań, klubach, udział w zespołach artystycznych czy też festynach i imprezach okolicznościowych. Podstawowym celem działalności GOK-u jest umożliwienie jak najszerszej grupie mieszkańców gminy udziału we współtworzeniu życia kulturalnego na terenie gminy oraz ożywiania lokalnych i regionalnych tradycji kulturowych.

Zadaniami realizującymi cele Gminnego Ośrodka Kultury są m.in.:

- Prowadzenie klubów, kół zainteresowań, kursów obejmujących między innymi takie dziedziny jak: muzyka, plastyka, teatr, film, taniec, informatyka, sztuki walki, nauka gry na instrumentach muzycznych, karaoke, tenis stołowy a także warsztaty np. kulinarne, krawieckie, fotograficzne, manualno-artystyczne itp.
- Organizacja różnorodnych imprez kulturalnych, cyklicznych i okolicznościowych o charakterze rozrywkowo-estradowym, sportowym, rekreacyjnym, oświatowym i publicystyczno-naukowym.
- Organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej, oświatowej i ekologicznej.
- Świadczenie usług kulturalnych, realizację imprez zleconych.
- Prowadzenie działalności gospodarczej, z której dochód przeznaczony będzie tylko na realizowanie celów statutowych Ośrodka Kultury.
- Współpraca z innymi instytucjami kultury, placówkami oświatowymi i innymi.

Infrastruktura sportowa

Infrastruktura sportowa działa w gminie przede wszystkim przy placówkach oświatowych. Przy szkołach w Łąkorzu, Lipinkach, Ostrowitem, Biskupcu, Szwarcenowie, Krotoszynach funkcjonują boiska sportowe. Ich stan techniczny jest bardzo dobry, do modernizacji pozostały boiska przy szkołach w Łąkorzu i Lipinkach. Przy gimnazjum i przy SP Biskupiec funkcjonują ORLIKI. Ponadto przy każdej ze szkół działają place zabaw oraz sale gimnastyczne. Do remontu i rozbudowy

pozostała jedynie sala gimnastyczna przy SP w Ostrowitem. W SP Łąkorz i Lipinki oraz ZS Bielice funkcjonują pompy ciepła. W SP Krotoszyny, Szwarcenowo i Ostrowite działa ogrzewanie elektryczne a w SP Biskupiec ogrzewanie tradycyjne. W chwili obecnej maksymalnie doposażone oddziały przedszkolne z projektu PO KL z myślą o 2016r. kiedy to planuje się nabór dzieci w wieku 3+. Praktycznie wszystkie szkoły mają swoje strony internetowe.

Ponadto w gminie funkcjonuje klub sportowy OSSA Biskupiec, działa on na wiejskim boisku sportowym w Biskupcu. Klub ma nowo wyremontowane boisko w Biskupcu z zapleczem szatnią. Planowana jest budowa hali. Gmina posiada projekt budowy hali widowiskowo-sportowej w Biskupcu.

f) Organizacje pozarządowe

Z danych GUS (zestawienie w poniższej TABELI) wynika, że w Gminie jest średnio 3,6 organizacji przypadającej na tysiąc mieszkańców. Jest to wskaźnik zbliżony do średniej w gminach wiejskich w powiecie i województwie. Szczegółowe dane są zamieszczone w Tabela 11 poniżej.

Tabela 11 NGO - fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców

jednostka samorządu	2012	2015	2017	2018	2019
Polska	3,00	3,51	3,85	3,68	3,83
Gminy wiejskie w PL	2,59	2,94	3,18	3,15	3,26
Woj. war-mazurskie	3,27	3,79	4,09	3,96	4,09
Gminy wiejskie w woj.	2,88	3,31	3,59	3,65	3,83
Powiat nowomiejski	3,05	3,52	3,79	3,68	3,74
Gminy wiejskie w pow.	3,15	3,55	3,75	3,69	3,85
Biskupiec	2,71	3,46	3,72	3,51	3,65

Z kolei z Wykazu organizacji pozarządowych na stronie internetowej gminy wynika, że na terenie Gminy zarejestrowanych było wówczas 17 organizacji i grup nieformalnych, w tym:

1. "Iławskie Stowarzyszenie Producentów Gęsi" – z siedzibą w Szwarcenowie funkcjonuje od 2003 roku
2. Stowarzyszenie „Rozwiń skrzydła” Biskupiec – założone w 2011 r.
3. "Stowarzyszenie Ochrony Przyrody i Dziedzictwa Kulturowego" oraz Muzeum Lokalne w Łąkorzu
4. Stowarzyszenie „Nasza Przyszłość” Bielice
5. Gminny Klub Sportowy „OSSA” Biskupiec z/s w Bielicach
6. Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Kulturalnych “Kładka” (z siedzibą w Lipinkach)
7. Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych „Wikry” Lipinki
8. KGW: Krotoszyny „ARKADIA”, Łąkorz “Byle Babki”, Osetno, Piotrowice, Podlasek, Sumin, Wielka Tymawa, Wonna, Lipinki, Rywałdzik, Czachówki, Gaj, Szwarcenowo, Słupnica, Ostrowite, Babalice, Mierzyn i Bielice.
9. Klub Seniora “Radość” Biskupiec
10. Caritas w Biskupcu i Ostrowitem

g) Turystyka

Turystyka kojarzy się nierozdzielnie z podróżami, sportem, rekreacją, poznawaniem czegoś nowego. To, co dla jednych jest formą wypoczynku dla innych stanowi źródło pracy. Te wzajemne relacje zapoczątkowały powstanie odrębnego działu gospodarki obejmującego obsługę turystów, a w szczególności zapewnienie im noclegów, środków lokomocji, wyżywienia, przewodników, pamiątek z wycieczek, przygotowania szlaków turystycznych, sprzętu sportowego, programu kulturalnego, udostępnienie obiektów do zwiedzania i inne. Turystyka podlega ciągłej ewolucji, głównym motorem tych zmian są wymagania turystów. Ze względu na swoją złożoność i zasięg nie sposób nie zauważyć, że oddziałuje ona na środowisko tak społeczne jak i przyrodnicze. Turystyka jest niezbędną częścią składową rynku światowego. Zajmuje drugie miejsce w ekonomice światowej po przemyśle elektronicznym i komputerowym, wyprzedzając takie dziedziny jak przemysł petrochemiczny i przemysł samochodowy. Przemysł turystyczny zajmuje ważne miejsce w gospodarce większości krajów. Według oceny specjalistów w rekreacyjne rozwiniętych krajach działalność turystyczno-rekreacyjna dostarcza do 50% wszystkich wpływów do budżetu.

Na rozwój współczesnej turystyki największy wpływ mają następujące aspekty:

1. Walory turystyczne – wiadomo że jakiś kraj, region, czy miejscowość ma być atrakcyjna turystycznie musi posiadać element, który przyciąga turystów, np. góry, czyste, powietrze, mikro-klimat, malownicze rzeki, lasy, rwące potoki, dziewiczą florę i faunę, piękne krajobrazy, jeziora, zagadkowe ruiny, morza, wyspy, zabytki, oraz różne nie spotykane gdzie indziej atrakcje.
2. Dobra turystyczne – czyli cała infrastruktura związana z obsługą ruchu turystycznego i to w zależności od wymagań klienta. Możemy tu wyliczyć: pola biwakowe, campingi, hotele, domy wczasowe, zakłady uzdrowiskowo rehabilitacyjne, pensjonaty, punkty informacji turystycznej, oznakowane szlaki piesze, ścieżki rowerowe, przystanie, restauracje, bary, sklepy, wypożyczalnie sprzętu turystycznego oraz wyspecjalizowane usługi w czasie wypoczynku np. nauka pływania, wspinaczki skałkowej, nurkowania, żeglowania, szkoła przetrwania itp.
3. Rozwój nowych kierunków w turystyce – w trosce o klienta i z chęci większej rentowności firm turystycznych wytyczane są nowe formy turystyki i atrakcji turystycznych. Do takich form należy zaliczyć:
 - a) Turystykę biznesową – są to wyjazdy o charakterze zawodowym, w czasie których osoby wyjeżdżające korzystają z podstawowych usług turystycznych, a w czasie wolnym zaspakajają potrzeby wypoczynku, poznania, rozrywki itp. korzystając z bazy turystycznej. Koszty takich wyjazdów biznesowych w większości wypadków są pokrywane przez instytucje delegujące.
 - b) Turystyka konferencyjna – to krajowy i międzynarodowy ruch osób podejmujących podróż w celu uczestnictwa w konferencjach, zjazdach, kongresach, seminariach, itp. Uczestnikami turystyki konferencyjnej są najczęściej naukowcy, politycy, członkowie różnych organizacji społecznych, kulturalnych, sportowych itp. Wyjazdy mają na ogół charakter elitarny i krótkoterminowy co określa model organizacji i obsługi. Ten rodzaj turystyki wymaga odpowiedniej infrastruktury. Miejscem odbywania kongresów mogą być duże miasta, często stolice, zwłaszcza jeżeli posiadają zabytki lub inne atrakcje turystyczne.
 - c) Agroturystyka (turystyka wiejska) – bardzo obecnie modna turystyka wiejska. Gdzie spędzanie wolnego czasu odbywa się w gospodarstwach wiejskich, które w czasie wypoczynku turystów funkcjonują jak normalne gospodarstwa. Istnieje w nich

podział na usługi turystyczne i rolnicze. Działalność rolnicza jest wręcz atrakcją dla turysty a wypoczynek niejednokrotnie idzie w parze z poznawaniem codziennej pracy człowieka wsi. Gospodarstwa agroturystyczne dostarczają wielu atrakcji które w miastach są nieosiągalne.

- d) Turystyka pielgrzymkowa i religijna – celem tej turystyki są miejsca kultu religijnego oraz uczestnictwo w obrzędach religijnych a ponadto obcowanie z zabytkami sztuki sakralnej. Forma tej turystyki jest różna, realizowana jest w obrębie jednego kraju, kontynentu, lub świata. Miejskami takiej turystyki są np.; Rzym Mekka, Lourdes, Częstochowa, Licheń, Fatima. Przeważnie są to wyjazdy grupowe organizowane przez grupy wyznaniowe i biura podróży.

Zróżnicowane warunki przyrodnicze i mało jeszcze wykorzystane walory klimatyczne Gminy Biskupiec, dają szerokie możliwości rozwoju wiejskiej bazy turystyki pro zdrowotnej. Obszar ten posiada wszelkie predyspozycje do rozwoju turystyki wiejskiej. Jej obiekty położone są we wszystkich rejonach o niewątpliwych walorach krajoznawczych i kulturowych.

Baza turystyczna w Gminie obejmuje pięć zarejestrowanych lokalizacji oferujących noclegi, liczba miejsc noclegowych (całorocznych) zwiększyła się nieznacznie w ciągu ostatnich kilku lat i w 2019 roku wynosiła 56. Zestawienie danych zawiera poniższa Tabela 12 oraz Tabela 13.

Tabela 12 Baza noclegowa

Nazwa i dane kontaktowe	Oferta
Gospodarstwo Agroturystyczne „Lucynka” Paweł Jabłoński Mierzyn 30, 13-334 Łąkorz	Liczba pokoi: 1 Liczba miejsc noclegowych: 2 Rok aktualizacji w bazie GUS: 2009
Gospodarstwo Agroturystyczne „ZIELONY GAJ” Gaj 32, 13-334 Łąkorz	Liczba pokoi: 2 Liczba miejsc noclegowych: 7 Rok aktualizacji w bazie GUS: 2009
Krystyna i Stefan Gajewscy Lipinki 103, 13-334 Łąkorz tel. 056 474 56 15	Liczba pokoi: 0 Liczba miejsc noclegowych: 7 Rok aktualizacji w bazie GUS: 2013
Leśniczówka Łąkorz 119, 13-334 Łąkorz	Liczba pokoi: 3 Liczba miejsc noclegowych: 8 Rok aktualizacji w bazie GUS: 2018
Dom Gościnny Lerka Ostrowite 81, 13-334 Ostrowite	Liczba pokoi: 5 Liczba miejsc noclegowych: 11 Rok aktualizacji w bazie GUS: 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 13 Ważniejsze dane na temat obiektów turystycznych w Gminie

miejsca noclegowe	2013	2017	2018	2019
miejsca noclegowe ogółem	49	19	0	56
miejsca noclegowe całoroczne	49	19	0	56

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

- h) Rolnictwo i leśnictwo

Rolnictwo

Rolnictwo jest ważną dziedziną gospodarki na terenie gminy Biskupiec, o czym świadczy wysoki wskaźnik powierzchni użytkowanej rolniczo oraz duża liczba gospodarstw rolnych, w zdecydowanej większości gospodarstwa indywidualne. Największymi podmiotami, prowadzącymi działalność rolniczą są:

- Gospodarstwo Rolne „Czachpol” Czachówki,
- Gospodarstwo Rolne „Rolpol” Ostrowite,
- PPUH „Ziemar” Szwarcenowo,
- Przedsiębiorstwo Rolno-Produkcyjne „Specrol” Łąkorek,

Leśnictwo

Gospodarkę leśną w gminie Biskupiec prowadzi się w oparciu o następujące zasady:

- powszechnej ochrony lasów,
- trwałości utrzymania lasów,
- ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów,
- powiększania zasobów leśnych.

Lasy gminy Biskupiec zajmują powierzchnię 6592,68 ha i w porównaniu do roku 2010 w minimalnym stopniu ich powierzchnia zwiększyła się. Lasy obsługują w gminie Nadleśnictwa: Brodnica, Jamy, Łława i Lidzbark Welski, przy czym w ramach porozumienia ze starostą nowomiejskim, nadleśnictwa Brodnica i Jamy prowadzą też nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa. Stan lasów prywatnych jest gorszy od stanu lasów państwowych, co wynika z dużej różnicy przeciętnego wieku drzewostanów i zapasów, a ponadto z trudności finansowych, słabszych siedlisk, dużego rozdrobnienia powierzchni i stosowania innych sposobów i innych priorytetów zagospodarowania. Problemem gospodarki leśnej jest nadmierne i niecelowe rolnicze użytkowanie gruntów marginalnych o bardzo niskiej zdolności produkcyjnej. Niekorzystne jest rozdrobnienie lasów, widoczne w lasach prywatnych. Podstawowym instrumentem prowadzenia gospodarki leśnej w lasach niepaństwowych są uproszczone plany urządzenia lasu. Są to jednak często materiały niepełne bądź nieaktualne, dla niektórych obrębów zaś brak ich zupełnie.

Charakterystyczną cechą lasów w gminie Biskupiec jest dominujący udział sosny, pozostałe gatunki – następnej w kolejności częstotliwości występowania – to brzoza i olsza. Średni wiek drzewostanu wynosi: dla lasów państwowych 60 lat, lasów prywatnych 30 lat, lasów komunalnych 50 lat (na podstawie danych z Urzędu Gminy).

Pod względem geobotanicznym okolice Nowego Miasta mają charakter przejściowy. Świadczą o tym m.in. przebiegające w jego bliskości granice trzech krain geobotanicznych: Pojezierza Pomorskiego, Zachodniopomorskiego Pasa Przejściowego i Pojezierza Mazurskiego. W obrębie powiatu biegną też granice zasięgów takich drzew jak: buk, jawor, brekinia, cis i paklon. Najcenniejszą szatą roślinną dysponują obszary chronione w sposób prawny, które zachowały wiele walorów zbiorowisk naturalnych. Występują w nich unikatowe fitocenozy: fragmenty grądów z bukiem, brzeziny bagienne, łągi źródłiskowe, mszyste zbiorowiska nisko- i przejściowo-torfowiskowe. W lasach ochronnych prowadzi się gospodarkę leśną zapewniającą utrzymanie spełnianych funkcji ochronnych. Istnienie takich form ochronnych na terenie lasów

w gminie Biskupiec w sposób zasadniczy wpływa na możliwości ich wykorzystywania dla celów rekreacyjnych.

Do podstawowych zagrożeń oddziałujących na lasy na terenie gminy należą:

- zanieczyszczenia powietrza;
- zagrożenia pożarowe;
- obniżanie poziomu wód gruntowych;
- presja turystyczna.

i) Infrastruktura techniczna

Infrastruktura drogowa

Obszar gminy Biskupiec powiązany jest drogą wojewódzką nr 538 (Łasin – Nowe Miasto Lubawskie – Nidzica) z siecią dróg krajowych. Droga ta wiąże dwie drogi krajowe nr 15 i 16, będące strategicznymi arteriami komunikacyjnymi dla województwa i regionu. Wskaźnik gęstości dróg twardych na terenie gm. Biskupiec wynosi 72,9 km/100 km². Wskaźnik ten określa, że jest to gmina o bardzo wysokiej gęstości sieci dróg twardych.

Na terenie gminy Biskupiec znajdują się drogi zaliczone do kategorii: dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Droga wojewódzka nr 538 to droga na całej długości o nawierzchni bitumicznej w średnim i złym stanie technicznym o łącznej długości 20,0 km. Ogólna długość dróg powiatowych obsługujących gm. Biskupiec wynosi 73,786 km, w tym o nawierzchni twardej 71,019 km, tj. 96,25%. Pozostałe 2,727 km to drogi o nawierzchni gruntowej. Drogi powiatowe cechuje średni i zły stan techniczny. Drogi gminne cechuje bardzo wysoki wskaźnik gęstości dróg twardych i bardzo dobry stan techniczny. Wykaz dróg powiatowych prezentuje poniższa Tabela 14, z kolei Tabela 15 – wykaz dróg gminnych.

Tabela 14 Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy

Lp.	Nr drogi	Ciąg drogi	Długość na terenie gminy
1.	1234N	Sumin – Sędzice	5,069 km
2.	1236N	W. Tymawa – Łąkorz – Wawrowice	18,719 km
3.	1238N	Gr. woj. (Jabłonowo) – Rywałdzik – Wardęgowo	5,121 km
4.	1271N	Mierzyn – Rywałdzik	3,495 km
5.	1273N	Ostrowite – gr. woj. (Górale)	4,428 km
6.	1279N	Kisielice – Biskupiec	5,832 km
7.	1293N	Biskupiec – Łąkorz	6,924 km
8.	1299N	Gr. woj. (Brodnica) – Krotoszyny – Szwarcenowo – droga nr N1333	23,214 km
9.	1313N	Iława – Karaś – droga nr 1299N (Wonna)	2,271 km

Źródło: Plan rozwoju sieci drogowej dróg powiatowych powiatu nowomiejskiego

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

Tabela 15 Wykaz gminnych dróg publicznych na terenie Gminy

L.p.	Nr drogi	Przebieg drogi gminnej
1	180001 N	Piotrowiczki – Piotrowice
2	180002 N	Piotrowiczki – Piotrowice
3	180003 N	(Piotrowice Szlacheckie) – Piotrowice
4	180004 N	Piotrowice – gr. gm. (Goryń)
5	180005 N	Piotrowice – (do zabudowań)
6	180006 N	Piotrowice – (do zabudowań)
7	180007 N	Piotrowice – Słupnica
8	180008 N	Piotrowice – (do zabudowań)
9	180009 N	Słupnica – Piotrowice – dr. pow. nr. 1279 N
10	180010 N	dr. pow. nr. 1279 N (Piotrowice) – (do zabudowań)
11	180011 N	Biskupiec – dr. pow. nr. 1279 N
12	180012 N	dr. wojew. nr. 538 (Biskupiec) – dr. gm. nr. 180009 N
13	180013 N	Słupnica – gr. gm. (Goryń)
14	180014 N	Słupnica (zabudowania) – dr. gm. nr. 180013 N
15	180015 N	Słupnica (zabudowania) – dr. gm. nr. 180014 N
16	180016 N	Słupnica – Podlasek Mały
17	180017 N	Podlasek – dr. gm. nr. 180016 N
18	180018 N	Słupnica – dr. wojew. nr. 538
19	180019 N	Biskupiec – dr. pow. nr. 1293 N
20	180020 N	Biskupiec – dr. wojew. nr. 538 (Słupnica)
21	180021 N	Słupnica – dr. gm. nr. 180016 N
22	180022 N	Podlasek – Podlasek Mały
23	180023 N	Podlasek – gr. gm. (Wałdowo)
24	180024 N	Tymawa Wielka – gr. gm. (Wałdowo)
25	180025 N	Tymawa Wielka – (Donowo)
26	180026 N	Tymawa Wielka – (do zabudowań)
27	180027 N	Tymawa Wielka – (Tumawka)
28	180028 N	Podlasek – Babalice
29	180029 N	Podlasek – (do zabudowań)
30	180030 N	Podlasek – Babalice
31	180031 N	Dr. wojew. nr. 538 (Słupnica) – Babalice
32	180032 N	Sumin – (do zabudowań)
33	180033 N	Sumin – gr. wojew. (Partęczyny)
34	180034 N	Sumin – gr. wojew. (Partęczyny)
35	180035 N	Sumin – Mierzyn
36	180036 N	Sumin – dr. pow. nr. 1236 N
37	180037 N	Sumin – (do żwirowni)
38	180038 N	Babalice kol. – Rutka
39	180039 N	Sumin – Hermanowo
40	180040 N	Babalice – Hermanowo
41	180041 N	Hermanowo – (do zabudowań)
42	180042 N	Babalice – Lipinki
43	180043 N	Sędzice – Mierzyn
44	180044 N	Lipinki – Mierzyn
45	180045 N	Lipinki – Rywałdzik
46	180046 N	Lipinki – Wardęgowo
47	180047 N	Lipinki (stacja PKP) – Wardęgowo
48	180048 N	dr. gm. nr. 180045 N (Rywałdzik) – dr. pow. nr. 1271 N
49	180049 N	Mierzyn – gr. wojew. (Płowęż)
50	180050 N	dr. pow. nr. 1271 N (Mierzyn) – (do zabudowań)
51	180051 N	Rywałdzik – (do zabudowań)
52	180052 N	Rywałdzik – Ostrowite (stacja PKP)

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

L.p.	Nr drogi	Przebieg drogi gminnej
53	180053 N	Rywałdzik – (do zabudowań)
54	180054 N	Ostrowite – Kamienny Most – Ostrowite (stacja PKP)
55	180055 N	Ostrowite – Wronka
56	180056 N	Ostrowite – dr. gm. nr. 180059 N (Osetno)
57	180057 N	Osetno – Wesońkowo – gr. wojew.
58	180058 N	Osetno – Wardęgowo
59	180059 N	Ostrowite (stacja PKP) – Łąkorek
60	180060 N	Łąkorek – Łąkorz
61	180061 N	dr. pow. nr. 1299 N – Sztremłarowo
62	180062 N	Sztremłarowo – dr. pow. nr. 1236 N (Wichertowo)
63	180063 N	Łąkorz – dr. pow. nr. 1293 N (Lipinki)
64	180064 N	Łąkorz – (jez. Łąkorz) – gr. wojew.
65	180065 N	Łąkorek – Wąkop (leśniczówka)
66	180066 N	Lipinki – (do zabudowań)
67	180067 N	Lipinki – (Biała Góra)
68	180068 N	Łąkorz – Gaj – Bielice kol.
69	180069 N	Lipinki (stacja PKP) – Gaj
70	180070 N	Lipinki – Gaj
71	180071 N	Lipinki – Biskupiec
72	180072 N	Biskupiec – (do zabudowań)
73	180073 N	Biskupiec – (do zabudowań)
74	180074 N	Sędzice – dr. gm. nr. 180070 N (cztery Włóki)
75	180075 N	Bielice kol. – dr. gm. nr. 180071 N
76	180076 N	Bielice kol. – Cztery Włóki
77	180077 N	Bielice kol. dr. wojew. nr. 538 (Fitowo)
78	180078 N	Bielice kol. dr. wojew. nr. 538 (Fitowo)
79	180079 N	Krotoszyny – dr. gm. nr. 180080 N
80	180080 N	Krotoszyny – Leszczyniak
81	180081 N	dr. pow. nr. 1299 N (Krotoszyny) – dr. wojew. nr. 538
82	180082 N	Krotoszyny – dr. gm. nr. 180083 N
83	180083 N	Fitowo – Czachówki – dr. pow. nr. 1299 N
84	180084 N	Krotoszyny – Zawada – Wonna
85	180085 N	Krotoszyny – dr. gm. nr. 180084 N
86	180086 N	Wonna – (do zabudowań)
87	180087 N	Wonna (zabudowania) – (jez. Karaś)
88	180088 N	Wonna – dr. pow. nr. 1299 N
89	180089 N	Wonna – Wielka Wólka
90	180090 N	Wonna – dr. pow. nr. 1299 N
91	180091 N	Szwarcenowo – dr. gm. nr. 180084 N
92	180092 N	Szwarcenowo – gr. gm. (Skarszewo)
93	180093 N	Wielka Wólka – gr. gm. (Gulb)
94	180094 N	Mała Wólka – dr. pow. nr. 1299 N
95	180095 N	Szwarcenowo – (do zabudowań)
96	180096 N	Zawada – Buczek
97	180097 N	Zawada – Leszczyniak
98	180098 N	Czachówki – dr. pow. nr. 1299 N
99	180099 N	Czachówki – dr. gm. nr. 180100 N (Grabowo)
100	180100 N	Piotrowice – (Grabowo) – dr. pow. nr. 1279 N
101	180101 N	dr. pow. nr. 1242 N (Fitowo) – dr. gm. nr. 180100 N (Grabowo)
102	180102 N	Piotrowice – Piotrowice Małe – gr. gm.
103	180103 N	Piotrowice – (Piotrowice Szlacheckie)
104	180104 N	dr. pow. nr. 1279 N (Piotrowiczki) – (Ameryka) – dr. gm. nr. 180102 N
105	180105 N	(Piotrowice Szlacheckie) – dr. gm. nr. 180102 N
106	180106 N	dr. gm. nr. 180102 N (Piotrowice) – dr. pow. nr. 1279 N

L.p.	Nr drogi	Przebieg drogi gminnej
107	180107 N	dr. gm. nr. 180045 N (Rywałdzik) – Wardęgowo
108	180108 N	Biskupiec, ul. Podleśna (od dr. pow. 1293 N)
109	180109 N	Fitowo - Krotoszyny

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Biskupiec na lata 2020-2023 z perspektywą do 2027 roku”

Infrastruktura kolejowa

Istotnym elementem infrastruktury związanej z transportem jest linia kolejowa nr 353, która wiąże gminę z linią magistralną nr 9 Warszawa – Gdańsk. Jest to linia dwutorowa, zelektryfikowana.

Gospodarka wodna

Na terenie gminy zaopatrzenie w wodę odbywa się za pomocą ujęć wód podziemnych. Woda przeznaczona jest do zaspokojenia potrzeb bytowo-gospodarczych ludności, usług dla ludności i rolnictwa oraz w niewielkim stopniu dla rekreacji. Na terenie gminy – poza Biskupcem – występują 4 podstawowe ujęcia wód podziemnych wraz ze stacjami uzdatniania wody (poprzez odżelazianie), które wraz z wodociągami grupowymi stanowią własność gminy. Podstawowe ujęcia wodne na obszarze gminy:

- Biskupiec – wodociąg grupowy obsługujący poza Biskupcem, Fitowo, Bielice, Piotrowice, Piotrowice Małe, Słupnica, Podlasek, Podlasek Mały, Wielka Tymawa, Osówka, własność gminna,
- Szwarcenowo – wodociąg grupowy obsługujący Szwarcenowo, Wonna, Wielka Wólka – własność gminna,
- Łąkorek – wodociąg grupowy obsługujący Łąkorek, Sumin, Mierzyn, Lipinki, Łąkorz, Gaj oraz Ostrowite, Wardęgowo, Rywałdzik, Osetno- własność gminna,
- Sędzice (alternatywa) – wodociąg po byłym PGR, obsługujący obiekty Zakładu Rolnego. Wodociąg posiada warunki umożliwiające jego rozbudowę.

Pozostałe małe miejscowości gminy posiadają własne, lokalne, małe ujęcia ze stacjami uzdatniania i lokalne przyłącza wodociągowe. Na terenie gminy 96,8% budynków mieszkalnych podłączonych jest do sieci wodociągowej (na podstawie danych z GUS za 2018 r.). Pod względem jakości wody nie widać większych zagrożeń. Na podstawie oceny Państwowej Inspekcji Sanitarnej na szczególną uwagę zasługuje utrzymanie odpowiedniego poziomu zawartości manganu i żelaza oraz odpowiednio prowadzona i nadzorowana eksploatacja, uniemożliwiająca zanieczyszczenie wody pod względem bakteriologicznym.

Gospodarka ściekowa

61,9% budynków mieszkalnych podłączonych jest do sieci kanalizacyjnej (dane GUS za 2018 r.). Gmina posiada 1 zbiorową mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków w Biskupcu. Przepustowość oczyszczalni wynosi maksymalnie 980,0 m³/dobę, zaś docelowo maksymalnie 1 225 m³/dobę. Aktualnie obowiązujące regulacje określone zostały Uchwałą Nr XXI/180/20 Rady Gminy Biskupiec z dnia 5 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Biskupiec (pow. nowomiejski), Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego z dnia 8 grudnia 2020 roku, Poz. 4976. Obiekt ten spełnia warunki określone w pozwoleniu wodnoprawnym na odprowadzanie

ścieków oczyszczonych. Obszar obsługiwany przez oczyszczalnię ścieków został wyznaczony jako aglomeracja Biskupiec o wielkości 8333 RLM na podstawie Rozporządzenia nr 15 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 27 lutego 2006 roku w sprawie wyznaczenia aglomeracji Biskupiec (Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego z dnia 27 lutego 2006 roku, nr 34, poz. 726 z późn. zm.). Powyższe Rozporządzenie zostało zmienione Rozporządzeniem nr 58 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 11.09.2008 roku (Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego, nr 148, poz. 2190), w którym określono wielkość aglomeracji na 7908 RLM i zmieniono granice aglomeracji. Kolejna zmiana granic tej aglomeracji nastąpiła na podstawie Uchwały nr XXXII/629/09 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 sierpnia 2009 roku (Dz. U. woj. warmińsko-mazurskiego, nr 133, poz. 2024).

Na terenie gminy, w Biskupcu (działka 245/1) zlokalizowana jest 1 zbiorowa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków. Obecna przepustowość oczyszczalni ścieków w Biskupcu wynosi Q_{śr.} = 980 m³ ścieków/dobę. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Osa na 77+435 jej kilometrze. Liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni w Biskupcu w 2019 roku, to według danych 7550 osób. We wrześniu 2017 roku otwarta została nowa, kontenerowa oczyszczalnia ścieków w miejscowości Ostrowite.

Na terenie Gminy zlokalizowane są również oczyszczalnie przydomowe na terenach nie objętych siecią kanalizacyjną. Z tego typu oczyszczalni ścieków, według stanu na koniec 2019 roku, korzystało w gminie Biskupiec 122 mieszkańców.

Gospodarka gazowa

Na obszarze gminy Biskupiec brak jest rozdzielczej sieci gazowej. Mieszkańcy gminy korzystają w ponad 90% z gazu butlowego, pozostali z innych źródeł. Na terenie gminy Biskupiec wykorzystywane są również odnawialne źródła energii. Pracują trzy małe elektrownie wodne (mśc. Babalice, Piotrowice, Słupnica) o łącznej mocy zainstalowanej 150 MW. Wykorzystywane są również pompy ciepła (urządzenia o większej mocy są zainstalowane m.in. w Urzędzie Gminy o mocy 130,5 kW, w Szkole Podstawowej w Łąkorzu o mocy 160 KW, Szkole Podstawowej w Lipinkach o mocy 180 kW, Zespole Szkół w Bielicach o mocy 240 kW oraz OSP Biskupiec o mocy 130,5 kW). Powszechnie wykorzystuje się również biomasę, zwłaszcza drewno i jego pochodne. Należy przy tym zwrócić uwagę, że na terenie gminy nie występują nadwyżki biomasy drzewnej. Wynika to z zagospodarowania jej przez zakłady przemysłu drzewnego (odpady drzewne wykorzystują we własnym zakresie) oraz stałym uzyskiem drewna przez Lasy Państwowe.

Gospodarka cieplna

Na obszarze gminy centralne ogrzewanie posiada 61,7% wszystkich mieszkań, przy czym do zbiorowego centralnego ogrzewania, podłączonych jest zaledwie 11,5% mieszkań. Największą kotłownią komunalną o mocy zainstalowanej około 0,9 MW, jest kotłownia osiedlowa Spółdzielni Mieszkaniowej w Biskupcu. Poza nią, moc zbliżoną lub przekraczającą 1 MW posiadają tylko nieliczne przedsiębiorstwa. Łączna moc zainstalowana w źródłach ciepła na terenie gminy wynosi około 36,7 MW. Istniejące źródła zaspokajają potrzeby odbiorców, jednak stan techniczny większości urządzeń nie spełnia norm technicznych i ekologicznych.

Gospodarka odpadami

Gmina Biskupiec zgodnie z przyjętym podziałem w Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego – należy do Zachodniego Regionu Gospodarki Odpadami. Dla tego obszaru zostały wskazane jako regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych instalacje w Rudnie (prowadzone przez ZUOK Rudno Sp. z o.o.) oraz w Działdowie (którą prowadzi Ekologiczny Związek Gmin „Działdowszczyzna”). Na terenie gminy w 2019 zebrano 730,34 ton w 2013 roku było to 626,60 ton zmieszanych odpadów komunalnych.

Z dniem 1 lipca 2013 roku gmina Biskupiec zgodnie z zapisami znowelizowanej ustawy o czystości i utrzymaniu porządku, przejęła obowiązki od mieszkańców zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Odpady są gromadzone w sposób selektywny i odbierane nie rzadziej niż 2 razy w miesiącu. Na terenie gminy funkcjonuje kontenerowa oczyszczalnia ścieków w miejscowości Ostrowite na potrzeby tej miejscowości.

Celami gminy w zakresie gospodarki odpadami są:

- Ograniczenie niepożądanych kosztów, związanych funkcjonującym systemem gospodarki i wprowadzenie jako powszechnie obowiązującej zasady „zanieczyszczający płaci”,
- Zapewnienie powszechnej akceptacji przyjętego systemu gospodarki odpadami,
- Skuteczna egzekucja przepisów w tym względzie,
- Zachowanie zgodności podejmowanych działań z obowiązującymi w tym zakresie przepisami i strategiami.

j) Zasoby mieszkaniowe

Warunki mieszkaniowe stanowią jeden z głównych elementów kształtujących warunki życia na danym terenie. Zabudowa gminy Biskupiec obejmuje zabudowę osiedlową, zakładową, zagrodową oraz mieszkaniową - jednorodziną. Ogólnie liczba budynków mieszkalnych w gminie (stan na 2013 r.) wyniosła 1872 i poczynając od roku 2010 liczba ta powoli rośnie.

Statystyka GUS pokazuje dane w przeliczeniu na 1 tysiąc mieszkańców. Na podstawie tych danych można stwierdzić, że od 2012 roku liczba nowych budynków podwoiła się, a w przeliczeniu na mieszkańców jest zbliżona do średniej krajowej (przy czym jest niższa niż średnia dla gmin wiejskich powiatu i województwa). Szczegółowe zestawienie zawiera poniższa tabela. Na 1 tysiąc mieszkańców przypada średnio 3,2 mieszkania, i jest to wartość niższa niż dla innych jednostek referencyjnych, gdzie średnia przekracza 4 a w odniesieniu do kraju średnia wynosi ponad 5. Szczegółowe zestawienie dla wszystkich jednostek jest zawarte w Tabeli 16 oraz Tabeli 17.

Tabela 16 Nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności

jednostka samorządu	2012	2015	2017	2018	2019
Polska	2,0	1,9	2,0	2,1	2,2
Gminy wiejskie w PL	3,3	3,3	3,4	3,4	3,7

jednostka samorządu	2012	2015	2017	2018	2019
Woj. war-mazurskie	1,6	1,4	1,3	1,3	1,3
Gminy wiejskie w woj.	3,0	2,8	2,4	2,5	2,5
Powiat nowomiejski	2,2	1,8	2,0	2,3	2,4
Gminy wiejskie w pow.	2,4	1,9	2,4	2,6	2,6
Biskupiec	1,2	0,8	1,3	1,7	2,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 17 Mieszkania na 1000 ludności

jednostka samorządu	2012	2015	2017	2018	2019
Polska	4,0	3,8	4,6	4,8	5,4
Gminy wiejskie w PL	3,7	3,7	3,9	3,9	4,3
Woj. war-mazurskie	3,8	3,0	3,3	3,6	4,1
Gminy wiejskie w woj.	3,7	3,6	3,5	4,6	4,5
Powiat nowomiejski	2,3	1,9	2,4	4,2	4,2
Gminy wiejskie w pow.	2,6	2,0	2,7	3,5	4,8
Biskupiec	1,4	1,1	1,7	1,8	3,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

k) Bezpieczeństwo publiczne

W Gminie Biskupiec funkcjonuje 9 dobrze wyekwipowanych jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w miejscowościach: Krotoszyny, Gaj, Piotrowice, Wonna, Łąkorz, Sumin, Osetno, Lipinki, Biskupiec. Niektóre jednostki doposażono w nowe samochody (Krotoszyny i Łąkorz) i małe samochody (Osetno, Sumin, Biskupiec).

l) Wnioski z analizy danych

- Nieznacznie choć stale zmniejsza się liczba mieszkańców, jest to tendencja adekwatna do tendencji obserwowanej w kraju.
- Współczynnik feminizacji jest dużo niższy niż średnia dla kraju – oznacza to, że na terenie Gminy statystycznie jest mniej kobiet niż mężczyzn.
- Zmienia się struktura wiekowa mieszkańców gminy – zmniejsza się udział ludzi młodych, zwiększa udział osób starszych, nie zmienia się udział osób w wieku produkcyjnym. Jest to tendencja bardziej dynamiczna (zmiany są większe) niż średnio w gminach wiejskich w kraju. Dla porównania warto dodać, że trend demograficzny w kraju wskazuje na zmniejszanie się liczby osób w wieku produkcyjnym, zwiększanie udziału seniorów, odsetek osób młodych pozostaje na podobnym poziomie.
- Aktywność gospodarcza (zmiany w rejestrze REGON – takie jak liczba podmiotów lub rejestracje nowych i wykreślenia z rejestru) obserwowane w gminie Biskupiec są wyraźnie niższe niż średnia dla kraju, ale w wielu wskaźnikach są porównywalne do gmin wiejskich w kraju, i w niemal wszystkich są analogiczne jak w odniesieniu do gmin wiejskich w powiecie nowomiejskim.

- Na terenie gminy funkcjonują placówki oświatowe zapewniające edukację na poziomie podstawowym i średnim (LO).
- Ze statystyki GUS wynika, że zmniejsza się liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (w 2018 roku było to 513 osób na 10 tys. mieszkańców).
- W Gminie jest jedna placówka kulturalna (GOK), na przestrzeni ostatnich lat zmniejsza się liczba organizowanych imprez ale nieznacznie wzrosła liczba uczestników tego typu wydarzeń.
- Gmina Biskupiec jest gminą wiejską i bogatą w walory turystyczne, jednak ze stosunkowo niewielkim zapleczem turystycznym (zarówno jeśli chodzi o miejsca noclegowe jak i infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną).

1.3 Podsumowanie badania wśród mieszkańców

Szczegółowe zestawienie wyników przeprowadzonego badania stanowi Załącznik nr 1 do niniejszej Strategii, poniżej prezentujemy krótkie podsumowanie i wnioski.

Badanie zostało przeprowadzone w formie ankiety dostępnej on-line, zamieszczonej na stronie www Gminy oraz na profilu fejsbukowym. Kwestionariusz wypełniło ogółem 198 osób, w tym 124 kobiety (64%) i 71 mężczyzn (36%). Blisko połowa respondentów (44%) to osoby w przedziale wiekowym 41-60 lat, 28% - w przedziale 41-60, a 17% to w przedziale 16-25 lat. Uczestnicy badania legitymują się w dużej mierze wykształceniem wyższym (41%) lub średnim (38%) i reprezentują różne obszary aktywności zawodowej: 29% to osoby zatrudnione w firmie prywatnej, 17% pracownicy instytucji, a po 11% - uczniowie / studenci oraz gospodyni domowa lub osoba opiekująca się kimś, rzadziej wypowiadali się także bezrobotni, emeryci, renciści, rolnicy, osoby prowadzące własną działalność.

Respondenci wypełniający ankietę dla mieszkańców zamieszkują w niemal wszystkich miejscowościach Gminy. Najwięcej respondentów mieszka w Biskupcu (80 osób / 40%), nikt nie wypełnił ankiety z sołectwa: Gaj, Wardęgowo, Wielka Wólka, Wonna, a sołectw: Babalice, Łąkorek, Mierzyn, Osówko, Piotrowice Małe, Podlasek Mały, Rywałdzik, Sędzice, Sumin – po jednej osobie. Jeden z respondentów nie mieszka na terenie gminy ale prowadzi tutaj działalność gospodarczą.

71% ankietowanych to osoby mieszkające „od zawsze” na terenie Gminy, co oznacza stosunkowo wysoki poziom kapitału społecznego wśród respondentów. 67% dobrze ocenia jakość życia w Gminie: 57% raczej dobrze i 10% bardzo dobrze. Większość¹ ogólnych opinii dotyczących Gminy jest pozytywna: mieszkańcy pisali w jednym z pytań otwartych, że gmina Biskupiec jest fajna, cicha i malownicza, rozwojowa, dobrze zarządzana, że jest „moim miejscem na Ziemi”, choć zdarzały się także głosy krytyczne – że gmina jest biedna i zacofana.

Respondenci korzystają także z infrastruktury kulturalnej i społecznej:

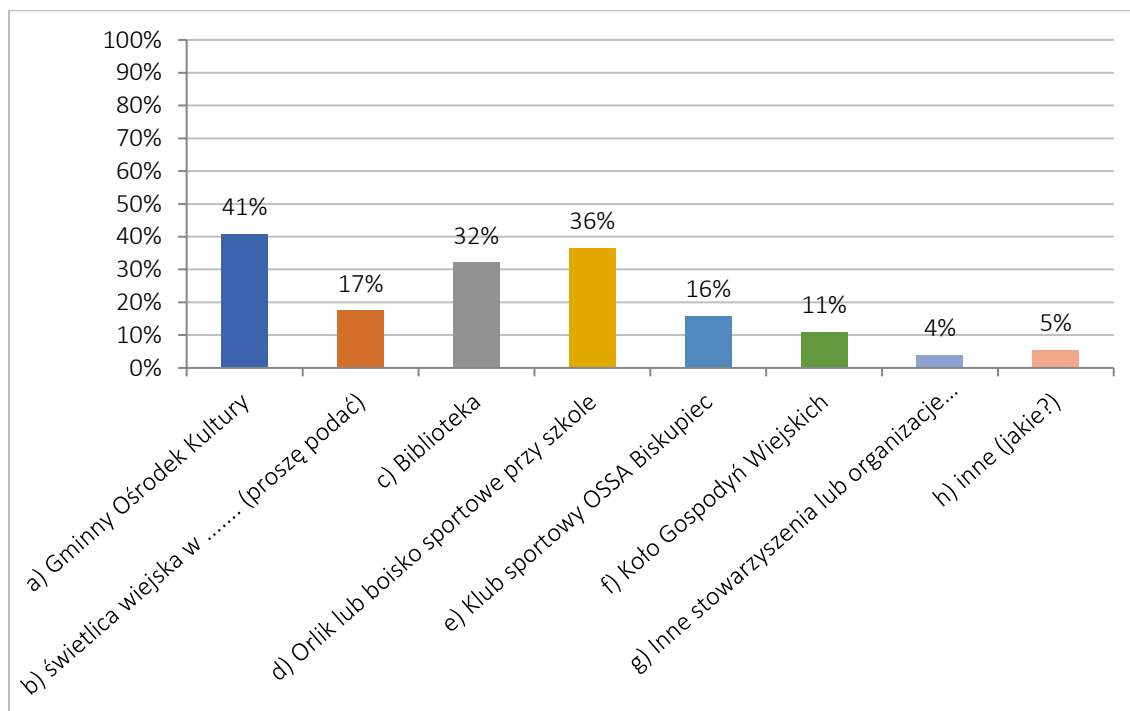
- 40% z Gminnego Ośrodka Kultury,
- 52% z obiektów sportowych (36% z Orlika lub boiska przyszkolnego a 16% z Klubu OSSA),
- 32% z biblioteki,

¹ Szczegółowe zestawienie jest zawarte w Raporcie z badania, stanowiącym Załącznik do niniejszej Strategii.

- 17% ze świetlic wiejskich,
- 11% w ramach działalności Kół Gospodyń Wiejskich,
- wśród dodatkowej infrastruktury wskazywano najczęściej salę Ochotniczej Straży Pożarnej.

Zestawienie odpowiedzi wizualnie przedstawia poniższy Wykres 1.

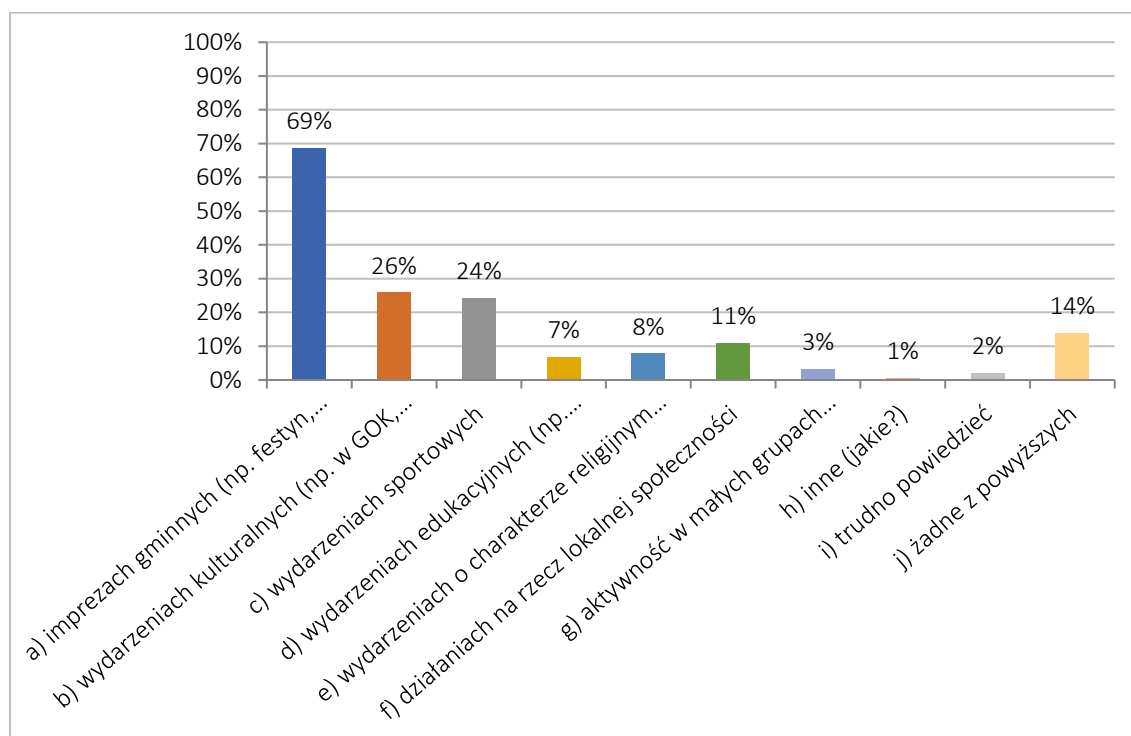
Wykres 1 Infrastruktura społeczna i kulturalna, z której korzystają mieszkańcy

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Mieszkańcy chętnie korzystają z oferty wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych oferowanej na terenie Gminy. 69% respondentów uczestniczyło w imprezach takich jak dożynki czy festyn, co czwarty mieszkaniec – w wydarzeniach sportowych oraz w wydarzeniach kulturalnych oferowanych przez biblioteki i GOK. Co dziesiąta osoba angażowała się w działania na rzecz lokalnej społeczności. 14% nie uczestniczyło w żadnych wydarzeniach organizowanych na terenie Gminy. Zestawienie odpowiedzi wizualnie przedstawia poniższy Wykres 2.

Wykres 2 Gminne wydarzenia kulturalne, w których uczestniczą mieszkańcy

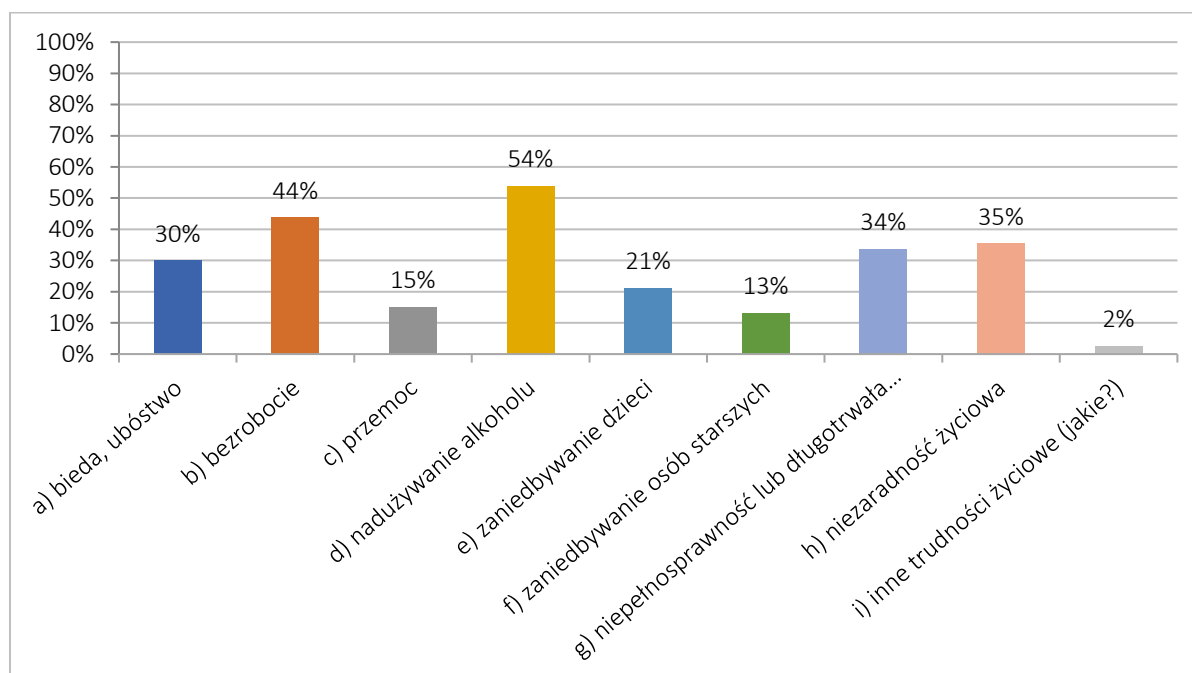
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Respondenci wskazywali czego najbardziej brakuje w ich miejscowości (zaznaczając wybrane odpowiedzi spośród propozycji lub wpisując własne). 44% zazaczyło brak ścieżek rowerowych 34% brak miejsca spotkań dla dorosłych. Biorąc pod uwagę, że kolejne opcje zaznaczone były przez połowę niższy odsetek respondentów należy uznać, że są to najważniejsze potrzeby. Mieszkańcy wskazywali na brak placu zabaw dla dzieci (14%), świetlicy i drogi do Biskupca (po 13%), oświetlenia ulicznego (12%), sklepu (11%), chodników 8%. 17% podało własną odpowiedź wskazując najczęściej² na brak komunikacji publicznej oraz skateparku i innych obiektów sportowych.

Mieszkańcy Gminy wskazywali także problemy społeczne. Co drugi ankietowany zazaczył nadużywanie alkoholu (54%) i jest to kwestia wyraźnie przeważająca nad kolejno wskazywanymi kwestiami: bezrobocie – 44%, niezaradność życiowa 35%, niepełnosprawność lub długotrwała choroba 34%, bieda, ubóstwo – 30%. Zestawienie odpowiedzi wizualnie przedstawia poniższy Wykres 3.

² Wszystkie odpowiedzi na pytania wpisywane przez Mieszkańców są zawarte w Załączniku nr 1 – Raportie z badania.

Wykres 3 Najczęściej wskazywane problemy społeczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Z ankiety wynika, że mieszkańcy nie korzystają z komunikacji publicznej (59%), co trzecia osoba ma połączenia komunikacyjnego w swojej miejscowości. Nikt nie wskazał odpowiedzi, że może łatwo dojechać do innych miejscowości w gminie. Z kolei jakość dróg i ulic mieszkańcy oceniają ogólnie dobrze (raczej dobrze – 47%, bardzo dobrze – 9%), 18% ani dobrze ani źle. Podobnie pozytywne oceny odnoszą się do stanu, jakości chodników – 55% raczej dobrze, 14% bardzo dobrze. Ogólnie zły jest dostęp do ścieżek rowerowych (24% ocenia bardzo źle, 21% raczej źle), 22% ankietowanych ocenia stan ścieżek raczej dobrze.

Jakość oświetlenia ulic jest oceniana ogólnie dobrze (46% raczej dobrze, 30% bardzo dobrze). Podobnie pozytywne oceny odnoszą się do wodociągu (57% - raczej dobrze, 26% bardzo dobrze) oraz kanalizacji (48% raczej dobrze, 20% bardzo dobrze). Gazociągu nie ma większość z ankietowanych – 69% odpowiadając na pytanie dotyczące tego elementu infrastruktury wybrało odpowiedź „nie wiem / nie korzystam”. Zróżnicowane odpowiedzi pojawiły się w odniesieniu do internetu – 41% ocenia dostęp do sieci ogólnie dobrze (36% raczej dobrze, 5% bardzo dobrze), a z drugiej strony 28% ocenia źle (17% raczej źle, 11% bardzo źle).

Mieszkańcy krytycznie oceniają oferty pracy (dostępność pracy) – 55% wskazało ocenę negatywną (29% bardzo źle, 26% raczej źle), oceny pozytywne wskazało łącznie 8% ankietowanych. Mieszkańcy raczej nie prowadzą własnej działalności gospodarczej, odpowiadając na pytanie o warunki do jej prowadzenia 37% wybrało opcję „nie wiem/ nie korzystam”, 22% wskazało „ani dobrze, ani źle”. 20% ocenia warunki do prowadzenia działalności raczej źle, 6% bardzo źle. Z kolei w odniesieniu do prowadzenia działalności rolniczej – 51% osób wskazało opcję „nie wiem / nie korzystam”, 22% wskazało, że warunki te są raczej dobre.

Bardzo zróżnicowane odpowiedzi mieszkańców odnoszą się do wybranych usług publicznych. Połowa mieszkańców dobrze ocenia dostęp do przedszkola (30% nie korzysta), niemal 60% dobrze ocenia dojazd do szkoły podstawowej. Prawie połowa respondentów dobrze ocenia liczebność klas i jakość kształcenia, gorzej oceniana jest oferta zajęć dodatkowych (30% ocenia ją źle). Podobnie, dość słabo, oceniana jest dostępność do specjalistycznej służby zdrowia – do lekarzy specjalistów 62% ocenia ogólnie źle, do dentysty – 47%. Dostępność do lekarza rodzinnego jest nieco lepsza – dobrze ocenia ją połowa respondentów. Większość ankietowanych nie korzysta z usług opiekuńczych dla seniorów lub osób niepełnosprawnych, wśród ocen korzystających przeważają negatywne (25% źle ocenia usługi dla seniorów, 22% - dla osób niepełnosprawnych, pozytywne oceny to łącznie odpowiednio 5% i 4%). Szczegółowe zestawienie przedstawia poniższa Tabela 18.

Tabela 18 Ocena wybranych usług publicznych

Rodzaj usług publicznych	bardzo dobrze	raczej dobrze	ani dobrze, ani źle	raczej źle	bardzo źle	nie wiem / nie korzystam
dostęp do przedszkola	22% ³	30%	10%	4%	4%	30%
dojazd do szkoły podstawowej	24%	35%	5%	4%	2%	31%
liczebność klas w szkołach	15%	33%	11%	5%	2%	34%
jakość kształcenia w szkołach	12%	34%	17%	8%	4%	26%
dostęp do zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży (np. nauka języków obcych, kółka zainteresowań, zajęcia sportowe i artystyczne)	4%	17%	17%	19%	11%	33%
dostępność do lekarza rodzinnego	13%	37%	22%	16%	9%	3%
dostępność do lekarzy specjalistów	4%	11%	17%	34%	28%	6%
dostępność dentysty	2%	13%	21%	26%	21%	17%
jakość usług opieki zdrowotnej	6%	32%	35%	15%	8%	5%
dostępność usług opiekuńczych dla seniorów	1%	4%	13%	16%	9%	57%
dostępność usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych	0% ⁴	4%	8%	13%	9%	67%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego

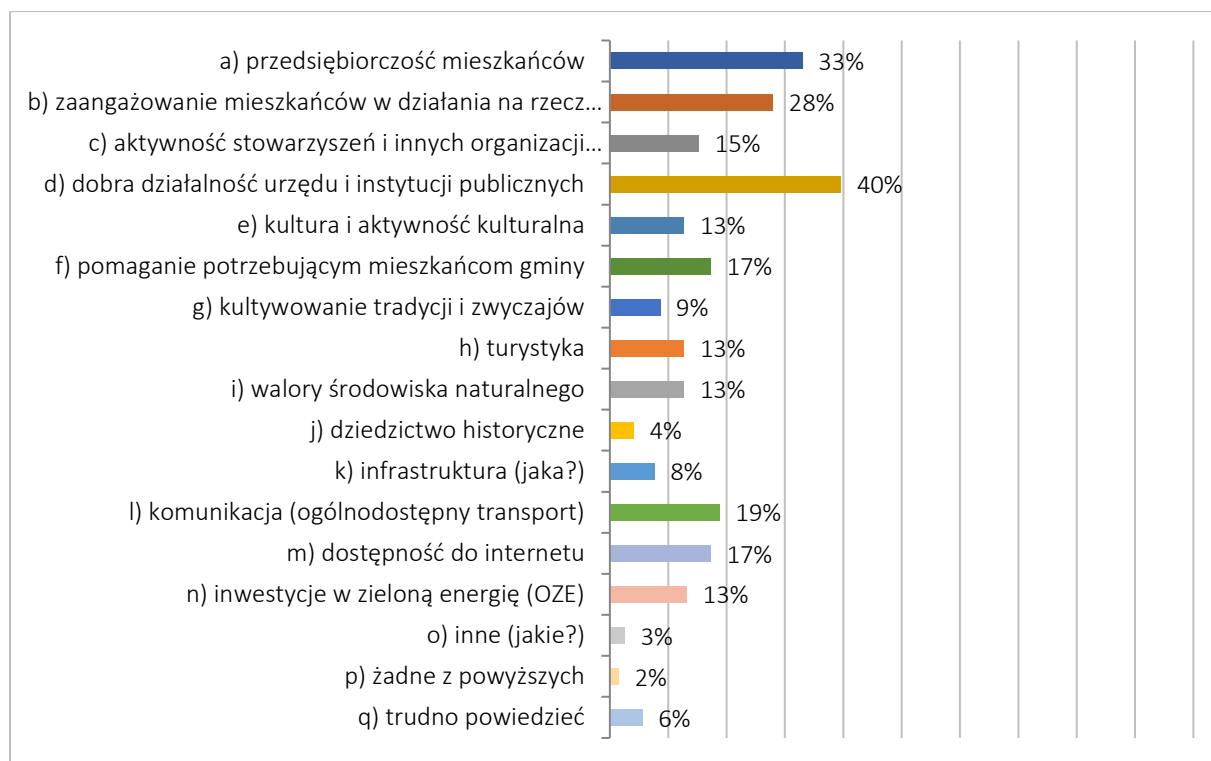
Mieszkańcy są podzieleni w ocenie komunikacji z urzędem: 40% uważa, że można zgłaszać uwagi i są one uwzględniane, co czwarty mieszkaniec ma przeciwną opinię. Według co trzeciej osoby można zgłaszać uwagi ale nie są one uwzględniane. Głównym źródłem informacji o działalności władz Gminy jest strona internetowa urzędu gminy (71%) oraz profil fejsbukowy Wójta (65%), w mniejszym zakresie: znajomi / rodzina (38%), publikacje w lokalnej prasie (29%) i tablica ogłoszeń (18%).

³ Odsetek osób odpowiadających na dane pytanie, łączy liczba respondentów może się różnić w odniesieniu do różnych pytań (odpowiedzi nie były obowiązkowe), na pytania z serii dotyczącej usług publicznych odpowiadało pomiędzy 195 a 198 ankietowanych. Szczegółowe zestawienie zawarte jest w Raporcie stanowiącym Załącznik nr 1 do niniejszej Strategii.

⁴ Jedna osoba oceniła dostępność usług dla osób niepełnosprawnych bardzo dobrze, jednak zaokrąglenie odsetków sprowadziło 0,51% odpowiedzi do 0%.

Najważniejsze dla rozwoju Gminy jest dobra działalność urzędu i instytucji publicznych (taką opcję wskazało 40% ankietowanych), przedsiębiorczość mieszkańców (33%) oraz zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz własnej miejscowości (28%). Inne kwestie były wskazywane wyraźnie rzadziej: pomaganie potrzebującym mieszkańcom gminy (17%), aktywność stowarzyszeń i organizacji społecznych (15%), kultura i aktywność kulturalna, turystyka i walory dziedzictwa naturalnego (po 13%). Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższy Wykres 4.

Wykres 4 Zagadnienia ważne dla rozwoju gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Trzy ostatnie pytania ankiety to przestrzeń do wypowiedzi „otwartych”, czyli wpisywanych przez mieszkańców (a nie wybieranych z listy). W pierwszym z pytań otwartych respondenci wskazywali, co należałoby zrobić w pierwszej kolejności aby szybko i tanio poprawić warunki życia. Z odpowiedzi wynika, że potrzebna jest przede wszystkim praca / miejsca pracy, drogi, transport publiczny, przestrzeń do aktywności kulturalnej i rekreacji oraz infrastruktura techniczna (oświetlenie, internet, kanalizacja). Mieszkańcy zgłaszali także potrzeby w zakresie wsparcia w edukacji szkolnej i opiece nad dziećmi, „małej infrastruktury” i usług, środowiska naturalnego, budowy ścieżek rowerowych i chodników, stworzenia zachęt dla inwestorów oraz wsparcie rozwoju społecznego i obywatelskiego.

Wśród zgłaszanych uwag pojawiły się zastrzeżenia dotyczące porządku publicznego, w tym szczególnie osób spożywających alkohol w przestrzeni publicznej, zanieczyszczenia powietrza uciążliwym zapachem z chlewni, brak osób młodych we władzach gminy, w tym także młodych sołtysów.

WNIOSKI

- Kobiety są bardziej zaangażowane w sprawy lokalne – stanowią 64% osób, które wypełniły ankietę.
- Respondenci najczęściej korzystali z obiektów sportowych (ponad połowa), 40% z GOK, co trzeci korzystał z biblioteki. Dwie trzecie uczestniczyło w wydarzeniach gminnych, takich jak festyn czy dożynki, i jest to najpopularniejsza forma rozrywki dostępnej na terenie Gminy.
- Najbardziej brakuje mieszkańcom infrastruktury drogowej zapewniającej bezpieczne poruszanie się pieszych i rowerzystów – czyli ścieżek rowerowych, chodników i oświetlenia.
- Najpowszechniejszym problemem społecznym jest nadużywanie alkoholu – tę kwestię wskazało więcej niż połowa osób uczestniczących w badaniu. Nadużywanie alkoholu jest wskazywane częściej niż bezrobocie (44%) i pozostałe kwestie społeczne (jak np. dostrzegane przez 1/3 mieszkańców niezaradność życiowa, niepełnosprawność lub długotrwała choroba czy bieda / ubóstwo).
- Brakuje komunikacji publicznej.
- Zdaniem mieszkańców ważne dla rozwoju gminy – obok działalności urzędu i instytucji publicznych – jest przedsiębiorczość mieszkańców i zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz własnej miejscowości (obie te kwestie wskazywał co trzeci ankietowany).
- Kluczowe potrzeby mieszkańców to poprawa szlaków komunikacyjnych i komunikacji publicznej, zapewnienie miejsc pracy, a także m. in. rozwiązanie kwestii „pijaczków” w przestrzeni publicznej oraz wyprowadzenie chlewni na obrzeża gminy aby poprawić mieszkańcom warunki życia.

2. Analiza SWOT

Wszystkie czynniki, zjawiska i procesy wpływające na skalę oraz tempo rozwoju społeczno-gospodarczego danej jednostki samorządowej można podzielić na zewnętrzne (zmiany zachodzące w otoczeniu) i wewnętrzne. Klasycznym narzędziem stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej jest zestawienie mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu oraz określenie jego szans i zagrożeń rozwojowych w tzw. analizie SWOT. Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza: S – Strengths (silne strony), W – Weaknesses (słabości czyli słabe strony), O – Opportunities (możliwości, szanse), T – Threats (zagrożenia). Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie (usystematyzowanie) informacji o potencjale rozwojowym Gminy oraz o dostrzeganych barierach. Jednocześnie, zwraca uwagę na pojawiające się zewnętrzne szanse i zagrożenia.

W niniejszym opracowaniu skoncentrowano się na ocenie wewnętrznych zasobów (na podstawie analizy najważniejszych kwestii w Gminie), atutów i wyzwań, a także relacji między tymi elementami. Gmina – jako wspólnota mieszkańców na określonym terytorium,

nie jest „samotną wyspą” lecz funkcjonuje w określonym otoczeniu i w sieci wzajemnych powiązań o charakterze społecznym, ekonomicznym, organizacyjnym czy środowiskowym. Uwarunkowania zewnętrzne, które pozostają niezależne od decyzji władz lokalnych, mogą wpływać na sposób funkcjonowania danej społeczności, a wpływ ten może być pozytywny lub negatywny. Władze gminy oraz interesariusze jej działań mogą monitorować zmiany zachodzące w jej otoczeniu i reagować lokalnie poprzez identyfikację szans i zagrożeń po to, aby minimalizować wpływy negatywne i korzystać z pozytywnych. Znajomość uwarunkowań funkcjonowania Gminy umożliwia podjęcie działań sprzyjających wykorzystanie potencjału lokalnego i pojawiających się okazji.

Analizie poddano priorytetowe obszary funkcjonowania Gminy, a mianowicie: społeczność, gospodarkę, przestrzeń i środowisko. W pierwszej kolejności, zestawiono najważniejsze silne i słabe strony gminy Biskupiec. Następnie zestawiono czynniki, które wpływają na Gminę z zewnątrz i mogą stanowić jej szanse lub zagrożenia. Wykorzystanie czynników pozytywnych i unikanie konsekwencji negatywnych zależy od poczynań społeczności lokalnej i władz gminnych. Aby były skuteczne należy odpowiedzieć na pytanie „Co mamy?”, „Z czego powinniśmy korzystać?”, „Czego powinniśmy unikać?”. Poniżej zestawiono czynniki, które mogą mieć wpływ na funkcjonowanie Gminy, czynniki te zostały zhierarchizowane od najważniejszego do najmniej ważnego⁵.

MOCNE STRONY

- Atrakcyjne przyrodniczo tereny gminy
- Dobry stan infrastruktury rekreacyjno-sportowej w gminie
- Wysoki stopień zwodociągowania gminy, duża ilość ujęć wody
- Duża liczba wyspecjalizowanych gospodarstw rolnych
- Dobrze rozwinięta sieć placówek szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego oraz łatwy dostęp do edukacji
- Walory turystyczne i rekreacyjne Gminy stwarzające podstawy do realizacji turystyki aktywnej
- Możliwość rozwoju produkcji żywności ekologicznej
- Dobra organizacja systemu pomocy społecznej

SŁABE STRONY

- Migracja osób młodych i wykształconych w poszukiwaniu pracy i lepszych warunków życia
- Niewielka liczba atrakcji na niepogodę
- Ograniczony dostęp do specjalistycznych usług medycznych
- Słabo rozwinięta baza noclegowa oraz gastronomiczna
- Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej

⁵ Czynniki do analizy zostały wskazane przez Radnych. Lista bazowa została zaczerpnięta ze Strategii dla Gminy Biskupiec, opracowanej w 2014 roku. Rolą Radnych było zidentyfikowanie, które z podanych wówczas czynników występują nadal. W powyższym zestawieniu pozostawiono te czynniki, które zostały wskazane przez co najmniej połowę Radnych, którzy udzielili odpowiedzi w badaniu kwestionariuszowym. Oceniona przez Radnych lista czynników została poszerzona o czynniki zidentyfikowane w trakcie analizy danych zastanych i w ramach badania wśród mieszkańców, czyli w diagnozie stanowiącej pierwszy rozdział niniejszej Strategii.

- Powstanie dużych ferm i tuczarni, zanieczyszczenie zapachem uciążliwe dla mieszkańców i osłabiające potencjał turystyczny Gminy
- Zła jakość drogi wojewódzkiej 538, co utrudnia dostęp do sieci dróg ekspresowych
- Uzależnienie mieszkańców gminy od pomocy społecznej
- Zmniejsza się liczba kobiet mieszkających na terenie Gminy
- Brakuje miejsc rekreacji, spotkań, różnej aktywności mieszkańców

SZANSE

- Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości poprzez powiększanie oferty inwestycyjnej Gminy
- Możliwości pozyskania środków z UE
- Wykorzystanie potencjału turystycznego jezior i innych atrakcji Gminy
- Rozwój inwestycji poprawiających jakość życia ludności i zwiększających możliwości rozwoju Gminy
- Możliwość wspierania rozwoju przedsięwzięć sprzyjających poprawie środowiska naturalnego
- Rosnący popyt na zdrową żywność
- Rosnące zainteresowanie wypoczynkiem „na łonie natury”

ZAGROŻENIA

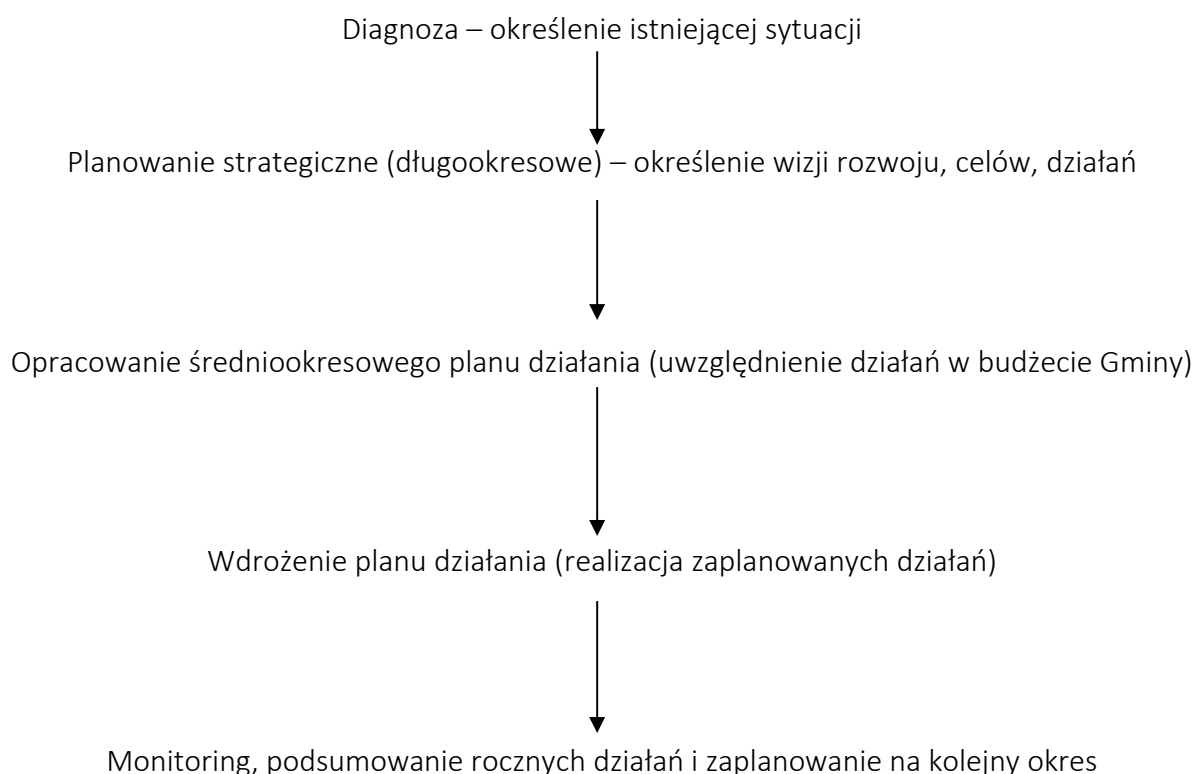
- Małe zainteresowanie ze strony inwestorów zewnętrznych uruchamianiem działalności gospodarczej
- Uciekanie z Gminy ludzi młodych
- Starzenie się społeczeństwa
- Słabe perspektywy rozwoju rynku pracy
- Większa atrakcyjność turystyczna innych Gmin
- Większa atrakcyjność warunków życia w innych Gminach, co powoduje odpływ mieszkańców

Ogólne zalecenia odnoszące się do etapu trzeciego analizy SWOT są proste, choć jednocześnie trudne w realizacji: należy unikać zagrożeń, wykorzystywać szanse, wzmacniać słabe strony i opierać się na mocnych stronach. Należy więc wykorzystywać walory turystyczne i rolnicze Gminy, co można przełożyć na rozwój gospodarczy w tym zakresie. Należy jednakże określić i realizować spójną politykę w odniesieniu do ferm, chlewni i tuczarni, które osłabiają potencjał Gminy i zmniejszają jej atrakcyjność turystyczną. Wśród słabych stron są także inne czynniki zmniejszające jakość życia mieszkańców – niewystarczająca liczba miejsc rekreacji i spędzania czasu wolnego dla mieszkańców.

Szansą Gminy jest przewidywana na kolejne lata dostępność środków unijnych, co pozwoli zrealizować działania inwestycyjne jak i wspierające rozwój aktywności mieszkańców. Ponadto perspektywę rozwojową dla Gminy może stanowić rosnące zainteresowanie produktami ekologicznymi i poszukiwanie form wypoczynku blisko natury, w czystym środowisku. Ta perspektywa rozwojowa jest jednocześnie zagrożeniem – rosnący popyt znajduje odpowiedź w gminach, które szybciej reagują na potrzeby rynku usług i rekreacji, i które potrafią skuteczniej przyciągać zarówno turystów jak i mieszkańców.

3. Misja, wizja, cele

Proces planowania rozwoju gminy, oparty o przeprowadzoną analizę stanu obecnego Gminy i uwzględniający wnioski z analizy SWOT ma na celu ustalenie w jakim kierunku powinna zdążać gmina przez najbliższe kilkanaście lat. Określenie i dokładne zdefiniowanie celu (celów) działania pozwala na dobór optymalnych rozwiązań umożliwiających osiągnięcie zamierzeń. Proces strategicznego rozwoju Gminy przebiega zgodnie z przedstawionym niżej schematem.

Bazując na zidentyfikowanych uwarunkowaniach rozwoju Gminy wytyczono główne obszary rozwoju Gminy i przypisane do nich działania. Ich realizacja w perspektywie długookresowej doprowadzi do osiągnięcia stanu zawartego w wizji, jaką jest:

Gmina Biskupiec
obszarem sprzyjającym rozwojowi nowoczesnego rolnictwa oraz turystyki wiejskiej,
wspierającym wszelkie formy przedsiębiorczości i aktywności społecznej,
gdzie każdy ma możliwość odpoczynku i aktywnego spędzania czasu.

Misją Gminy jako wspólnoty mieszkańców jest współpraca instytucji, organizacji społecznych, przedsiębiorców i ogółu mieszkańców w działaniach na rzecz stworzenia dobrych warunków do życia, pracy, aktywności społecznej i obywatelskiej wszystkich obywateli. Misja określa więc nadrzędną wartość kształtującą sposób działania, niezbędny dla zrealizowania zaprojektowanej wizji i osiągnięcie przyjętych celów, aby zawarta w Strategii wizja stała się rzeczywistością. Realizatorem działań określonych w Strategii jest cała społeczność lokalna, w tym przedstawiciele władz i urzędnicy, pracownicy placówek i instytucji gminnych, członkowie organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, przedsiębiorcy i mieszkańcy.

Główne cele strategiczne w sposób bezpośredni nawiązują do misji. Realizacja programów, prowadząca do osiągnięcia celów, szczególnie tych związanych z podniesieniem technicznych i społecznych warunków życia w gminie, będzie prowadziła do osiągnięcia pożądanego statusu określonego w misji. Plan strategiczny w rozumieniu jego twórców nie jest bowiem tylko listą życzeń i dokumentem opisującym marzenia o przyszłości, ale od momentu zatwierdzenia stanie się podstawą pracy personelu zarządzającego i kierującego usługami, dokumentem ustalającym hierarchię ważności zadań i określającym czas ich realizacji.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Biskupiec, wyniki przeprowadzonej ankiety wśród mieszkańców oraz badanie kwestionariuszowe wśród Radnych⁶ Gminy wskazały potrzebę utrzymania strategicznych obszarów rozwoju zakreślonych w Strategii w 2014 roku, i kontynuowanie rozpoczętych działań. W kolejnym okresie obowiązywania Strategii skorygowano więc dotychczas określone kierunki, aby uwzględnić aktualną sytuację społeczno-gospodarczą Gminy i oczekiwania mieszkańców. Zaplanowano, że rozwój Gminy będzie realizowany poprzez działania w ramach pięciu obszarów strategicznych. W ramach wyznaczonych obszarów strategicznych zostały sformułowane cele strategiczne, scharakteryzowano rodzaj i zakres podejmowanej aktywności. Do każdego z celów przypisano wskaźniki realizacji.

Przyjęte kierunki działań i zadania przedstawia poniższa Tabela 19, niemniej należy podkreślić, że kluczowe dla osiągnięcia zamierzonych celów jest podjęcie i realizacja działań. Zapisy w dokumencie Strategii porządkują i przedstawiają kierunek działań, do których powinni dążyć wszyscy interesariusze: zarówno władze gminy, jak i organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, mieszkańcy. Bez podejmowania działań, monitorowania ich realizacji oraz ewentualnego weryfikowania planów w zakresie adekwatnym do możliwości, nie nastąpi rozwój Gminy w kierunku określonej wizji, bo rozwój ten jest możliwy wyłącznie poprzez aktywność i zaangażowanie ludzi, instytucji i organizacji.

⁶ Radni Gminy oceniali czy zakładane cele zostały osiągnięte oraz czy powinny zostać utrzymane na kolejny okres obowiązywania Strategii. Szczegółowe zestawienie stanowi Załącznik nr 2 do niniejszej Strategii.

Kierunki strategiczne, cele i wskaźniki

Tabela 19 Kierunki strategiczne, cele i wskaźniki

Obszar strategiczny	Cel strategiczny	Zadania: wskaźniki realizacji celów Strategii (monitorowane na zakończenie każdego roku)	Wartość docelowa na koniec 2026 roku
Społeczeństwo	Budowa małej infrastruktury dla rekreacji: placów zabaw, skateparku / pumptracku, doposażenie świetlic i remiz	- liczba oddanych do użytku: placów zabaw / miejsc do grillowania / altanek	w każdym sołectwie
		- liczba pumptracków / skateparków oddanych do użytku	3
		- liczba doposażonych świetlic i remiz	50% świetlic
	Poszerzenie oferty zajęć rekreacyjnych, sportowych, kulturalnych oraz aktywizujących działania obywatelskie na rzecz gminy i sołectw	- liczba inicjatyw wspierających powstawanie i działalność organizacji pozarządowych i grup nieformalnych	x ⁷
		- liczba inicjatyw kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych realizowanych na rzecz społeczności lokalnych	x ⁷
		- liczba inicjatyw aktywizacji społecznej seniorów	x ⁷
	Poprawa warunków funkcjonowania oraz rozwój obiektów dydaktycznych, kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych	- liczba zbudowanych lub zmodernizowanych sal gimnastycznych, boisk sportowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	x ⁷
		- liczba utworzonych lub rozbudowanych placówek przedszkolnych oraz żłobków	x ⁷
		- liczba zajęć z zakresu oferty pozalekcyjnej placówek edukacyjnych, w tym także realizowanych w szkołach przez inne podmioty (np. organizacje pozarządowe)	x ⁷
	Przedsiębiorczość	Wspieranie powstawania nowych oraz kreowanie sprzyjających warunków	- liczba szkoleń i warsztatów z zakresu pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych na zakładanie i rozwój działalności gospodarczej

⁷ Wartość docelowa zostanie określona przez Zespół ds. Wdrażania Strategii, o którym mowa w pkt. 4. Wdrażanie Strategii.

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

Obszar strategiczny	Cel strategiczny	Zadania: wskaźniki realizacji celów Strategii (monitorowane na zakończenie każdego roku)	Wartość docelowa na koniec 2026 roku
	dla rozwoju już istniejących podmiotów gospodarczych w oparciu o lokalne zasoby	- liczba inicjatyw (spotkań / szkoleń / imprez) z organizacjami wspierającymi podmioty gospodarcze, w tym przedsiębiorczość społeczną	X ⁷
	Wsparcie tworzenia spółdzielni socjalnych oraz innych przedsiębiorstw społecznych	- liczba szkoleń i warsztatów z zakresu tworzenia i funkcjonowania przedsiębiorstw społecznych, ukierunkowana na utworzenie a później wsparcie działalności spółdzielni socjalnej	X ⁷
		- liczba przedsiębiorstw społecznych	min. 1 spółdzielnia socjalna, a w której Gmina będzie partnerem
	Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej gminy przy zapewnieniu dobrych warunków życia dla mieszkańców oraz utrzymania walorów turystycznych gminy	- liczba lokalizacji zagospodarowanych jako tereny inwestycyjne dla przedsiębiorców	X ⁷
		- liczba inicjatyw (udział w targach, spotkaniach, konferencjach, promocja na portalach branżowych) promujących możliwości inwestycyjne w Gminie	X ⁷
	Infrastruktura techniczna	Budowa chodników, ścieżek rowerowych, oświetlenia ulicznego	- liczba km oddanych do użytku chodników
- ścieżek rowerowych			X ⁷
- liczba latarni (punktów oświetlenia ulicznego)			X ⁷
Poprawa stanu technicznego dróg		- opracowanie ewidencji inwestycji drogowych (liczba km dróg do budowy lub przebudowy)	1 dokument wykonawczy do Strategii – obszar Infrastruktura
		- liczba km wybudowanych dróg	X ⁷
		- liczba km dróg z odnowioną nawierzchnią lub % dróg wymagających naprawy	X ⁷

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

Obszar strategiczny	Cel strategiczny	Zadania: wskaźniki realizacji celów Strategii (monitorowane na zakończenie każdego roku)	Wartość docelowa na koniec 2026 roku
	Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej	- liczba km sieci kanalizacyjnej lub liczba budynków mieszkalnych przyłączonych do sieci	X ⁷
		- liczba km sieci wodociągowej lub liczba budynków mieszkalnych przyłączonych do sieci	X ⁷
		- liczba dofinansowanych i wybudowanych oczyszczalni przydomowych	X ⁷
	Rozbudowa infrastruktury teleinformacyjnej oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego	- liczba km sieci światłowodowej lub liczba gospodarstw domowych z przyłączem do szybkiego internetu	X ⁷
		- liczba hot-spotów (punktów z bezpłatnym dostępem do internetu bezprzewodowego)	X ⁷
		- liczba dostępnych e-usług (usług publicznych, które można załatwić w urzędzie gminy przez platformę ePUAP) lub udział (odsetek) e-usług w usługach ogółem	X ⁷
	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii w gminie	- liczba zamontowanych kolektorów słonecznych oraz urządzeń związanych z energią wiatrową lub udział (odsetek) budynków korzystających z OZE	X ⁷
		- liczba budynków poddanych termomodernizacji	X ⁷
		- liczba oddanych do użytku kotłowni do spalania biomasy oraz biogazowni	X ⁷
	Turystyka	Aktywna promocja oferty turystycznej gminy, stworzenie planu promocji	- opracowanie Planu Promocji na okres realizacji Strategii
- liczba wzmianek o ofercie turystycznej Gminy na portalach tematycznych i w pismach promujących region			X ⁷
- liczba wydarzeń promujących Gminę (pikniki, festyny, konkursy, przeglądy sztuki ludowej etc.)			X ⁷

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

Obszar strategiczny	Cel strategiczny	Zadania: wskaźniki realizacji celów Strategii (monitorowane na zakończenie każdego roku)	Wartość docelowa na koniec 2026 roku
	Rozwijanie i poprawa jakości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz infrastruktury służącej rozwojowi aktywnych form turystyki	- liczba utworzonych pól namiotowych / campingów (z dostępem do infrastruktury sanitarnej)	X ⁷
		- liczba zbudowanych lub przebudowanych zbiorników retencyjno-rekreacyjnych wraz z zagospodarowaniem przyległych terenów	X ⁷
		- wytyczenie nowych szlaków dla potrzeb turystyki pieszej, rowerowej i przyrodniczo-edukacyjnej	X ⁷
		- liczba miejsce na szlakach turystycznych doposażonych w „małą architekturę”: wiaty, kosze na śmieci, ławki	X ⁷
		- liczba miejsce / długość w km cieków wodnych zagospodarowanych pod organizację rekreacji wodnej i/ lub zagospodarowanego nabrzeża	X ⁷
	Wsparcie mieszkańców i przedsiębiorców w stworzeniu atrakcyjnej oferty	- liczba spotkań informacyjnych i/lub szkoleń podnoszących kompetencje mieszkańców w zakresie prowadzenia i promocji obiektów turystycznych	X ⁷
		- liczba nowych punktów w ramach bazy sportowo-rekreacyjnej (wypożyczalnia rowerów, siłownie zewnętrzne, kluby fitness, sprzęt wodny itp.)	X ⁷
	Wykorzystanie i ochrona zabytkowych obiektów dziedzictwa kulturowego wraz z ich otoczeniem	- liczba oznakowanych zabytków dostępnych dla turystów	X ⁷
		- liczba zagospodarowanych obiektów i terenów o wartości historycznej (np. dworki, kuźnia, pruskie urzędnia przeladunkowe)	X ⁷
	Promocja lokalnych produktów kulinarnych	- liczba wydarzeń promocyjnych	X ⁷
		- liczba wydarzeń gminnych angażujących lokalnych mikro-przedsiębiorców	X ⁷
		- liczba działań animujących i integrujących Koła Gospodyń Wiejskich	X ⁷

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

Obszar strategiczny	Cel strategiczny	Zadania: wskaźniki realizacji celów Strategii (monitorowane na zakończenie każdego roku)	Wartość docelowa na koniec 2026 roku
Rolnictwo i ochrona środowiska	Rozwój pozarolniczych form działalności gospodarczej	- liczba działań informacyjnych i szkoleń kierowanych do rolników na temat możliwości pozyskania środków finansowych na rozwój gospodarstw agroturystycznych oraz na różnicowanie działalności rolniczej	X ⁷
		- liczba szkoleń i działań aktywizacji zawodowej dla rolników i mieszkańców Gminy, w tym szkoleń zawodowych	X ⁷
	Rozwój gospodarstw ekologicznych	- liczba szkoleń / warsztatów / kampanii upowszechniających zasady prowadzenia gospodarstw ekologicznych wśród mieszkańców i /lub zdobycie wiedzy i umiejętności z zakresu zasad prowadzenia gospodarstw ekologicznych oraz produkcji żywności ekologicznej	X ⁷
		- liczba inicjatyw promujących Gminę jako „obszar eko”	X ⁷
	Wspieranie działań prowadzących do poprawy wydajności i jakości produkcji rolnej	- liczba bezpłatnych specjalistycznych szkoleń dla rolników	X ⁷
		- liczba porad udzielonych w ramach doradztwa oraz pomocy dla rolników aplikujących o środki z programów ukierunkowanym na obszary wiejskie	X ⁷
	Rozwój i promocja grup producenckich wśród mieszkańców gminy oraz rolniczych spółdzielni produkcyjnych	- powierzchnia (liczba ha) zalesionych gruntów o niskiej wartości bonitacyjnej oraz gruntów rolnych pod uprawy ekologiczne	X ⁷
		- liczba szkoleń dla rolników w zakresie zakładania i /lub działalności grup producenckich i/ lub uzyskania dofinansowania na ten cel	X ⁷
	Zachowanie bioróżnorodności i ochrona przyrody	- liczba inwestycji dot. ochrony wód i oczyszczania ścieków	X ⁷
		- liczba inicjatyw edukacyjnych (zarówno w szkołach jak i organizowanych dla ogółu mieszkańców) z zakresu zrównoważonego korzystania z zasobów oraz ochrony środowiska naturalnego	X ⁷

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

Obszar strategiczny	Cel strategiczny	Zadania: wskaźniki realizacji celów Strategii (monitorowane na zakończenie każdego roku)	Wartość docelowa na koniec 2026 roku
	Podnoszenie wiedzy w zakresie zasad dotyczących gospodarowania nawozami	- liczba osób, które odbyły szkolenie z Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu	X ⁷

Źródło: Opracowanie własne na podstawie diagnozy i konsultacji

4. Wdrażanie Strategii

Zarządzanie

Strategia Rozwoju wskazuje kierunki działań, które są wyzwaniem dla całej lokalnej społeczności: dla administracji samorządowej oraz wszystkich instytucji i organizacji, które mogą być jej partnerem. Wdrażanie Strategii jest długotrwałym procesem, włączającym szerokie grono interesariuszy (jednostki pomocnicze i jednostki organizacyjne, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, etc.). Wdrażanie Strategii powinno być realizowane w kolejnych zadaniach:

- wskazanie przez Wójta Gminy osoby lub zespołu osób odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii,
- określenie szczegółowych zadań wraz z podziałem kompetencyjnym,
- upowszechnianie założeń Strategii i uwzględnianie obszarów strategicznych w podejmowanych kolejnych działaniach gminy,
- systematyczny monitoring i ewaluacja (a) wdrażania Strategii oraz (b) założeń zrównoważonego rozwoju.

Zadania wskazywane do realizacji Strategii powinny być realizowane przez Zespół ds. Wdrażania Strategii nadzorowany przez Wójta Gminy. W skład Zespołu (5-8 osób) wejdą przedstawiciele Urzędu Gminy, jednostek organizacyjnych lub pomocniczych Gminy, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i Rady Gminy. Podstawowe zadania Zespołu to:

- koordynacja współpracy pomiędzy interesariuszami,
- uspoźnianie kluczowych dokumentów i zapisywanych w nich działań (jak np. plany zagospodarowania przestrzennego, strategie branżowe, plany inwestycyjne, program ochrony środowiska, program współpracy z organizacjami pozarządowymi etc.),
- monitorowanie wdrażania Strategii,
- monitorowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego gminy i opracowywanie okresowych raportów wraz z rekomendacjami dalszych działań,
- budowanie atmosfery współpracy wśród partnerów realizujących określone zadania.

Pierwszym zadaniem Zespołu, zrealizowanym w trzecim kwartale 2021 roku będzie przygotowanie „Raportu otwarcia” zawierającego aktualne wartości wskaźników, przyjętych dla monitorowania osiągnięcia celów Strategii. Zespół określi także wartości wskaźników do osiągnięcia w najbliższym roku realizacji działań oraz wartości docelowe dla założeń strategicznych (tam, gdzie nie zostały określone). W kolejnych latach realizacji Zespół będzie corocznie określał wartości wskaźników do osiągnięcia w każdym kolejnym roku wdrażania Strategii.

Odrębnym działaniem towarzyszącym realizacji założeń Strategii powinno być jej upowszechnianie wśród społeczności lokalnej oraz stałe pozyskiwanie kolejnych partnerów do jej realizacji. Potencjalnymi partnerami są:

- Radni Gminy, Sołtysi, pracownicy jednostek pomocniczych i organizacyjnych,

- posłowie i senatorowie reprezentujący region,
- przedstawiciele sektora gospodarczego (lokalni przedsiębiorcy), instytucje otoczenia biznesu, instytucje szkoleniowe z regionu,
- wyższe uczelnie działające w regionie,
- organizacje pozarządowe i kościelne z terenu gminy, Urząd Pracy, placówki edukacyjne.

Upowszechnianie Strategii wśród lokalnej społeczności może obejmować:

- poinformowanie o zakończeniu prac,
- zaprezentowanie założeń strategicznych oraz planowanych działań (wdrażania Strategii),
- przybliżanie roli funduszy unijnych i możliwości ich wykorzystania w kontekście realizacji założeń Strategii.

Pożądanym aspektem jest prowadzenie dyskusji społecznej dotyczącej osiągnięcia założeń rozwoju Gminy. Optymalne jest budowanie partnerstw branżowych – włączających wymienionych powyżej interesariuszy – w celu realizacji wybranych działań. Ponadto, wskazanym jest poszukiwanie dobrych praktyk rozwojowych wśród innych jednostek samorządu terytorialnego poprzez udział w tematycznych konferencjach i seminariach organizowanych dla przedstawicieli administracji samorządowej a także nawiązywanie współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego wybranymi ze względu na podobieństwo potencjałów lub przyjętych kierunków działania.

Finansowanie

Podstawowym źródłem finansowania części działań zaplanowanych w Strategii są środki pochodzące z budżetu gminy Biskupiec. Jednakże z uwagi na ambitnie wytyczone cele oraz możliwość pozyskania środków z innych źródeł gmina będzie ubiegać się o dofinansowanie realizowanych przedsięwzięć z zewnętrznych środków finansowych. Władze Gminy przewidują pozyskanie środków finansowych z następujących źródeł:

- budżet Gminy Biskupiec,
- budżet państwa (programy krajowe),
- środki pochodzące z funduszy europejskich,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- środki z sektora prywatnego, dostępne w ramach realizowanych przez przedsiębiorstwa przedsięwzięć inwestycyjnych,
- środki finansowe z Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Na dochody budżetu składać się będą:

- dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie zawartych porozumień
- subwencja ogólna (część oświatowa)
- dochody własne, do których zalicza się:
- podatki i opłaty lokalne,
- udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa,

- dochody z majątku Gminy,
- odsetki od środków na rachunkach bankowych,
- pozostałe dochody.

Władze Gminy będą ubiegać się o dofinansowanie zadań z zakresu rynku pracy, turystyki, edukacji, kultury, ochrony środowiska, infrastruktury technicznej i społecznej, ponadto będą wspierać przedsiębiorców aplikujących o środki pomocowe na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej. Konsekwentna realizacja założeń Strategii, umiejętne wykorzystywanie lokalnych zasobów oraz wychwytywanie wszystkich pojawiających się w otoczeniu szans na pozyskanie środków finansowych z funduszy krajowych i zagranicznych na realizację zaplanowanych zadań z pewnością przyspieszy zarówno społeczny, jak i gospodarczy rozwój Gminy Biskupiec.

5. Monitoring i ewaluacja Strategii

Monitoring

Stała obserwacja procesu wdrażania Strategii oraz efektów podejmowanych działań stanowi jeden z kluczowych elementów dla powodzenia całego procesu realizacji zamierzeń rozwojowych zdefiniowanych Strategii Rozwoju Gminy. Zaplanowany i sprawnie funkcjonujący system monitoringu umożliwi pozyskanie rzetelnych danych a przez to ocenę postępów w zakresie wdrażania zapisów Strategii.

Monitoring to proces weryfikowania, czy realizacja strategii przebiega zgodnie z założeniami, czy są osiągnane cele i rezultaty określone w strategii oraz jak przebiega wydatkowanie środków przeznaczonych na poszczególne zamierzenia. Proces monitorowania polega na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w odniesieniu do celów wytyczonych w Strategii przy wykorzystaniu określonych wskaźników. Monitoring dostarczy informacji na temat postępów w osiąganiu przyjętych celów oraz umożliwi kwantyfikację efektów zrealizowanych przedsięwzięć w różnych obszarach: społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym.

Do szczegółowych etapów monitoringu Strategii należy zaliczyć:

- zbieranie danych i informacji (materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen),
- analizę danych i informacji -uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych oraz ich archiwizacja,
- przygotowywanie raportów (zestawienie otrzymanych danych w raporty roczne),
- ocenę wyników (ocena porównawcza osiągniętych wyników z założeniami, określenie stopnia wykonania przyjętych zapisów Strategii),
- ocenę rozbieżności pomiędzy założeniami a rezultatami i analizę jej przyczyn.
- planowanie korekty.

Dla miarodajnej oceny realizacji przyjętych założeń potrzebne będą konkretne dane ilościowe o charakterze statystycznym, które po przetworzeniu powinny zostać ujęte w serie wskaźników. Wskaźnik jest definiowany jako miernik wyznaczonego celu, zmobilizowanych zasobów, osiągniętego efektu, miernik jakości lub zmienna kontekstowa. Dzięki tym wskaźnikom można określić poziom wyjściowy oraz stopień osiągnięcia zakładanych celów. Wyniki zapisane w postaci wskaźników czy bezwzględnych informacji statystycznych mają także ważne

znaczenie w procesie uzyskiwania poparcia społecznego dla prowadzonych zmian czy świadczenia usług. Monitoring Strategii będzie realizowany w dwóch etapach, na które składają się:

1. Analiza wskaźnikowa, realizowana na zakończenie roku, wskazująca zbieżność podejmowanych działań z osiąganymi wynikami społeczno-gospodarczymi Gminy według wskaźników zaproponowanych dla poszczególnych celów strategicznych (wskazanych w rozdziale Misja, wizja, cele).
2. Coroczne sprawozdania z realizacji celów, zawierające podstawowe informacje na temat podejmowanych działań, stopnia realizacji projektów i ewentualnych efektów końcowych tych projektów przy wykorzystaniu narzędzia jakim jest poniższa Tabela 20.

Tabela 20 Karta monitorowania procesu wdrażania Strategii

Karta monitorująca proces wdrażania Strategii	
Rok, którego dotyczy	Ocena Osoba przeprowadzająca monitoring (funkcja, instytucja / organizacja)
1. Czy kierunki działań wskazane w Strategii zostały uwzględnione w działaniach ujętych w budżecie na kolejny rok? Jeśli nie – dlaczego?	
2. Czy kierunki działań w obszarze społecznym zostały uwzględnione w Programie Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi lub innym dokumencie rocznym, jeśli był przygotowywany? Jeśli tak – jakie i w jakim dokumencie? Jeśli nie – dlaczego?	
3. Jak często odbywały się w minionym roku spotkania Zespołu ds. Wdrażania Strategii? Jakie były kluczowe zadania zrealizowane przez Zespół? Czy działalność Zespołu powinna być kontynuowana w dotychczasowej formie, czy coś należy zmienić?	
4. Czy w realizację działań w ramach Strategii zostali włączeni interesariuszy w określonych obszarach (osoby reprezentujące podmioty inne niż jednostki i Rada Gminy)? Jeśli tak – jakie to były działania? Jeśli nie – dlaczego?	
5. Czy w porównaniu z rokiem poprzednim nastąpiło odniesienie do dotychczasowych ustaleń lub kontynuacja rozpoczętych działań? Jeśli tak – jakich? Jeśli nie – dlaczego?	
Wnioski i rekomendacje (propozycje działań na kolejny rok)	

Data sporządzenia	Podpis osoby opracowującej

Źródło: Opracowanie własne

Ewaluacja

Dodatkowym rekomendowanym działaniem jest przeprowadzenie ewaluacji, dla zachowania obiektywizmu rekomendowana jest ewaluacja zewnętrzna, czyli przeprowadzona przez osobę / podmiot spoza Gminy, nie zaangażowany w realizację Strategii. W szerokim aspekcie ewaluacja dotyczy oceny stopnia realizacji założeń Strategii oraz jej wpływu na wszelkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu realizacja Strategii przekłada się na zaspokojenie potrzeb mieszkańców Gminy.

Ewaluacja Strategii powinna obejmować:

- ocenę sposobu wdrażania zaplanowanych działań;
- diagnozę czynników, które mogą mieć wpływ na proces realizacji działań i skuteczność osiągnięcia założonego celu projektu;
- ocenę skuteczności i efektywności działań, a zwłaszcza osiągniętych rezultatów oraz postępów w realizacji celu projektu;
- ocenę jakości zarządzania realizacją przedsięwzięcia;
- diagnozę zgodności realizacji poszczególnych działań z celami Strategii.

Ewaluacja powinna być przeprowadzona w oparciu o podstawowe kryteria (w odniesieniu do których należy sformułować pytania badawcze):

- Skuteczność: jaki był wpływ produktów projektu na jego wyniki? Na ile wyniki projektu odpowiadają jego celom?
- Efektywność: w jakim stopniu nakłady były proporcjonalne do produktów, wyniku projektu?
- Trafność: w jakim stopniu cele Strategii i/lub zrealizowane przedsięwzięcia odpowiadają potrzebom jego adresatów?
- Użyteczność: na ile rezultaty i wpływ Strategii spełniają oczekiwania mieszkańców (poprawiają jakość życia)?
- Trwałość: jak długo będą trwać pozytywne skutki przedsięwzięć podejmowanych w ramach Strategii po jego zakończeniu ich realizacji?

Podstawowe zasady aktualizacji strategii

Podstawą do podjęcia decyzji o przygotowaniu aktualizacji Strategii przed upływem okresu, na jaki została opracowana, będzie raport z monitoringu oraz rekomendacja Zespołu ds. Wdrażania Strategii. Aktualizacja może obejmować przede wszystkim działania konieczne dla osiągnięcia określonych celów. Ze względu na dużą zmienność i trudną przewidywalność trendów gospodarczych strategia, jako najważniejszy dokument rozwoju, powinna być niezwykle elastyczna i otwarta na korekty, ponieważ tylko odpowiednio wczesne reagowanie na pojawiające się szanse i zagrożenia zapewni jednostce silną pozycję i stanowić będzie o jej atrakcyjności na szczeblu ponadlokalnym.

Spis tabel, wykresów i map

SPIS TABEL

Tabela 1 Zestawienie liczby mieszkańców w różnych jednostkach terytorialnych i wybranych latach	7
Tabela 2 Liczba mieszkańców gminy w wybranych latach	8
Tabela 3 Współczynnik feminizacji	8
Tabela 4 Struktura populacji gminy Biskupiec w podziale na grupy aktywności zawodowej	9
Tabela 5 REGON – podmioty gospodarki narodowej	9
Tabela 6 Podmioty zarejestrowane i wykreślone z REGON	10
Tabela 7 Zestawienie przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów w Gminie	11
Tabela 8 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	15
Tabela 9 Działalność centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic	16
Tabela 10 Czytelnicy bibliotek	17
Tabela 11 NGO - fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	19
Tabela 12 Baza noclegowa	21
Tabela 13 Ważniejsze dane na temat obiektów turystycznych w Gminie	21
Tabela 14 Wykaz dróg powiatowych na terenie Gminy	23
Tabela 15 Wykaz gminnych dróg publicznych na terenie Gminy	24
Tabela 16 Nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności	28
Tabela 17 Mieszkania na 1000 ludności	29
Tabela 18 Ocena wybranych usług publicznych	34
Tabela 19 Kierunki strategiczne, cele i wskaźniki	41
Tabela 20 Karta monitorowania procesu wdrażania Strategii	50

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Infrastruktura społeczna i kulturalna, z której korzystają mieszkańcy	31
Wykres 2 Gminne wydarzenia kulturalne, w których uczestniczą mieszkańcy	32
Wykres 3 Najczęściej wskazywane problemy społeczne	33
Wykres 4 Zagadnienia ważne dla rozwoju gminy	35

SPIS MAP

Mapa 1 Powiat nowomiejski na mapie województwa warmińsko-mazurskiego	6
Mapa 2 Gmina Biskupiec na mapie powiatu nowomiejskiego	6

ANEKS

Załącznik nr 1 Zestawienie wyników badania wśród Mieszkańców

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie

Metodologia badania

Struktura respondentów

Płeć

Wiek

Wykształcenie

Status zawodowy

Miejsce zamieszkania

Jak długo mieszka Pan/i na terenie gminy Biskupiec?

1. Jak ogólnie ocenia Pan/i jakość życia w gminie Biskupiec?
2. Z których placówek działających na terenie gminy Pan/i korzystał w ubiegłym roku (osobiście, lub korzystają członkowie rodziny)?
3. W jakich wydarzeniach realizowanych w Gminie w ubiegłym roku brał Pan/i udział (osobiście lub ktoś z rodziny)?
4. Czego Panu /Pani najbardziej brakuje w miejscowości, w której Pan/i mieszka?
5. Czy zna Pan/i osobę lub rodzinę, u której występuje (proszę zaznaczyć, jeśli tak)
6. Jak ocenia Pan/i dostęp do autobusu publicznego lub przewozów busem (transport prywatny)?
7. Jak ocenia Pan/i infrastrukturę techniczną na terenie swojej miejscowości?
8. Jak ocenia Pan/i możliwości pracy zawodowej w Gminie?
- 9.1 Jak Pan/i ocenia dostęp do przedszkola?
- 9.2 Jak Pan/i ocenia dojazd do szkoły podstawowej?
- 9.3 Jak Pan/i ocenia liczebność klas w szkołach?
- 9.4 Jak Pan/i ocenia jakość kształcenia w szkołach?
- 9.5 Jak Pan/i ocenia dostęp do zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży (np. nauka języków obcych, kółka zainteresowań, zajęcia sportowe i artystyczne)?
- 9.6 Jak Pan/i ocenia dostępność do lekarza rodzinnego?
- 9.7 Jak Pan/i ocenia dostępność lekarzy specjalistów?
- 9.8 Jak Pan/i ocenia dostępność do dentysty?
- 9.9 Jak Pan/i ocenia jakość usług opieki zdrowotnej?
- 9.10 Jak Pan/i ocenia dostępność usług opiekuńczych dla seniorów?
- 9.11 Jak Pan/i ocenia dostępność usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych?
10. Jak ocenia Pan/i możliwość zgłaszania uwag i opinii, dotyczących potrzeb lokalnej społeczności?

11. Skąd dowiaduje się Pan/i o działalności władz Gminy?
12. Które z poniższych zagadnień są Pana /Pani zdaniem ważne dla rozwoju Gminy?
13. Co należałoby zrobić w pierwszej kolejności, aby szybko i tanio poprawić warunki życia w Pani/ Pana miejscowości?
14. Proszę dokończyć zdanie (podać pierwsze skojarzenie): Gmina Biskupiec jest....
15. Inne uwagi, opinie, komentarze dotyczące Gminy Biskupiec i życia w Gminie

Wprowadzenie

Badanie zostało przeprowadzone od 10 czerwca do 3 lipca 2020 r. i stanowiło jeden z etapów przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026. Wykorzystano kwestionariusz dostępny on-line i w wersji papierowej. Kwestionariusz został przygotowany przez wykonawcę Strategii: firmę Pracownia 3E, a badanie zostało przeprowadzone we współpracy z Wydziałem Wydziału Budownictwa, Inwestycji i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy w Biskupcu.

W poniższym Raporcie zaprezentowano zestawienia zebranych odpowiedzi oraz wykazy odpowiedzi na tzw. „pytania otwarte”. Zebrany materiał informacyjny zostanie poddany analizie, a wnioski (przekładające się na rekomendacje) z poniższych zestawień zostaną zaprezentowane w części diagnostycznej zasadniczego dokumentu Strategii i będą stanowiły jedną z wytycznych dla określenia przyszłych działań.

Poszczególne punkty prezentowane poniżej są analogiczne do pytań w ankiecie, podobnie jak kolejność prezentowanych w zestawieniach odpowiedzi. Nie wszyscy respondenci odpowiadali na wszystkie pytania, a w pytaniach złożonych (z kilku podpunktów) czasem pomijali odpowiedź na któreś z zagadnień, dlatego w każdym punkcie poniżej wskazana jest liczba osób odpowiadających (wypełnień). W pytaniach wielokrotnego wyboru suma odpowiedzi może przewyższać liczbę respondentów (przekraczać 100%), ponieważ respondenci mogli wybierać więcej niż jedną odpowiedź. Zestawienia odpowiedzi ujęte są w tabelach i zobrazowane na wykresach.

Poniżej zaprezentowano wyniki ilościowe, natomiast pełny raport, tj. zawierający także odpowiedzi na pytania półotwarte i otwarte (czyli wpisywane przez respondentów), został przedłożony Wójtowi, Sekretarzowi oraz Radnym Gminy Biskupiec.

Metodologia badania

Badanie ankietowe wśród mieszkańców jest jednym z ważniejszych działań w ramach całości prac nad wypracowaniem Strategii, a do jego przeprowadzenia wybrano optymalny w obecnych warunkach sposób zebrania danych. Kwestionariusz ankiety był dystrybuowany w formie internetowej: na stronie internetowej Gminy Biskupiec oraz na fejsbukowym profilu Wójta Gminy. Ankieta została udostępniona w mediach społecznościowych 21 razy.

W badaniu zebrano 198 odpowiedzi, w czym przeważająca większość została wypełniona w aplikacji mobilnej:

- 154 ankiety wypełniono na urządzeniach mobilnych (smartfonach),
- 44 ankiety wypełniono korzystając z komputera stacjonarnego.

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

Struktura respondentów

Płeć

Odpowiedź	%	Liczba
Kobieta	63,59%	124
Mężczyzna	36,41%	71

wypełnienia: 195

Wiek

Odpowiedź	%	Liczba
15 lat lub mniej	3,54%	7
16-25	16,67%	33
26-40	44,44%	88
41-60	27,78%	55
61-75	4,04%	8
76 lat lub więcej	0,51%	1
nie chcę odpowiadać na to pytanie	3,03%	6

wypełnienia: 198

Wykształcenie

Odpowiedź	%	Liczba
a) podstawowe /gimnazjum	7,11%	14
b) zawodowe	13,71%	27
c) średnie	38,07%	75
d) wyższe	41,12%	81

wypełnienia: 197

Status zawodowy

Odpowiedź	%	Liczba
a) uczeń / student	10,61%	21
b) zatrudniony/a w firmie prywatnej	28,79%	57
c) zatrudniony/a w instytucji publicznej	17,17%	34
d) bezrobotny	6,57%	13
e) gospodyni domowa lub osoba opiekująca się kimś z rodziny	10,61%	21
f) emeryt	4,55%	9
g) rencista	1,01%	2
h) inny, jaki?	5,56%	11
i) nie chcę odpowiadać na to pytanie	15,15%	30

wypełnienia: 198

Miejsce zamieszkania

Odpowiedź	%	Liczba
Biskupiec	40,40%	80
Krotoszyny	9,09%	18
Bielice	7,58%	15

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

Odpowiedź	%	Liczba
Łąkorz	6,06%	12
Lipinki	5,05%	10
Piotrowice	3,54%	7
Szwarcenowo	3,03%	6
Osetno	2,02%	4
Ostrowite	2,02%	4
Czachówki	1,52%	3
Słupnica	1,52%	3
Fitowo	1,01%	2
Podlasek	1,01%	2
Wielka Tymawa	1,01%	2
Babalice	0,51%	1
Łąkorek	0,51%	1
Mierzyn	0,51%	1
Osówko	0,51%	1
Piotrowice Małe	0,51%	1
Podlasek Mały	0,51%	1
Rywałdzik	0,51%	1
Sędzice	0,51%	1
Sumin	0,51%	1
Gaj	0,00%	0
Wardęgowo	0,00%	0
Wielka Wólka	0,00%	0
Wonna	0,00%	0
inne (jakie?)	0,51%	1
nie chcę odpowiadać na to pytanie	10,10%	20

wypełnienia: 198

Jak długo mieszka Pan/i na terenie gminy Biskupiec?

Odpowiedź	%	Liczba
a) mniej niż 10 lat	6,57%	13
b) więcej niż 10 lat	21,21%	42
c) od zawsze	71,21%	141
d) nie mieszkam na terenie Gminy	1,01%	2

wypełnienia: 198

1. Jak ogólnie ocenia Pan/i jakość życia w gminie Biskupiec?

Odpowiedź	%	Liczba
a) bardzo dobrze	9,60%	19
b) raczej dobrze	57,07%	113
c) ani dobrze, ani źle	25,76%	51
d) raczej źle	3,03%	6
e) bardzo źle	3,03%	6
f) trudno powiedzieć	1,52%	3

wypełnienia: 198

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

2. Z których placówek działających na terenie gminy Pan/i korzystał w ubiegłym roku (osobiście, lub korzystają członkowie rodziny)?

Odpowiedź	%	Liczba
a) Gminny Ośrodek Kultury	40,76%	75
b) świetlica wiejska w..... 19 osób podało nazwę miejscowości (niektóre osoby wskazywały więcej niż jedną miejscowość): Krotoszyny (2), Lipinki (4), Łąkorz (4), Osetno (3), Piotrowice (3), Podlasek (1), Podlasek Mały (1), Słupnica (2), Sumin (2), Wielka Tymawa (1), Wonna (2)	17,39%	32
c) Biblioteka	32,07%	59
d) Orlik lub boisko sportowe przy szkole	36,41%	67
e) Klub sportowy OSSA Biskupiec	15,76%	29
f) Koło Gospodyń Wiejskich	10,87%	20
g) Inne stowarzyszenia lub organizacje (jakie?): 5 osób rozwinęło wypowiedź wpisując: - OSP oraz inne stowarzyszenia na terenie gminy - Sala w OSP Biskupiec - Straż Biskupiec - Straż - Stowarzyszenie	3,80%	7
h) inne (jakie?), 8 osób wpisało własną odpowiedź, w tym: - żłobek - szkoły publiczne - siłownia - G. O. P. S. - place zabaw - nie korzystam (2x) - żadne	5,43%	10

wypełnienia: 184

3. W jakich wydarzeniach realizowanych w Gminie w ubiegłym roku brał Pan/i udział (osobiście lub ktoś z rodziny)?

Odpowiedź	%	Liczba
a) imprezach gminnych (np. festyn, dożynki, itp.)	68,56%	133
b) wydarzeniach kulturalnych (np. w GOK, bibliotekach itp.)	25,77%	50
c) wydarzeniach sportowych	24,23%	47
d) wydarzeniach edukacyjnych (np. konkursach wiedzy)	6,70%	13
e) wydarzeniach o charakterze religijnym innych niż udział w nabożeństwie (np. działalność w przykościelnych grupach pomocowych itp.)	7,73%	15
f) działaniach na rzecz lokalnej społeczności	10,82%	21
g) aktywność w małych grupach nieformalnych (np. spotkania w gronie seniorów, wspólne rozwijanie zainteresowań / hobby)	3,09%	6
h) inne (jakie?): - wydarzenia związane ze szkołą	0,52%	1
i) trudno powiedzieć	2,06%	4
j) żadne z powyższych	13,92%	27

wypełnienia: 194

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

4. Czego Panu /Pani najbardziej brakuje w miejscowości, w której Pan/i mieszka?

Odpowiedź	%	Liczba
a) świetlicy	12,70%	24
b) sklepu	10,58%	20
c) placu zabaw dla dzieci	13,76%	26
d) miejsca spotkań dla dorosłych	33,86%	64
e) drogi (dojazdu do Biskupca)	12,70%	24
f) chodników	8,47%	16
g) ścieżek rowerowych	44,44%	84
h) oświetlenia ulicznego	12,17%	23
i) inne	16,93%	32

wypełnienia: 189

5. Czy zna Pan/i osobę lub rodzinę, u której występuje (proszę zaznaczyć, jeśli tak):

Odpowiedź	%	Liczba
a) bieda, ubóstwo	29,94%	50
b) bezrobocie	43,71%	73
c) przemoc	14,97%	25
d) nadużywanie alkoholu	53,89%	90
e) zaniedbywanie dzieci	20,96%	35
f) zaniedbywanie osób starszych	13,17%	22
g) niepełnosprawność lub długotrwała choroba	33,53%	56
h) niezaradność życiowa	35,33%	59
i) inne trudności życiowe (jakie?)	2,40%	4

wypełnienia: 167

6. Jak ocenia Pan/i dostęp do autobusu publicznego lub przewozów busem (transport prywatny)?

Odpowiedź	%	Liczba
a) mam dobry dostęp do autobusu (kursy są wystarczająco często)	2,03%	4
b) mam słaby dostęp do autobusu (kursy są zbyt rzadko)	18,78%	37
c) mam dobry dostęp do prywatnych przewozów busem (kursy są wystarczająco często)	0,51%	1
d) mam słaby dostęp do prywatnych przewozów busem (kursy są zbyt rzadko)	12,18%	24
e) cena za przejazd jest dla mnie odpowiednia	2,54%	5
f) mogę łatwo dojechać z mojej miejscowości do innych miejscowości w gminie	0,00%	0
g) trudno jest (albo w ogóle nie można) dojechać z mojej miejscowości do innych miejscowości w gminie	31,47%	62
h) nie korzystam z komunikacji publicznej	58,88%	116
i) inne	2,54%	5

wypełnienia: 197

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

7. Jak ocenia Pan/i infrastrukturę techniczną na terenie swojej miejscowości?

a) jakość dróg, ulic	%	Liczba
bardzo dobrze	9,60%	19
raczej dobrze	46,97%	93
ani dobrze, ani źle	17,68%	35
raczej źle	15,15%	30
bardzo źle	10,61%	21
nie wiem / nie korzystam	0,00%	0

wypełnienia: 198

b) stan, jakość chodników	%	Liczba
bardzo dobrze	13,78%	27
raczej dobrze	54,59%	107
ani dobrze, ani źle	18,88%	37
raczej źle	7,14%	14
bardzo źle	3,06%	6
nie wiem / nie korzystam	2,55%	5

wypełnienia: 196

c) dostęp do ścieżek rowerowych	%	Liczba
bardzo dobrze	6,22%	12
raczej dobrze	21,76%	42
ani dobrze, ani źle	20,21%	39
raczej źle	20,73%	40
bardzo źle	24,35%	47
nie wiem / nie korzystam	6,74%	13

wypełnienia: 193

d) jakość oświetlenia ulic	%	Liczba
bardzo dobrze	30,30%	60
raczej dobrze	46,46%	92
ani dobrze, ani źle	11,11%	22
raczej źle	8,59%	17
bardzo źle	2,53%	5
nie wiem / nie korzystam	1,01%	2

wypełnienia: 198

e) wodociąg	%	Liczba
bardzo dobrze	25,89%	51
raczej dobrze	56,85%	112
ani dobrze, ani źle	11,17%	22
raczej źle	2,03%	4
bardzo źle	1,52%	3
nie wiem / nie korzystam	2,54%	5

wypełnienia: 197

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

f) gazociąg	%	Liczba
bardzo dobrze	1,08%	2
raczej dobrze	9,73%	18
ani dobrze, ani źle	5,95%	11
raczej źle	3,24%	6
bardzo źle	11,35%	21
nie wiem / nie korzystam	68,65%	127

wypełnienia: 185

g) kanalizacja	%	Liczba
bardzo dobrze	20,30%	40
raczej dobrze	48,22%	95
ani dobrze, ani źle	11,68%	23
raczej źle	4,57%	9
bardzo źle	4,06%	8
nie wiem / nie korzystam	11,17%	22

wypełnienia: 197

h) internet	%	Liczba
bardzo dobrze	5,13%	10
raczej dobrze	35,90%	70
ani dobrze, ani źle	25,64%	50
raczej źle	16,92%	33
bardzo źle	10,77%	21
nie wiem / nie korzystam	5,64%	11

wypełnienia: 195

8. Jak ocenia Pan/i możliwości pracy zawodowej w Gminie?

a) oferty pracy (dostępność miejsca pracy)	%	Liczba
bardzo dobrze	1,03%	2
raczej dobrze	6,67%	13
ani dobrze, ani źle	22,05%	43
raczej źle	26,67%	52
bardzo źle	28,72%	56
nie wiem / nie korzystam	14,87%	29

wypełnienia: 195

b) warunki prowadzenia własnej działalności gospodarczej	%	Liczba
bardzo dobrze	3,65%	7
raczej dobrze	10,94%	21
ani dobrze, ani źle	22,40%	43
raczej źle	19,79%	38
bardzo źle	6,25%	12
nie wiem / nie korzystam	36,98%	71

wypełnienia: 192

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

c) warunki prowadzenia działalności rolniczej	%	Liczba
bardzo dobrze	6,25%	12
raczej dobrze	21,35%	41
ani dobrze, ani źle	16,15%	31
raczej źle	3,13%	6
bardzo źle	2,08%	4
nie wiem / nie korzystam	51,04%	98

wypełnienia: 192

9.1 Jak Pan/i ocenia dostęp do przedszkola?

Odpowiedź	%	Liczba
bardzo dobrze	22,22%	44
raczej dobrze	29,80%	59
ani dobrze, ani źle	9,60%	19
raczej źle	4,55%	9
bardzo źle	4,04%	8
nie wiem / nie korzystam	29,80%	59

Wypełnienia: 198

9.2 Jak Pan/i ocenia dojazd do szkoły podstawowej?

Odpowiedź	%	Liczba
bardzo dobrze	24,37%	48
raczej dobrze	35,03%	69
ani dobrze, ani źle	4,57%	9
raczej źle	3,55%	7
bardzo źle	1,52%	3
nie wiem / nie korzystam	30,96%	61

Wypełnienia: 197

9.3 Jak Pan/i ocenia liczebność klas w szkołach?

Odpowiedź	%	Liczba
bardzo dobrze	15,31%	30
raczej dobrze	32,65%	64
ani dobrze, ani źle	11,22%	22
raczej źle	5,10%	10
bardzo źle	1,53%	3
nie wiem / nie korzystam	34,18%	67

Wypełnienia: 196

9.4 Jak Pan/i ocenia jakość kształcenia w szkołach?

Odpowiedź	%	Liczba
bardzo dobrze	11,62%	23
raczej dobrze	33,84%	67
ani dobrze, ani źle	16,67%	33
raczej źle	8,08%	16
bardzo źle	4,04%	8

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

nie wiem / nie korzystam	25,76%	51
--------------------------	--------	----

Wypełnienia: 198

9.5 Jak Pan/i ocenia dostęp do zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży (np. nauka języków obcych, kółka zainteresowań, zajęcia sportowe i artystyczne)?

Odpowiedź	%	Liczba
bardzo dobrze	3,54%	7
raczej dobrze	16,67%	33
ani dobrze, ani źle	16,67%	33
raczej źle	19,19%	38
bardzo źle	10,61%	21
nie wiem / nie korzystam	33,33%	66

Wypełnienia: 198

9.6 Jak Pan/i ocenia dostępność do lekarza rodzinnego?

Odpowiedź	%	Liczba
bardzo dobrze	13,13%	26
raczej dobrze	36,87%	73
ani dobrze, ani źle	21,72%	43
raczej źle	16,16%	32
bardzo źle	9,09%	18
nie wiem / nie korzystam	3,03%	6

Wypełnienia: 198

9.7 Jak Pan/i ocenia dostępność lekarzy specjalistów?

Odpowiedź	%	Liczba
bardzo dobrze	3,59%	7
raczej dobrze	11,28%	22
ani dobrze, ani źle	17,44%	34
raczej źle	33,85%	66
bardzo źle	28,21%	55
nie wiem / nie korzystam	5,64%	11

Wypełnienia: 195

9.8 Jak Pan/i ocenia dostępność do dentysty?

Odpowiedź	%	Liczba
bardzo dobrze	2,02%	4
raczej dobrze	13,13%	26
ani dobrze, ani źle	21,21%	42
raczej źle	26,26%	52
bardzo źle	20,71%	41
nie wiem / nie korzystam	16,67%	33

Wypełnienia: 198

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

9.9 Jak Pan/i ocenia jakość usług opieki zdrowotnej?

Odpowiedź	%	Liczba
bardzo dobrze	5,58%	11
raczej dobrze	31,98%	63
ani dobrze, ani źle	35,03%	69
raczej źle	15,23%	30
bardzo źle	7,61%	15
nie wiem / nie korzystam	4,57%	9

Wypełnienia: 197

9.10 Jak Pan/i ocenia dostępność usług opiekuńczych dla seniorów?

Odpowiedź	%	Liczba
bardzo dobrze	1,01%	2
raczej dobrze	4,04%	8
ani dobrze, ani źle	13,13%	26
raczej źle	15,66%	31
bardzo źle	9,09%	18
nie wiem / nie korzystam	57,07%	113

Wypełnienia: 198

9.11 Jak Pan/i ocenia dostępność usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych?

Odpowiedź	%	Liczba
bardzo dobrze	0,51%	1
raczej dobrze	3,54%	7
ani dobrze, ani źle	8,08%	16
raczej źle	12,63%	25
bardzo źle	8,59%	17
nie wiem / nie korzystam	66,67%	132

Wypełnienia: 198

10. Jak ocenia Pan/i możliwość zgłaszania uwag i opinii, dotyczących potrzeb lokalnej społeczności?

Odpowiedź	%	Liczba
a) można zgłaszać uwagi lub propozycje i są one uwzględniane przez Urząd	39,67%	73
b) można zgłaszać uwagi lub propozycje, ale braku odpowiedzi Urzędu	32,07%	59
c) nie ma możliwości zgłaszania uwag lub propozycji	23,37%	43
d) inne (jakie?)	8,70%	16

Wypełnienia: 184

11. Skąd dowiaduje się Pan/i o działalności władz Gminy?

Odpowiedź	%	Liczba
a) tablica ogłoszeń	18,18%	36
b) punkt informacyjny w urzędzie gminy	6,57%	13
c) publikacje w lokalnej prasie	28,79%	57
d) zebrania gminne / wiejskie	18,69%	37

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

e) znajomi / rodzina	37,37%	74
f) szkoła / praca	10,61%	21
g) strona internetowa urzędu gminy	71,21%	141
h) profil fb Wójta gminy	64,65%	128
i) inne media społecznościowe (jakie?)	4,04%	8
j) inne (jakie?)	2,02%	4

Wypełnienia: 198

12. Które z poniższych zagadnień są Pana /Pani zdaniem ważne dla rozwoju Gminy?

Odpowiedź	%	Liczba
a) przedsiębiorczość mieszkańców	32,99%	65
b) zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz własnej miejscowości	27,92%	55
c) aktywność stowarzyszeń i innych organizacji społecznych	15,23%	30
d) dobra działalność urzędu i instytucji publicznych	39,59%	78
e) kultura i aktywność kulturalna	12,69%	25
f) pomaganie potrzebującym mieszkańcom gminy	17,26%	34
g) kultywowanie tradycji i zwyczajów	8,63%	17
h) turystyka	12,69%	25
i) walory środowiska naturalnego	12,69%	25
j) dziedzictwo historyczne	4,06%	8
k) infrastruktura (jaka?)	7,61%	15
l) komunikacja (ogólnodostępny transport)	18,78%	37
m) dostępność do internetu	17,26%	34
n) inwestycje w zieloną energię (OZE)	13,20%	26
o) inne	2,54%	5
p) żadne z powyższych	1,52%	3
q) trudno powiedzieć	5,58%	11

Wypełnienia: 197

13. Co należałoby zrobić w pierwszej kolejności, aby szybko i tanio poprawić warunki życia w Pani/ Pana miejscowości?

Zdecydowana większość Mieszkańców (110 osób) skorzystała z okazji, żeby wyrazić swoje oczekiwania i nadzieje związane z przyszłością i poprawą jakości życia w Gminie. Wszystkie uwagi, opinie, sugestie i komentarze zostały poddane wnikliwej analizie przez pracowników Urzędu Gminy, którzy starali się uwzględnić wszystkie zgłaszane propozycje. Z różnych względów nie jest możliwe zrealizowanie wszystkich postulatów poprzez ujęcie ich w ramach planowanej Strategii.

Odpowiedzi mieszkańców zostały pogrupowane tematycznie, w nawiasie podano liczbę odpowiedzi, które zostały wliczone do danej kategorii (np.: praca – 21 odpowiedzi):

- praca (21)
- drogi (17)
- transport publiczny (15)
- kultura i rekreacja (15)

- infrastruktura techniczna (15)
- edukacja szkolna i opieka nad dziećmi (12)
- „mała” infrastruktura i usługi (10)
- środowisko naturalne
- ścieżki rowerowe, chodniki (9)
- zachęty dla inwestorów (7)
- rozwój społeczny i obywatelski
- duże inwestycje
- mniej „pijaczków” w przestrzeni publicznej
- zmiany personalne
- zmniejszenie kosztów życia

14. Proszę dokończyć zdanie (podać pierwsze skojarzenie): Gmina Biskupiec jest....

Podawane przez respondentów (131 osób) odpowiedzi zostały pogrupowane podobnie jak w poprzednim zagadnieniu:

- spoko, fajna
- piękna, cicha, malownicza
- rozwojowa
- niewykorzystany potencjał
- zacofana
- biedna
- fajna, ale...
- dobrze zarządzana
- moje miejsce
- wiejska
- wydarzenia, infrastruktura
- inne

15. Inne uwagi, opinie, komentarze dotyczące Gminy Biskupiec i życia w Gminie

79 osób skorzystało z możliwości aby podzielić się swoją opinią lub komentarzem. Wypowiedzi także zostały pogrupowane:

- czego brakuje / co do zmiany
- propozycje dla gminy
- propozycje dla sołectw
- młodzi do władzy
- inne komentarze
- inne

Załącznik nr 2 Zestawienie wyników badania wśród Radnych

Poniższe zestawienie zawiera odpowiedzi na pytania dotyczące poziomu zrealizowania zadań określonych w Strategii Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2014-2020. Liczby w poszczególnych wierszach oznaczają liczbę odpowiedzi na pytanie w nawiasie (np. dla pierwszego zagadnienia: odpowiedź tak wskazało 10 osób / nie: 0 osób / częściowo: 3 osoby).

Cel operacyjny	Czy działania wpisujące się w ten cel były realizowane w minionych dwóch latach? (tak / nie / częściowo)	Czy ten cel / działanie został osiągnięty? (tak / nie / częściowo)	Czy tak określony cel lub działanie jest aktualne i powinno być ujęte w Strategii Rozwoju Gminy na lata 2021-2026? (tak / nie)
1. Poprawa stanu technicznego dróg, zwiększenie dostępności komunikacyjnej gminy oraz podniesienie bezpieczeństwa ruchu drogowego	10 / 0 / 3	2 / 0 / 6	10 / 2
2. Rozbudowa infrastruktury okołodrogowej	6 / 2 / 2	3 / 2 / 4	8 / 1
3. Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej	6 / 3 / 2	3 / 4 / 2	7 / 2
4. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł w produkcji energii w gminie	5 / 3 / 2	3 / 4 / 1	8 / 2
5. Rozbudowa infrastruktury teleinformacyjnej oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego	7 / 2 / 1	3 / 2 / 3	8 / 1
6. Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym	7 / 1 / 2	4 / 1 / 3	8 / 1
7. Rozwijanie i poprawa jakości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz infrastruktury służącej rozwojowi aktywnych form turystyki	4 / 3 / 2	2 / 3 / 4	8 / 2
8. Wykorzystanie i ochrona zabytkowych obiektów dziedzictwa kulturowego wraz z ich otoczeniem	5 / 2 / 2	4 / 2 / 4	8 / 1
9. Aktywna promocja oferty turystycznej gminy, stworzenie planu promocji	2 / 1 / 6	2 / 2 / 4	7 / 2
10. Promocja lokalnych produktów kulinarnych	9 / 1 / 1	3 / 1 / 3	9 / 1
11. Zachowanie bioróżnorodności i ochrona przyrody	6 / 3 / 1	3 / 2 / 3	8 / 2
12. Wspieranie działań prowadzących do poprawy wydajności i jakości produkcji rolnej	3 / 2 / 4	1 / 2 / 5	8 / 1
13. Rozwój pozarolniczych form działalności gospodarczej	2 / 3 / 4	1 / 5 / 3	7 / 2
14. Rozwój gospodarstw ekologicznych	2 / 4 / 2	2 / 1 / 5	6 / 3
15. Rozwój i promocja grup producenckich wśród mieszkańców gminy oraz rolniczych spółdzielni produkcyjnych	3 / 5 / 1	1 / 1 / 6	8 / 2
16. Wspieranie powstawania nowych oraz kreowanie sprzyjających warunków dla rozwoju już istniejących	3 / 4 / 3	1 / 5 / 3	9 / 1

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

Cel operacyjny	Czy działania wpisujące się w ten cel były realizowane w minionych dwóch latach? (tak / nie / częściowo)	Czy ten cel / działanie został osiągnięty? (tak / nie / częściowo)	Czy tak określony cel lub działanie jest aktualne i powinno być ujęte w Strategii Rozwoju Gminy na lata 2021-2026? (tak / nie)
podmiotów gospodarczych w oparciu o lokalne zasoby			
17. Zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej gminy	5 / 2 / 3	1 / 2 / 7	10 / 1
18. Wsparcie tworzenia spółdzielni socjalnych oraz innych przedsiębiorstw społecznych	1 / 6 / 1	1 / 5 / 3	6 / 2
19. Poprawa warunków funkcjonowania oraz rozwój obiektów dydaktycznych, kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych	9 / 1 / 2	4 / 0 / 5	10 / 1
20. Zwiększenie dostępu do kultury jako sposobu spędzania wolnego czasu	8 / 2 / 1	3 / 0 / 5	9 / 2
21. Wyrównanie szans kształcenia oraz stworzenie optymalnych warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży	6 / 1 / 3	3 / 0 / 5	8 / 1

Uwagi, komentarze, propozycje celów lub kierunków działania, które powinny zostać ujęte w Strategii Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026:

- Zwiększenie inwestycji poza rolnicze. 2. Zadbanie o gospodarstwa rodzinne.
- Remont drogi wojewódzkiej 538 / kluczowa droga dla rozwoju gminy/ - remont drogi 282 w Wielkie Tymawie - zabieganie i współpraca (lobbowanie) za przebiegiem łącznika drogi S-5 Marzy - Ostróda, jego bliskość (wpływie) znacząco na rozwój gminy - rozwój ośrodka zdrowia (przychodnia specjalistów) - ułożenie odcinka chodnika w Wielkie Tymawie - kierowanie środków na 3 jednostki szkolne (Biskupiec, Bielice, Łąkorz) - tworzenie jak największej liczby miejsc postojowo-parkingowych w Biskupcu
- Promowanie gminy jako miejsca dla przedsiębiorców. Stworzenie specjalnej strefy dla firm. Zachęcanie młodych ludzi do tworzenia firm na terenie gminy. Promocja żywności ekologicznej, wsparcie dla gospodarstw ekologicznych, praktyków lokalnych ziół. Wspieranie małych instalacji fotowoltaicznych. Tworzenie ścieżek dydaktycznych. Wsparcie dla lokalnych grup producenckich.
- Poprawa infrastruktury drogowej - Inwestycje w przedsiębiorstwa (szukanie inwestorów) - Środki Unijne dalszy sposób pozyskiwania. Naturalne źródła energii (wiatraki, fotowoltaika) - Zwiększanie specjalistów w służbie zdrowia

Załącznik nr 3 Środowisko naturalne i zabytki Gminy

Środowisko naturalne Gminy Biskupiec

Poniższa część jest zaktualizowanym opracowaniem zaczerpniętym ze Strategii Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2014-2020.

SPIS TREŚCI

1. Budowa geologiczna i surowce naturalne
2. Warunki klimatyczne
3. Gleby
4. Woda
5. Flora
6. Fauna
7. Ochrona przyrody
8. Zabytki
9. Szlaki turystyczne

1. Budowa geologiczna i surowce naturalne

Geologicznie obszar gminy leży w obrębie Niecki Brzeźnej, stanowiącej region przejściowy między prekambryjską Platformą Wschodnioeuropejską a paleozoiczną Platformą Zachodnioeuropejską. Krystaliczne podłoże prekambriu znajduje się na głębokości rzędu 4 km, stromo zapadając w kierunku zachodnim. Prekambryjski krystalnik nadbudowany jest kompleksem skał osadowych, wśród których można wyróżnić utwory paleozoiczne o miąższości ok. 1,5 km, pokrywę permo-mezozoiczne o miąższości ok. 2-2,5 km oraz osady kenozoiczne o miąższości ok. 300 m (w tym utwory czwartorzędowe – głównie plejstoceńskie – ok. 100-150 m miąższości).

Występujące zasoby kopalin na terenie gminy nie są wciąż wystarczająco udokumentowane. Największe bezsprzecznie są zasoby kruszywa naturalnego oraz kopaliny rolnicze (kreda jeziorna). Złoża kruszywa naturalnego, stwierdzone w Bilansie Zasobów Kopalin i Wód Podziemnych w Polsce wg stanu na 31 grudnia 2012 r. to:

- Osetno - zasoby geologiczne bilansowe 291 tys. ton,
- Osetno dz. 55 - zasoby geologiczne bilansowe 179 tys. ton,
- Ostrowite I - zasoby geologiczne bilansowe 88 tys. ton (przemysłowe 87 tys. ton),
- Tymawa Wielka - zasoby geologiczne bilansowe 3 220 tys. ton,
- Tymawa Wielka II - zasoby geologiczne bilansowe 1 344 tys. ton (przemysłowe 1 103 tys. ton),
- Tymawa Wielka III - zasoby geologiczne bilansowe 326 tys. ton (przemysłowe 85 tys. ton),
- Wichertowo - zasoby geologiczne bilansowe 2419 tys. ton.

Krajobraz terenu gminy został w głównej mierze ukształtowany przez lodowiec podczas ostatniego zlodowacenia. Jest on mocno zróżnicowany dzięki występowaniu kilku rodzajów form. Najszerzej występuje tzw. wysoczyzna morenowa typu falistego – w północnej i środkowej części gminy (szeroki pas od jeziora Karaś do jeziora Prątnia). Kolejne formy, wzgórza i pagórki morenowe, występują w ciągach m. in. między Wonną i Szwarcenowem, Słupnicą i Tymawą, Lipinkami i Rywałdzikiem. Wysokości względne wzgórz wynoszą na ogół do 10m, maksymalnie do 20m (w okolicach Lipinek). Na terenie gminy występują również tzw. ozy i kemy – pierwsze w okolicach Mierzyna, na zachód od Sumina oraz na północ od Wielkiej Tymawy, drugie w rejonie Sumina, Łąkorka, Wonnej i Szwarcenowa. Południową i południowo-wschodnią część gminy zajmuje tzw. równina sandrowa. Licznie reprezentowane są w krajobrazie rynny, ułożone w większości południkowo (wiele rynien jezior). Równoleżnikowo natomiast ułożone są rynny rzek: Gać, Osa, Młynówka i Struga Laki. Najwyższy punkt na terenie gminy, Góra Szwedzka, ma wysokość 121,3m n.p.m. (położona jest pomiędzy Szwarcenowem a Wonną). Najniżej położony punkt – o wysokości ok. 62 m n.p.m. znajduje się w dolinie Osy u jej ujścia do jeziora Płowęż.

2. Warunki klimatyczne

Położenie gminy ma zasadniczy wpływ na kształtowanie się warunków klimatycznych tego obszaru. Warunki klimatyczne panujące na terenie gminy należą do umiarkowanych i w dużej mierze uwarunkowane są wpływami mas powietrza polarno-morskiego. Ogólne parametry charakteryzujące klimat gminy to:

- Średnia roczna temperatura powietrza 7-7,5°C (przy czym najcieplejszym miesiącem jest lipiec, ze średnią temperaturą oscylującą w okolicy 17,5 °C, a najzimniejszym luty - 4,1 °C),
- Średni roczny opad 598 mm (liczba dni z opadem zamyka się w granicach 150 do 160 w roku, miesiącem najbardziej deszczowym według statystyki okazuje się lipiec),
- Średnia roczna prędkość wiatru 0-5 m/s to 80% sumy wiatrów (przewaga wiatrów zachodnich 19,5%, najmniejszy jest udział wiatrów południowych i północnych).

Ze względu na małą zróżnicowaną rzeźbę terenu, rejon Biskupca nie posiada dużego zróżnicowania w warunkach klimatu lokalnego. Zasadnicze różnice zaznaczają się pomiędzy doliną rzeki i zagłębieniami o charakterze bezodpływowym, a terenem wysoczyzny. Na obniżonych względem wysoczyzny terenach dolin i zagłębień, występują tendencje do stagnacji chłodnego powietrza. Zjawisko to nasila się szczególnie przy bezwietrznej pogodzie. Długość okresu wegetacyjnego to około 165 dni, a głębokość przemarzania gruntu w tym rejonie wynosi ok. 1 m.

3. Gleby

Gleby są ważnym składnikiem środowiska naturalnego. W gminie Biskupiec największe powierzchnie zajmują gleby kompleksu żytniego dobrego. Wykształcone są one głównie z pisków gliniastych lekkich, wykształconych na glinie. Według klasyfikacji bonitacyjnej należą one głównie do IV klasy. Również na terenie gminy występują gleby związane kompleksu pszennego wadliwego a także kompleksu pszennego dobrego. Wśród gleb urodzajnych występuje też kompleks pszenno-żytni. Ponadto na mniejszych powierzchniach zalegają związane gleby kompleksu pastewnego mocnego.

Ogółem gleby średnio urodzajne i urodzajne zajmują około $\frac{3}{4}$ powierzchni gruntów ornych. Wśród pozostałej części dominuje kompleks żytni słaby, wykształcony z pisaków średnich. Czasami towarzyszą mu gleby kompleksu żytnio-łubinowego (na ogół VI klasy bonitacyjnej). Część gleb pochodzenia mineralnego, wytworzona z piasków, posiada niższe klasy bonitacyjne i ze względu na słabą przydatność rolniczą jest zalesiana. Ze względu na duże nachylenie terenu, znaczne obszary gruntu nie nadają się do uprawy rolnej. Gleby gminy posiadają wskaźnik bonitacji jakości i przydatności rolniczej gleb do 49,7. Jest on nieznacznie niższy od średniego dla województwa, który wynosi 50,1. Wartość punktowa przestrzeni produkcyjnej kształtuje się na poziomie 60-65, przy średniej wojewódzkiej 65,5 punktu. Zróżnicowanie przestrzenne gminy Biskupiec:

- Tereny różne, w tym: tereny komunikacyjne, użytki kopalne, pozostałe - 6%
- Użytki rolne, w tym: grunty orne, łąki, pastwiska, sady – 61%
- Użytki leśne i grunty zadrzewione – 27%
- Grunty zurbanizowane i zabudowane – 2%
- Wody – 4%
- Nieużytki – 0%

4. Woda

Wody podziemne

Wody podziemne mają bardzo ważne zastosowanie dla człowieka. W zależności bowiem od tego jak głęboko pod powierzchnią Ziemi znajdują się jej zasoby możemy wyróżnić wody zaskórne i gruntowe. W przypadku gdy warstwa wodonośna dochodzi do samej powierzchni Ziemi, tworzą się obszary bagienne, które są dla ludzi praktycznie bezużyteczne – jest to przykład wód zaskórnych w ekosystemie. Obszary te praktycznie bezużyteczne dla człowieka, są miejscem występowania rzadkich gatunków roślin i zwierząt, a ich niedostępność powoduje brak zewnętrznej ingerencji człowieka w naturalny charakter tych terenów co pośrednio przyczynia się do zachowania żyjącej tam fauny i flory w warunkach naturalnych. W krajach, gdzie nie uprawiana się zbóż, takie podmokłe tereny wykorzystywane są pod uprawy ryżu, który doskonale udaje się w takich warunkach i jest podstawowym składnikiem pożywienia żyjących tam ludzi.

Urbanizacja i postęp technologii w przemyśle, a także gnicie ciał organicznych powoduje, że wody podziemne znajdujące się płytko pod powierzchnią Ziemi, ulegają łatwo zanieczyszczeniu i dlatego często nie nadają się do picia. Natomiast wody znajdujące się głęboko pod Ziemią, nazywane gruntowymi, są zabezpieczone przed zanieczyszczeniami grubą warstwą filtrującą w postaci skał przepuszczalnych lub nieprzepuszczalnych, wobec czego doprowadzane są do jej warstw studnie, które są źródłem wody pitnej dla ludzi. Kolejnym

przykładem wykorzystania wód podziemnych przez człowieka są źródła, czyli naturalny wypływ wody podziemnej na powierzchnię Ziemi, która nigdy nie jest chemicznie czysta, gdyż zawiera pewną ilość rozpuszczonych składników mineralnych. Takie wody powszechnie w obrocie gospodarczym nazywamy mineralnymi i ze względu na ich walory smakowe oraz zdrowotne spożywanie ich jest dzisiaj codziennością dla wielu ludzi. Ponadto mają one duże zastosowanie w lecznictwie, wobec tego w wielu miejscach ich występowania powstały miejscowości kuracyjne. Znaczenie wód podziemnych jest równie doniosłe co znaczenie wód powierzchniowych. Są one dla wielu ludzi niezbędne dla prawidłowej egzystencji i zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych. W wielu zakątkach Ziemi nie mogłoby istnieć bez nich życie.

Warunki zaopatrzenia w wodę podziemną na terenie gminy są dość korzystne. Najważniejszym zasobem wód podziemnych na terenie gminy jest Główny Zbiornik Wód Podziemnych GPWZ 210 – ławski. Obejmuje on swym zasięgiem północno-wschodnią część gminy (obszar miejscowości Szwarcenowo, Piotrowice Duże i Piotrowice Małe). Wodonoścem jest pierwszy międzymorenowy poziom wodonośny zlodowacenia bałtyckiego, stadiału pomorsko-leszczyńskiego. Są to wody infiltracyjne, których wiek nie przekracza 36 lat. Średni wiek określono na 15 lat. Na obszarze GZWP potencjalne wydajności pojedynczych studni przekraczają 70 m³/godz. Spodziewane mniejsze wydajności (10-30 m³/godz.) dotyczą wschodniej części gminy, porośniętej kompleksem leśnym.

Gmina Biskupiec znajduje się na obszarze jednolitych części wód podziemnych: PLGW200039.

Wody powierzchniowe

Zależność człowieka od wody jest tak wielka, że na obszarach pozbawionych wód człowiek żyć nie może. Zależność tę widzimy przede wszystkim w rozmieszczeniu osiedli ludzkich. Wielkie miasta powstają w pobliżu większych zbiorników wód słodkich, gdyż wody źródlane nie wystarczają do zaspokojenia potrzeb znacznej liczby mieszkańców. Rola słodkich wód lądowych rośnie w miarę wzrostu liczby mieszkańców kuli ziemskiej. Zużywa się jej coraz więcej i do produkcji żywności na obszarach sztucznie nawadnianych, i w przemyśle. Ponieważ zasoby wód słodkich są stałe, a zapotrzebowanie na nie stale rośnie, w wielu krajach odczuwa się już obecnie ostry deficyt wody. Sytuację pogarsza często zła gospodarka, w wyniku której wiele wód powierzchniowych ulega stopniowemu zanieczyszczeniu lub zatruciu. Problem braku wody słodkiej staje się coraz bardziej zauważalny i niektóre kraje czynią duże wysiłki dla opracowania opłacalnych metod odsalania wody morskiej – przykładowo Malta i Arabia Saudyjska obecnie korzystają z takich technologii.

Wody powierzchniowe są ważnym elementem różnorodności krajobrazowej terenu, decydują o funkcjonowaniu i bogactwie ekosystemów, mają znaczenie społeczne i zdrowotne. Wody powierzchniowe, w formie jezior, rzek lub zbiorników małej retencji wodnej, w istotny sposób wpływają na atrakcyjność turystyczną przestrzeni geograficznej. Duże znaczenie dla ewentualnego rozwoju turystyki wypoczynkowej, aktywnej czy kwalifikowanej (żeglarstwo, kajakarstwo, typ kąpielowo-plażowy) ma powierzchnia akwenów oraz stan czystości ich wód.

Podstawowym dokumentem planistycznym gospodarki wodnej według Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) gmina Biskupiec znajduje się w regionie wodnym Dolnej Wisły, na którym

obowiązuje Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły opublikowany Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. poz. 1911/1958.

Gmina Biskupiec znajduje się na obszarze następujących jednolitych części wód powierzchniowych:

- rzecznych:

- RW200017296529 Kakaj,
- RW200017296549 Dopł. z jez. Goryńskiego z jez. Dłużek,
- RW200019296559 Osa od wypływu z jez. Trupel do wpływu do Jez. Płowęż,
- RW20001929699 Osa od wpływu jez. Płowęż do ujścia,
- RW200023296532 Młynówka,
- RW200023296552 Dop. z jez. Mierzyńskiego,
- RW200023296572 Dopł. z jez. Prątnia,
- RW200025287699 Skarlanka,
- RW20002529639 Osa do wypływu z jez. Trupel bez Osówki,

- jeziornych:

- LW20585 Dłużek,
- LW20178 Głowińskie,
- LW20179 Łąkorz,
- LW20574 Trupel,
- LW20575 Karaś.

Monitoring wód

Podstawowym celem monitoringu wód powierzchniowych, stosownie do zapisów art. 349 ustawy Prawo wodne, jest pozyskanie informacji o stanie wód w dorzeczach dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągnięcia celów środowiskowych. Badania prowadzone były w nowym systemie dostosowanym do wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej (Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 roku, ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej), nakładającym obowiązek osiągnięcia dobrego stanu wód do 2015 roku. Wszystkie badane jednolite części wód były oceniane pod kątem spełnienia wymagań dla obszarów chronionych. Badania jednolitych części wód, objętych programem badań dla obszaru chronionego wyznaczonego ze względu na potrzebę oceny rzek przeznaczonych do bytowania ryb, wykonywano co miesiąc zgodnie z zakresem określonym w rozporządzeniu z dnia 4 października 2002 roku w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach naturalnych.

Zlewnia rzeki Osy jest obszarem o zróżnicowanej rzeźbie od płasko-równinnej i falistej do pagórkowatej. Obszar ten charakteryzuje się gęstą siecią hydrograficzną i występowaniem znacznej ilości jezior. Górna część dorzecza Osy położona jest w obrębie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego. Zlewnia zbudowana jest głównie z glin zwałowych i piasków sandrowych. W podmokłych obniżeniach terenu występują torfy. Na obszarze zlewni dominują gleby brunatne wyługowane. Poza tym występują w niewielkich płatach gleby brunatne właściwe, bielcowe, a w obniżeniach terenowych gleby hydrogeniczne (torfowe, murszowe, glejowe).

W strukturze użytkowania gruntów, około 50% powierzchni zlewni stanowią lasy. Pozostała część to głównie tereny użytkowane rolniczo. Bezpośrednio do rzeki odprowadzane są ścieki z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni w Biskupcu Pomorskim w ilości około 680 m³/d (dane z 2012 r.). Badania jakości wody przeprowadzono w zakresie monitoringu diagnostycznego w przekroju pomiarowo-kontrolnym Osa – Piotrowice, zlokalizowanym w starym korycie rzeki prowadzącym obecnie <5% masy wody. W okresach suszy ilość ta ulega jeszcze zmniejszeniu, a sporadycznie dochodzi do całkowitego wyschnięcia koryta. Przekrój jest pod wpływem płytkiej i zarastającej części jeziora Trupel, do której dopływa rzeka Gać.

Klasyfikacja jednolitej części wód „Osa do wypływu z jeziora Trupel bez Osówki” wskazuje na stan zły. W 2012 r., przeprowadzono ocenę stanu ekologicznego i stanu chemicznego wód jeziora Wielkie Partęczyny. W ocenie biologicznej chlorofil został zastąpiony przez multimetriks fitoplanktonowy PMPL oraz zweryfikowano granice klas wskaźnika makrofitowego i fitobentosowego. Ocena stanu ekologicznego oparta jest przede wszystkim na elementach biologicznych (fitoplankton, fitobentos i makrofity), którym nadaje się jedną z pięciu klas jakości wód:

- klasę I, oznaczającą bardzo dobry stan ekologiczny,
- klasę II, oznaczającą dobry stan ekologiczny,
- klasę III, oznaczającą umiarkowany stan ekologiczny,
- klasę IV, oznaczającą słaby stan ekologiczny,
- klasę V, oznaczającą zły stan ekologiczny.

Do oceny stanu ekologicznego w oparciu o elementy biologiczne przyjęto fitoplankton. Wiosenna mikrobiocenoza składała się głównie z okrzemek, z wyraźną dominacją okrzemek centrycznych z gatunku *Cyclotella* sp. Ich ogólny udział w biomacie fitoplanktonu wyniósł ponad 50%. Biomasa w tym okresie była dość niska i wyniosła tylko 2,3 mg/l. Wczesnym latem odnotowano jej wyraźny wzrost do wartości 7,4 mg/l. Podobnie jak wiosną, dominowały okrzemki, a towarzyszyły im bruzdnice. W okresie stagnacji letniej, produkcja pierwotna także była dość wysoka, biomasa fitoplanktonu wynosiła około 9 mg/l i tworzyły ją bruzdnice, z typowym dla nasilającej się trofii gatunkiem *Ceratium furcoides*. Jesienią liczebność fitoplanktonu wyraźnie spadła, co znalazło odzwierciedlenie w znacznie niższej wartości biomasy – 1,8 mg/l. Nie odnotowano natomiast istotnych zmian strukturalnych, w dalszym ciągu dominowały okrzemki. Na podstawie wartości multimetriksa fitoplanktonowego (PMPL), wynoszącego 2,18, stan ekologiczny jeziora Wielkie Partęczyny określono jako umiarkowany.

Spośród badanych wskaźników fizykochemicznych wartości przezroczystości, przewodności elektrolitycznej w 20°C, azotu i fosforu ogólnego nie przekraczały wartości granicznych określonych w rozporządzeniu. W okresie stagnacji letniej na obydwu stanowiskach obserwowano w zbiorniku całkowite odtlenienie rozpoczynające się już od 8 m. Z uwagi na warunki tlenowe, elementy fizykochemiczne oceniono jako poniżej stanu dobrego. Na podstawie elementów biologicznych i fizykochemicznych stan ekologiczny jeziora Wielkie Partęczyny oceniono jako umiarkowany.

Sieć rzeczna

Przez teren gminy przepływa kilka rzek. Największą z nich jest Osa, której dorzecze obejmuje zdecydowaną większość obszaru gminy. Przepływa ona przez graniczące z gminą jezioro Trupel - i już na terenie gminy, wypływa z południowej odnogi jeziora, zmierzając następnie w kierunku

południowo-zachodnim, aby z kolei wpłynąć do jeziora Płowęż - położonego na terenie gmin Jabłonowo Pomorskie i Świecie nad Osą. Łączna długość Osy wynosi 103 km - z czego 22 km jest na terenie gminy Biskupiec. Osa jest rzeką II rzędu, prawobrzeżnym dopływem Wisły. Źródła rzeki znajdują się na Pojezierzu Iławskim w dużym kompleksie leśnym. W swoim biegu Osa przepływa przez dwa województwa warmińsko-mazurskie i kujawsko-pomorskie. Średni przepływ na granicy województwa warmińsko-mazurskiego wynosi 2,5 m³/s. W górnym biegu Osa przepływa przez wiele jezior, które odgrywają istotną rolę w hydrologii rzeki. Najważniejsze z nich to: Gardzień, Szymbarskie, Ząbrowo, Popówko i Trupel.

Zlewnia rzeki Osy jest obszarem o zróżnicowanej rzeźbie od płasko-równinnej i falistej do pagórkowatej. Obszar ten charakteryzuje się gęstą siecią hydrograficzną i występowaniem znacznej ilości jezior. Górna część dorzecza Osy położona jest w obrębie Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego. Zlewnia zbudowana jest głównie z glin zwałowych i piasków sandrowych. W podmokłych obniżeniach terenu występują torfy. Na obszarze zlewni dominują gleby brunatne wyługowane. Poza tym występują w niewielkich płatach gleby brunatne właściwe, bielcowe, a w obniżeniach terenowych gleby hydrogeniczne (torfowe, murszowe, glejowe). W strukturze użytkowania gruntów, około 50% powierzchni zlewni stanowią lasy. Pozostała część to głównie tereny użytkowane rolniczo.

Mniejsze ciek, będące dopływami Osy, to:

- Młynówka (Struga Piotrowicka) - wypływająca również z jeziora Trupel i wpadająca do Osy w okolicy Babalic Małych - jej długość wynosi ok. 8,4 km,
- Babka - o długości 3,5 km, stanowiąca w części biegu zachodnią granicę gminy,
- Gać - wypływająca z jez. Karaś - o długości 7,5 km,
- Struga Laki - wypływająca z jez. Lekarty, na swoim 11,5 km biegu przepływająca m. in. przez jeziora: Kakaj, Dębno, Wielki Staw.

Rzeka Skarlanka, przepływająca w południowo-wschodniej części gminy i stanowiąca granicę z gminą Kurzętnik, stanowi dopływ Drwęcy. Wypływa ona z jeziora Skarlińskiego, a następnie wpada do jeziora Wielkie Partęczyny.

Zbiorniki wodne

Zbiorniki wodne odgrywają one bardzo dużą rolę w przyrodzie i życiu gospodarczym. Są ważnymi zbiornikami retencyjnymi oddziałującymi na lokalny klimat, stanowią środowisko życia roślin i zwierząt, dostarczają wody dla celów komunalnych i przemysłowych oraz mają duże walory rekreacyjne. Na skutek działalności człowieka, w wyniku splotu nadmiaru substancji organicznej do jezior, możliwości ich samooczyszczenia się zostały przekroczone i obecnie materia organiczna zalega na dnie zbiorników w formie osadów. Początkowo zachodzą procesy tlenowego jej rozkładu, a po wyczerpaniu tlenu w strefie przydennej tworzą się tzw. strefy beztlenowe, gdzie jednym z produktów rozkładu materii organicznej jest toksyczny siarkowodor. Jest to bezpośrednią przyczyną zamierania życia organizmów tlenowych – roślin naczyniowych, ryb i glonów.

Przyrodnicza i gospodarcza rola jezior:

- duże znaczenie klimatyczne wpływające łagodząco na otoczenie,
- główny dostawca pary wodnej nad ładami,
- naturalne zbiorniki retencyjne,

- jeziora przepływowe regulują odpływ wód, pomagają przeciwdziałać powodziom i nadmiernym obniżaniu stanu wód podczas suszy,
- ekosystem w klimatach lokalnych,
- od czasów prehistorycznych ośrodki skupiska ludności,
- wykorzystywane jako drogi komunikacyjne,
- bogate życie organiczne jako źródło żywności,
- powstają ośrodki wypoczynkowe oraz ośrodki sportów wodnych,
- zasoby wód dla przemysłu i gospodarki komunalnej.

Jeziora

Na terenie gminy znajduje się wiele jezior. Są to na ogół tzw. oczka o powierzchni poniżej 1 ha i często występują w skupiskach. Jezior o powierzchni powyżej 1 ha naliczono 31, z czego największe przedstawia poniższe zestawienie. Właścicielem niemal wszystkich jezior jest Skarb Państwa, wyjątek stanowią: jezioro Białe, którego właścicielem jest Nadleśnictwo Brodnica, oraz jezioro Księżę będące własnością Gminy Biskupiec.

Tabela. Wykaz jezior na terenie gminy

Lp.	Nazwa jeziora	Obwód	Powierzchnia w [ha]
1	Białe (pł.)	Łąkorz	6,61
2	Dębno Małe (pł.)	Łąkorz	19,59
3	Głównin (Głowińskie) (pł.) - fr.	Ostrowite	40,18
4	Jeziorko (pł.)	Krotoszyny	1,59
5	Kakaj (pł.)	Łąkorz	43,64
6	Kamienny Most (Prątnia) (pł.)	Ostrowite	19,33
7	Karaś (pł.)	Wonna	141,81
8	Kociołek I (s.)	Łąkorz	7,24
9	Kociołek II (s.)	Łąkorz	1,00
10	Księżę (pł.)	Krotoszyny	5,29
11	Lekarty (pł.)	Krotoszyny	48,7
12	Lubek (pł.)	Krotoszyny	1,06
13	Łąkorek (Łąkorz) (pł.)	Łąkorz	168,00
14	Mierzyn (pł.)	Mierzyn	9,58
15	Mierzyńskie (pł.)	Mierzyn	10,18
16	Moszyska (pł.)	Krotoszyny	3,1
17	Mozedel (Modzel) (pł.)	Krotoszyny	2,86
18	Okonek (s.)	Łąkorz	3,75
19	Osetno (pł.)	Łąkorz, Osetno	39,29
20	Ostrowite (pł.)	Ostrowite	30,05
21	Pawłówko (pł.)	Łąkorz	9,40
22	Piotrowickie (pł.)	Piotrowice	10,74
23	Płocizenko (s.)	Piotrowice	4,53
24	Płociczno (pł.)	Ostrowite	11,00
25	Przedsień (pł.)	Krotoszyny	8,19
26	Trupel (pł.) fr	Szwarcenowo	57,70 (278,40)
27	Wardęgowo (s.)	Osetno	2,75
28	Wielki Staw (pł.)	Łąkorz	28,8
29	Wonna (s.)	Wonna	3,72
30	Żaleń (pł.) - fr.	Ostrowite	3,23

Źródło: Powiatowy Program Ochrony Środowiska

pt. - woda płynąca (jezioro przepływowe)

s. - woda stojąca (jezioro bezdopływowe i bezodpływowe)

(-) – brak wykazanej wody

fr. - częściowo w granicach powiatu

Kilka z większych jezior tylko częściowo leży w granicach gminy - pozostała część przynależy do gmin sąsiednich. Kolejne jeziora: Dłużek i Wielkie Partęczyny przylegają do granic gminy, jednak w całości leżą na terenie sąsiednich gmin. Zdecydowana większość jezior to zbiorniki eutroficzne. Pod względem typu rybackiego większość można zaliczyć do linowo-szczupakowych (np. Kakaj, Lekarty), mniej jest jezior leszczowych (Wielkie Partęczyny), jest też kilka zbiorników typu sielawowego, najatrakcyjniejszych z rybackiego punktu widzenia (np. Łąkorz).

Presje antropogeniczne

Do czynników wpływających na jakość wód powierzchniowych należą uwarunkowania naturalne, takie jak warunki klimatyczne i hydrologiczne, czy zdolność samooczyszczania oraz zanieczyszczenia antropogeniczne. Znaczną część zanieczyszczeń trafiających do wód powierzchniowych stanowią zanieczyszczenia obszarowe. Źródłem tych zanieczyszczeń jest przede wszystkim:

- rolnictwo, co wynika głównie z faktu stosowania nawozów sztucznych i naturalnych (np. gnojowica), a także środków ochrony roślin (obecnie w ilościach malejących),
- hodowla zwierząt poprzez niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy oraz ich niewłaściwe, zbyt duże lub zbyt częste stosowanie na polach,
- niedostateczna infrastruktura odprowadzająca ścieki bytowo – gospodarcze, zwłaszcza w miejscowościach korzystających z wodociągów oraz na obszarach rekreacji, zarówno zbiorowej jak i indywidualnej, usytuowanych w sąsiedztwie jezior.

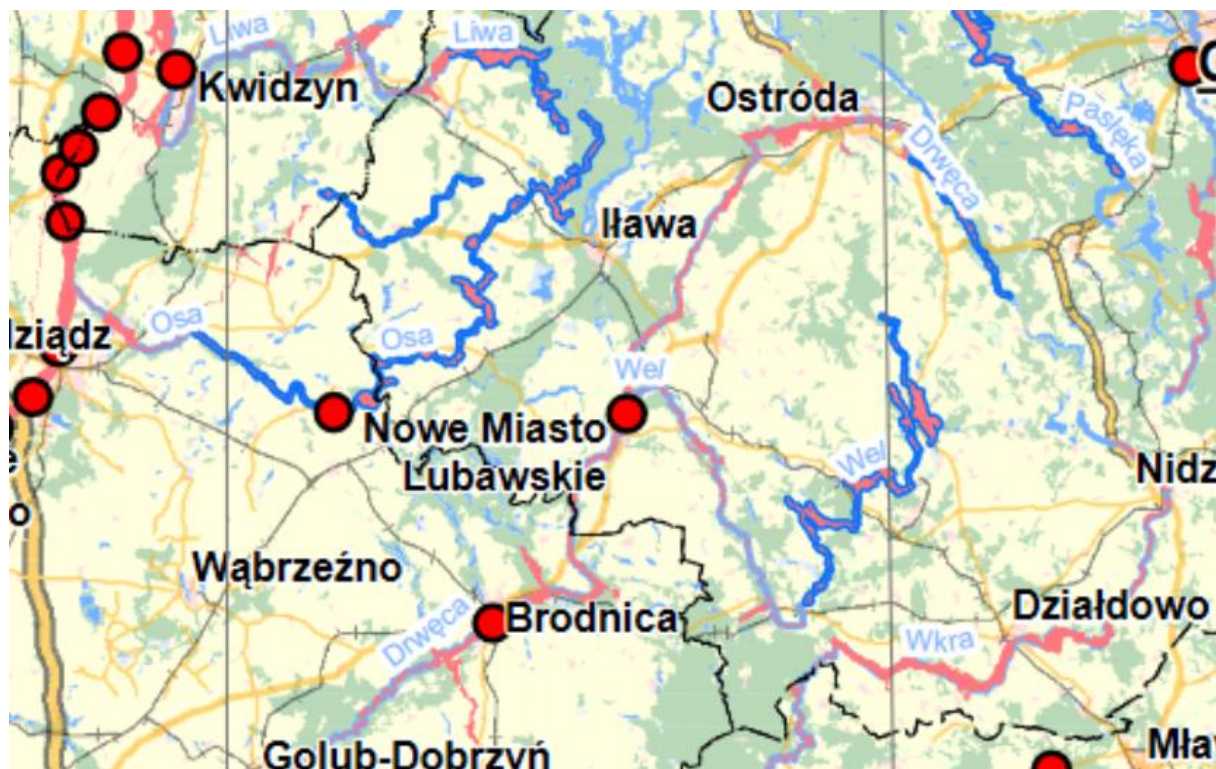
Do zanieczyszczeń punktowych, stwarzających bardzo poważne zagrożenie dla czystości wód powierzchniowych należą przede wszystkim:

- bezpośrednie zrzuty surowych ścieków bytowo – gospodarczych do cieków wodnych (na nieskanalizowanych obszarach);
- zrzuty niedostatecznie oczyszczonych ścieków (nieodpowiadających warunkom pozwolenia wodnoprawnego).

Mapy ryzyka powodziowego

Czerwone punkty widoczne na poniższej mapie wskazują obszary ryzyka powodzi rzecznej.

Mapa Obszary, na których wystąpienie powodzi jest prawdopodobne

Źródło: www.kzgw.gov.pl

Na poniższej mapie czerwonym przerywanym kolorem zaznaczono obszary zalewowe.

Mapa Obszary zalewowe

Źródło: www.kzgw.gov.pl

Na poniższej mapie kolorem czerwonym zaznaczono obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi (cykl I).

Mapa Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi

Źródło: www.kzgw.gov.pl

5. Flora

Szata roślinna gminy Biskupiec jest urozmaicona. Pod względem geobotanicznym okolice Nowego Miasta mają charakter przejściowy. Świadczą o tym m.in. przebiegające w jego bliskości granice trzech krain geobotanicznych: Pojezierza Pomorskiego, Zachodniopomorskiego Pasa Przejściowego i Pojezierza Mazurskiego. W obrębie powiatu biegną też granice zasięgów takich drzew, jak: buk, jawor, brekinia, cis i paklon. Najcenniejszą szatą roślinną dysponują obszary chronione w sposób prawny, które zachowały walory zbiorowisk naturalnych. Występują w nich unikatowe fitocenozy: fragmenty grądów z bukiem, brzeziny bagienne, łągi źródłiskowe, mszyste zbiorowiska nisko- i przejściowotorfowiskowe.

Pośród roślin występuje wiele gatunków chronionych, w tym: pomocnik baldaszkowaty, turówka niska, bażyna czarna, widłak jałowcowaty, goździsty i spłaszczony, skrzyp olbrzymi, pluskwica europejska. Licznie występują gatunki z rodziny storczykowatych – będące pod ścisłą ochroną – jak lipiennik Loesela, kruszczyk błotny i szerokolistny, gnieźnik leśny, storczyk szerokolistny, krwisty i Fuchsa, listera jajowata i sercowata, wyblin jednolistny. Na terenie gminy występuje łącznie kilkadziesiąt gatunków roślin chronionych, z czego większość to rośliny zielne. Duży udział chronionych gatunków roślin związany jest z torfowiskami i obszarami podmokłymi, dlatego szczególnie ważna jest potrzeba zachowania tych siedlisk. Cenne są też zbiorowiska roślinności wodnej i szuwarowej, a także leśnej. Dobrze zachowane siedliska torfowiskowe znajdują się w dolinie rzeki Skarlanki i bezodpływowych leśnych zagłębieniach.

Lasy

Lasy zajmujące 6311 ha, w czym 5776 ha to lasy państwowe, 528 ha -prywatne, a 7 ha – komunalne. W całości stanowią około 26% powierzchni gminy (dla porównania, średnia dla województwa warmińsko-mazurskiego wynosi 29%). Większość z nich skupiona jest we wschodniej części gminy. Dominującym gatunkiem drzewostanu jest sosna, pozostałe gatunki o następnym w kolejności częstotliwości występowania to brzoza i olsza. Średni wiek drzewostanu wynosi: dla lasów państwowych 60 lat, lasów prywatnych 30 lat, lasów komunalnych 50 lat (na podstawie danych z Urzędu Gminy). Ilość pozyskanego drewna szacuje się na około 20 tyś. m³ rocznie. Roczna produkcja tarcicy wynosi około 25 tyś. m rocznie - dane dotyczą tartaku w miejscowości Krotoszyny (jedyne tartak na terenie gminy - dane za rok 1999). Cały obszar gminy włączony został w granice "Zielonych Płuc Polski".

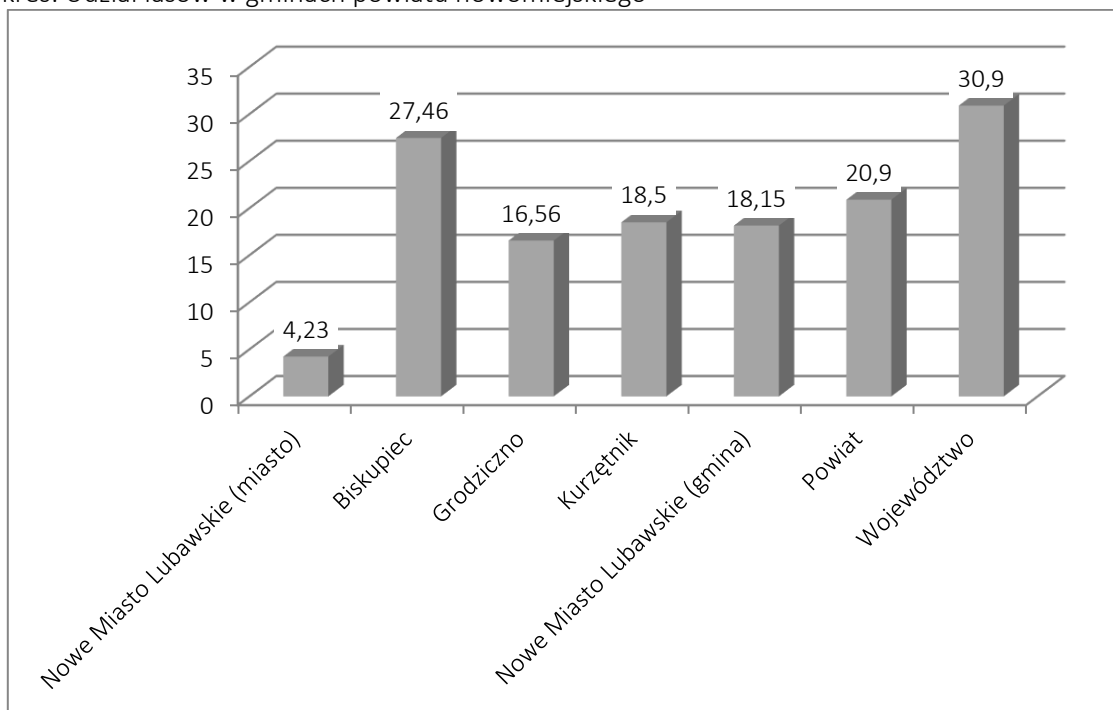
Do podstawowych zagrożeń oddziałujących na lasy na terenie gminy należą:

- zanieczyszczenia powietrza;
- zagrożenia pożarowe;
- obniżanie poziomu wód gruntowych;
- presja turystyczna.

Jako potencjalne zagrożenia należy również wymienić:

- szkody powodowane przez owady;
- szkody powodowane przez patogeniczne grzyby;
- szkody powodowane przez zwierzęta łowne.

Wykres: Udział lasów w gminach powiatu nowomiejskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Potencjalne zagrożenia flory

Obszary chronione, jak również uprawy rolne na terenie gminy są poddawane następującym zagrożeniom i degradacji:

- wypalanie traw i osuszanie terenów;
- zmiana łąk kośnych i pól na monokultury roślin pastewnych i zbożowych;
- zanieczyszczenia powiązane z ruchem komunikacyjnym;
- zanieczyszczenia pyłowe ze źródeł niskiej emisji i emiterów przemysłowych
- zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych w następstwie eutrofizacji cieków wodnych i jezior;
- niezrekultywowane wyrobiska poeksploatacyjne kruszywa naturalnego;
- zanieczyszczenia punktowe z dzikich wysypisk śmieci, które powodują zmianę siedlisk a w następstwie przekształcenie roślinności;
- niszczenie siedlisk przez ich zamianę na tereny zamieszkałe, drogi itp.

6. Fauna

Okolice gminy Biskupiec należą do zoogeograficznej krainy południowo-bałtyckiej. Otwarte przestrzenie, brak zasadniczych przeszkód terenowych sprawiają, że obszar ten posiada dogodne warunki do swobodnego przenikania różnych elementów faunistycznych, co tym samym nie sprzyja wyodrębnianiu się lokalnej, specyficznej fauny. Można stwierdzić, że jest to typowa fauna Niżu Polskiego. Większość zwierząt pospolitych występujących w Polsce, reprezentowanych jest również na tym terenie.

Z większych zwierząt występują tu m.in.: łoś, jelen szlachetny, jelen sika, daniel, sarna i dzik; z drapieżników: lis, tchórz, jenot, kuna domowa (kamionka) i leśna, gronostaj, łasica oraz borsuk. Pospolite są zając i królik. Kilka lat temu wykazano dość liczną obecność bobra. W ciągu ostatnich lat znacznie zwiększyła się też liczebność wydry, mogącej przy tej wielkości populacji powodować znaczne straty w rybostanie. Niepożądana jest również nadmierna liczebność bardzo ekspansywnej norki amerykańskiej, również wyrządzającej szkody w rybostanie oraz wśród ptactwa wodno-błotnego.

Drobne gryzonie reprezentują m. in. mysz polna, nornica ruda i polnik zwyczajny, z większych wymienić można wiewiórkę, piżmaka, i karczownika. Spośród nietoperzy występuje około połowa gatunków notowanych w kraju. Spotykane ssaki owadożerne to: jeż europejski, ryjówka aksamitna i malutka, kret, rzęsorek rzeczek. Z kolei urozmaicony jest świat ptaków, występują: kaczki: krzyżówka, cyranka, cyraneczka, podgorzałka, tracz nurogęs, płaskonos, czernica, czy rzadziej spotykane: świstun, lodówka, gągoł; gęsi: gęgawa, białoczelna i zbożowa (na przelotach); kormoran i mewy: śmieszka, pospolita i żółtonoga. Ponadto można spotkać: perkozy, sieweczką rzeczną, czajkę, brodzca krwawodziobego, rybitwę czarną, żurawia, zimorodka, łabędzia niemego, bociana białego i czaplę siwą. Na polach i łąkach występują m.in. kuropatwy, bażanty i przepiórki.

Z ptaków drapieżnych występują: jastrząb, myszołów, krogulec, pustułka, rybołów, kania ruda i czarna, błotniak stawowy. Zimuje myszołów włochaty. Z sów spotkać można: sowę uszatą, płomykówkę, puszczyka, pójdzkę. Od kilku lat na terenie Brodnickiego Parku Krajobrazowego prowadzi się reintrodukcję sokoła wędrownego. Spośród ptaków leśnych licznie reprezentowane są: dzięcioły: czarny, duży, zielony i dzięciołek, a poza tym gil i dziwonia. Największymi osobliwościami ornitofauny są: bocian czarny, nur czarnoszyji, pluszcz, orlik krzykliwy i bielik (dolina Skarlanki). W dolinach rzecznych występuje zimorodek.

Wśród występujących tu gadów najliczniejsze są jaszczurki: zwinka, żyworódka i padalec. Z węży obecne są: zaskroniec (dość liczny) i żmija zygzakowata. Z kolei przedstawicielami płazów są: kumak nizinny, rzekotka drzewna, grzebiuszka ziemna, ropucha zielona i paskówka, traszka zwyczajna, i mniej liczna grzebieniasta. Występują również pospolite na Niżu Polskim gatunki żab i ropuch (żaba jeziorkowa, trawna, śmieszka, ropucha szara).

W wodach powierzchniowych gminy Biskupiec powszechnie występują znane ryby: szczupak, okoń, sandacz, jazgarz, płoć, wzdręga, leszcz, krąp, karp, lin, karaś, węgorz, kleń, jaź, miętus, ukleja, słonecznica, ciernik, cierniczek itd. W większych i głębszych jeziorach, np. Skarlińskim i łąkorku występują głąbielowate: sieja i sielawa. Spotykana jest też rzadka, chroniona ściśle, różanka (*Rhodeus sericeus*). Do spotykanych gatunków, należy też doliczyć, wprowadzone sztucznie do niektórych zbiorników w latach 60., karpia oraz azjatyckie ryby roślinożerne: tołpygę i amura. Ich liczebność w wodach otwartych jest śladowa, co nie jest jednak niepokojące, bo gatunki te obecnie, jako obce polskiej ichtiofaunie, uważa się za niepożądane.

Fauna bezkręgowców jest bogata i stosunkowo dobrze poznana. Stwierdzono m.in. 1800 gatunków motyli, tj. ok. 60% gat. Polski. Spotykanymi przedstawicielami rzadkiej entomofauny są również chrząszcze: jelonek rogacz, rohatyniec nosorożec, obydwie występujące w dąbrowach, i kozioróg dębosz. Mięczaki reprezentują, pomijając gatunki znane, zatoczek

gładki i przytulik strumieniowy. Stosunkowo często można spotkać ślimaki bezmuszlowe – pomrowy.

Dla świata zwierzęcego występującego na terenie gminy, zwłaszcza zwierząt dziko żyjących największym zagrożeniem ich egzystencji i dalszego rozwoju są:

- kłusownictwo – mogące przyczynić się do niekontrolowanego (gwałtownego) zmniejszenia się populacji poszczególnych gatunków;
- nadmierna populacja lisów;
- pożary lasów;
- wypalanie traw;
- rozwój przemysłu – powodującego pogorszenie się ogólnego stanu środowiska;
- rosnąca liczba inwestycji w miejscach atrakcyjnych krajobrazowo, szczególnie w sąsiedztwie jezior;

Dla zwierząt wodnych, ryb oraz urozmaiconej i licznie reprezentowanej grupy ptaków, żerujących i gniazdujących głównie w dolinach rzek oraz w rejonie jezior, a także dla gatunków gadów, występujących na omawianym obszarze poważnym zagrożeniem są:

- zanieczyszczenia wód powierzchniowych (ściekami bytowymi i gnojowicą);
- nieprawidłowe stosowanie środków ochrony roślin i nawozów (szczególnie w rejonie jezior oraz rzek).
- zmienności i niedobory stanu wód.

7. Ochrona przyrody

Zgodnie z obowiązującą aktualnie Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody celem ochrony przyrody w Polsce jest:

- utrzymanie stabilności ekosystemów i trwałości procesów ekologicznych;
- zachowanie różnorodności biologicznej, w tym zapewnienie ciągłości istnienia wszystkich gatunków roślin, zwierząt i grzybów wraz z ich siedliskami;
- ochrona walorów krajobrazowych, zadrzewień oraz zieleni w miastach i wsiach;
- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody;
- zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego;
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody poprzez działalność edukacyjną, informacyjną i promocyjną.

W obowiązującym w Polsce prawie ochrona przyrody regulowana jest przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W jej rozumieniu ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody tj.:

- dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów;
- roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową;
- zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia;
- siedlisk przyrodniczych;
- siedlisk roślin, zwierząt i grzybów zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych;

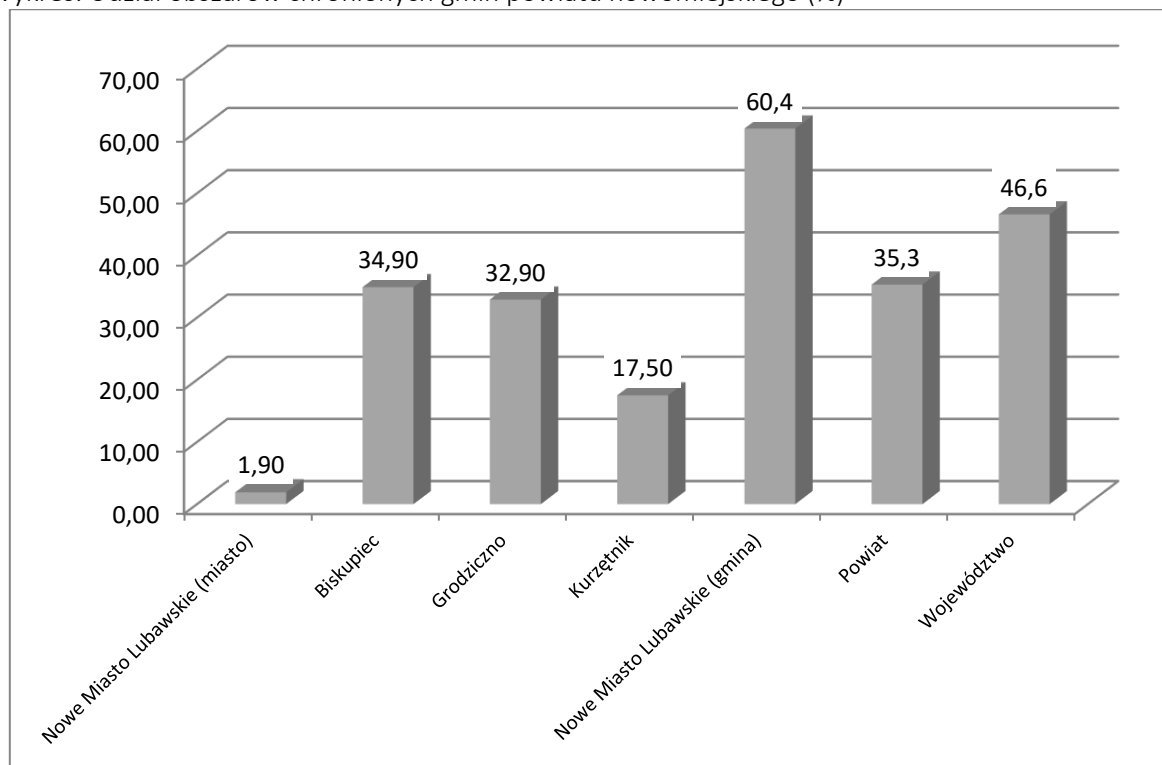
- tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt;
- krajobrazu;
- zieleni w miastach i na wsiach;
- zadrzewień.

W Polsce wyróżniamy następujące formy ochrony: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Środowisko przyrodnicze gminy, a zwłaszcza dziko żyjące zwierzęta i rośliny są pod nieustannym wpływem czynników, które przyczyniają się do zagrożenia, zubożenia i w konsekwencji do ograniczenia występowania oraz zaniku licznych gatunków roślin i zwierząt na obszarach swojego naturalnego zasięgu. Te niekorzystne zjawiska trzeba w miarę możliwości ograniczać, a nawet likwidować. Działania przyczyniające się do ochrony i zachowania środowiska przyrodniczego muszą odbywać się na wielu płaszczyznach, także w postaci działań ochronnych o charakterze konserwatorskim, znajdujących swój wyraz w tworzeniu w skali poszczególnych gmin, regionów i całego kraju racjonalnej sieci obszarów chronionych.

Występujące formy ochrony stosowanej w gminie to: parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody i obszary Natura 2000.

Wykres: Udział obszarów chronionych gmin powiatu nowomiejskiego (%)

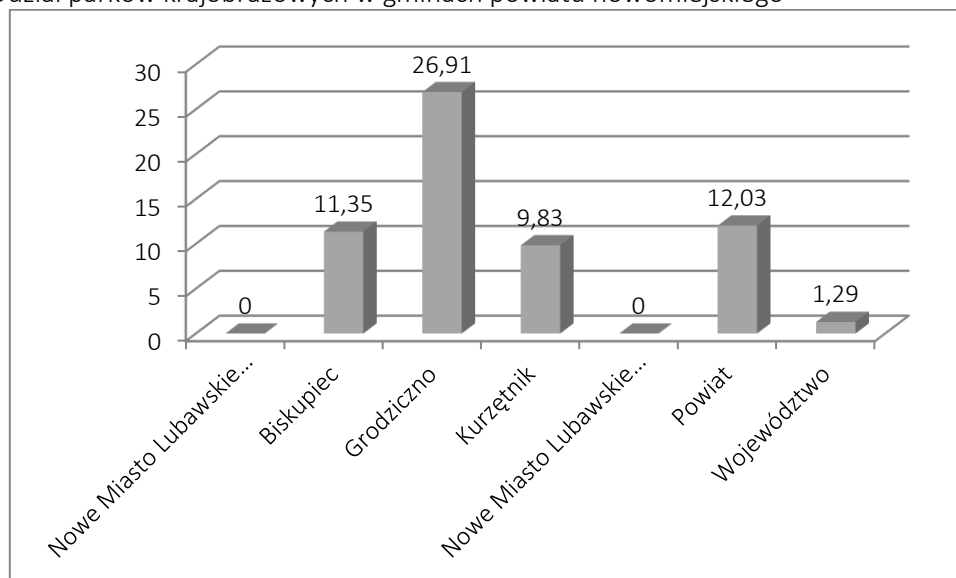
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Parki krajobrazowe

Część gminy Biskupiec znajduje się na terenie Brodnickiego Parku Krajobrazowego. Park ten został utworzony w 1985 roku. Osobliwością obszaru są pagórki i wzgórza kemowe oraz liczne,

duże rynnowe jeziora m.in. sąsiadujące z gminą Wielkie Partęczyny (324 ha – największe w obrębie Parku jezioro, jak również największe jezioro Pojezierza Brodnickiego), Łąkorek (162 ha) i Głowińskie (131 ha) – również jedno z największych jezior Parku. Znamionną cechą BPK jest występowanie naturalnych zbiorowisk torfowiskowych, szuwarowych i wodnych. Atrakcją jest szlak turystyczny i kajakowy rzeką Skarlanką. Na terenie parku znajduje się również wiele zabytków kultury materialnej, jak np. tradycyjne obiekty budownictwa wiejskiego (Łąkorz) czy budynki sakralne. Siedziba Parku mieści się w miejscowości Grzmięca (pow. Brodnicki, woj. kujawsko-pomorskie). Powierzchnia terenów wchodzących w skład Brodnickiego Parku Krajobrazowego na terenie gminy wynosi 2 846 ha, co stanowi prawie 21 % całej powierzchni Parku (13 674 ha). Największy udział mają grunty sołectwa Łąkorz (1 282 ha), następnie Ostrowite (1 067 ha), w dalszej kolejności Łąkorek (366 ha) i Osetno (131 ha).

Wykres: Udział parków krajobrazowych w gminach powiatu nowomiejskiego

Rezerwaty

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Przedmiotem ochrony może być całość przyrody na terenie rezerwatu lub szczególne jej składniki: fauna, flora lub twory przyrody nieożywionej. Cały rezerwat albo jego części mogą podlegać ochronie ścisłej, ochronie czynnej lub ochronie krajobrazowej. Ochrona ścisła polega na nieingerencji w naturalne procesy, ochrona czynna dopuszcza wykonywanie zabiegów ochronnych (np. usunięcie drzew zaciemniających stanowisko cennego gatunku rośliny), a ochrona krajobrazowa polega na prowadzeniu gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej w sposób uwzględniający potrzeby przedmiotu ochrony. Rezerwaty zalicza się do rezerwatowych (obszarowych) form ochrony przyrody.

Rezerwat ustanawiany jest na mocy zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, które określa jego nazwę, położenie, przebieg granicy, otulinę (jeżeli została wyznaczona), cele ochrony oraz rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem. Likwidacja lub zmniejszenie rezerwatu jest możliwe wyłącznie w przypadku

bezpowrotnej utraty jego wartości przyrodniczych. W Polsce jest 1441 rezerwatów, zajmujących powierzchnię 173 594 ha (stan na dzień 31 grudnia 2008 r.). Dla rezerwatów przyrody określone są praktycznie te same zakazy co dla parków narodowych. W parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody zabrania się:

1. budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody;
2. chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;
3. polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
4. pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów;
5. użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
6. zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
7. pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
8. niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
9. palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
10. prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
11. stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
12. zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
13. połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
14. ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
15. wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony oraz psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas;
16. wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
17. ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach będących w trwałym zarządzie parku narodowego, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
18. umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją

ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;

19. zakłócania ciszy;
20. używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
21. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
22. biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
23. prowadzenia badań naukowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody – bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
24. wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;
25. wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
26. organizacji imprez rekreacyjno-sportowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Rezerваты przyrody na terenie Gminy

- Rezerwat „Jezioro Karaś” utworzono zarządzeniem MLiPD w 1958r. (MP Nr 212, poz.243). Obejmuje on jezioro Karaś z przyległymi terenami bagiennymi. Wody stanowią 47% powierzchni rezerwatu, lasy – 29%, zaś bagna – 24%. Łączna powierzchnia rezerwatu wynosi 815,48 ha., z tego część położona na terenie gminy Biskupiec wynosi 235 ha. Pozostała część rezerwatu leży na terenie gminy Ława.

Rezerwat utworzono w celu ochrony miejsc lęgowych awifauny. Na terenie rezerwatu zarejestrowano występowanie 156 gatunków ptaków, w tym 83 gatunki lęgowe, 7 – regularnie żerujących w rezerwacie, reszta to ptaki przebywające na przelotach. Występują tam m.in.

- największa w Europie populacja podróżniczka (rezerwat jest miejscem gniazdowania około 170 par tego gatunku)
- gęś gęgawa – stwierdzono populację w liczbie 17-20 par lęgowych i około 18 ptaków nielegowych, w okresie przelotów stada gęgaw sięgają 660 osobników
- z innych rzadkich gatunków stwierdzono lęgi: samotnik, kszyc, drożdżik, struminiówka, świerszczak, brzęczka, rokitniczka, łożówka, potrzos, dziwonia, remiz, wąsatka, hełmiatka czy świstuń
- na żer przylatują licznie m.in. bieliki i rybołowy, orlik krzykliwy, kania ruda, zaobserwowano również czapłę białą, orła przedniego czy też orzełka (włochatego).

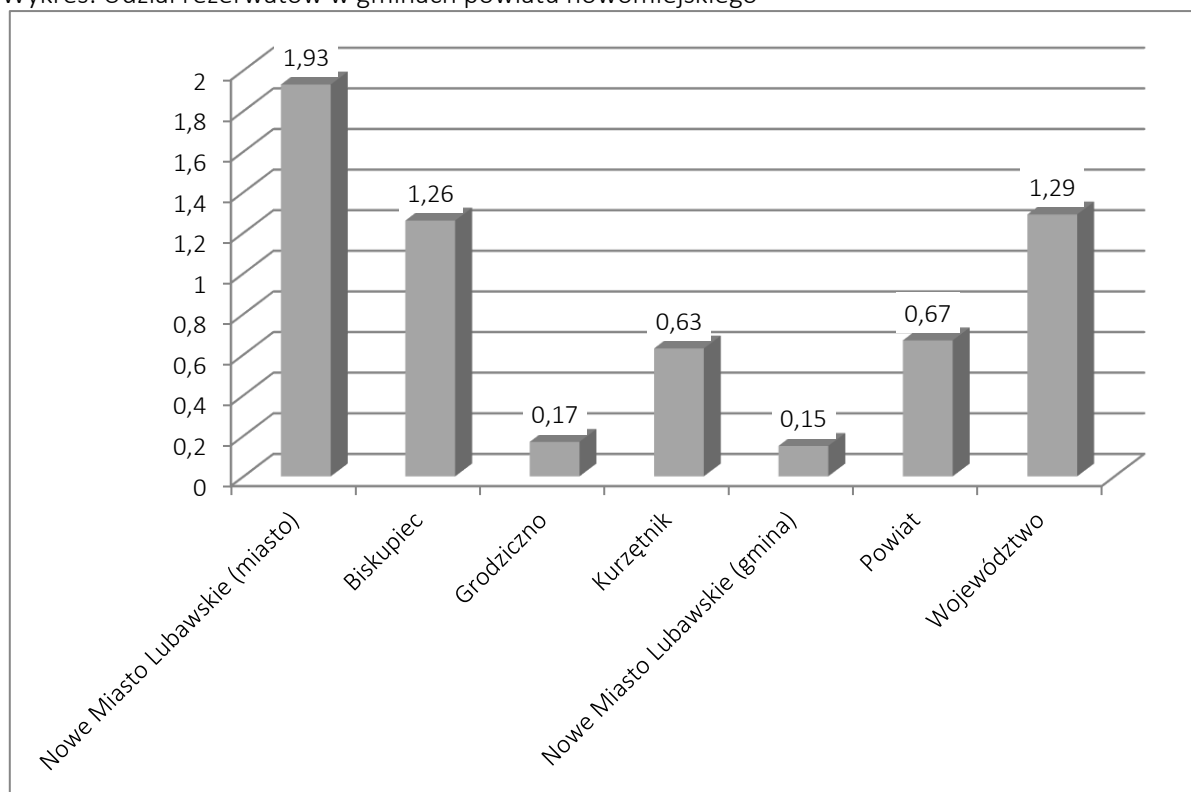
Rezerwat ten został wpisany na listę obiektów o międzynarodowym znaczeniu dla ptactwa wodno-błotnego, chronionych w ramach Konwencji RAMSAR.

- Rezerwat „Kociołek” utworzono w 1958 roku (Zarządzenie MLiPD z 04.02.1958r. (MP Nr 16 z 1958, poz. 102). Powierzchnia wynosi 7,02 ha w tym jest 0,9 ha wód i 6,12 ha torfowiska. Jest to rezerwat ścisły, powołany dla ochrony naturalnego torfowiska wysokiego i przejściowego. Położony na terenie Nadleśnictwa Jamy w północnej części Pojezierza Brodnickiego, na styku strefy morenowej i obszarów sandrowych. W centrum rezerwatu znajduje się niewielki zbiornik wodny, będący pozostałością większego niegdyś jeziora dystroficznego. Na terenie rezerwatu występują rzadkie gatunki roślin, m.in. rosiczka okrągłolistna, widłak jałowcowaty.

- Rezerwat „Łabędź” utworzono również w 1958 roku Zarządzeniem MLiPD z 04.02.1958r. (MP Nr 16 z 1958, poz. 107.). Powierzchnia wynosi 13,18 ha. Jest to rezerwat ścisty, powołany dla ochrony torfowiska, położonego w Nadleśnictwie Łąkorz. Torfowisko to zajmuje śródleśne obniżenie terenu. Centralną część dawnego jeziora o wysokim poziomie wodnym, zajmuje torfowisko niskie. Idąc dalej ku obwodowi, występują zespoły, charakterystyczne dla torfowiska przejściowego, zaś obrzeża zajmuje bór mieszany. Szatę roślinną cechuje duża różnorodność oraz bogaty skład gatunkowy – zanotowano tu łącznie 246 gatunków roślin.

- Rezerwat „Uroczysko Piotrowice” został utworzony w 1998 roku Rozporządzeniem MOŚNiL z 21.12.1998 r. (MP Nr 161, poz. 1102). Powierzchnia rezerwatu wynosi 49,07 ha. Jest to rezerwat powołany do ochrony – ze względów naukowych i dydaktycznych, dobrze zachowanych, naturalnych ekosystemów torfowiskowych wraz z przyległymi do nich powierzchniami leśnymi. Na jego terenie przeważają zbiorowiska niskotorfowiskowe, duży jest udział torfowisk przejściowych. Wśród wielu gatunków roślin, na szczególną uwagę zasługują m.in. bażyna czarna, rosiczka okrągłolistna, storczyk krwisty i szerokolistny, widłak jałowcowaty.

Wykres: Udział rezerwatów w gminach powiatu nowomiejskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu to jedna z najmniej restrykcyjnych form ochrony przyrody. Obszary takie zajmują różnej wielkości tereny, zwykle rozległe, obejmujące pełne jednostki środowiska naturalnego takie jak doliny rzeczne, kompleksy leśne, ciągi wzgórz, pola wydymowe, torfowiska. Obszary te uznawane są za cenne ze względu na wyróżniający się krajobraz, zróżnicowanie ekosystemów lub pełnią często funkcję korytarzy ekologicznych między ważniejszymi obszarami chronionymi, np. parkami narodowymi, krajobrazowymi i rezerwatami.

Tereny te są również istotne ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem.

W Polsce podstawą prawną dla ich wyznaczenia jest Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku. Wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze rozporządzenia wojewody w uzgodnieniu z właściwą miejscowo radą gminy. Obszary chronionego krajobrazu są jak wspomniano wyżej słabą formą ochrony przyrody, o niewielkich rygorach ochronności. W Polsce istnieje 419 obszarów chronionego krajobrazu, które zajmują 7 058 000 ha, czyli ponad 23% powierzchni kraju (stan na 31.12.2008 r.). Obszary chronionego krajobrazu są przeznaczone głównie na rekreację, a działalność gospodarcza podlega tylko niewielkim ograniczeniom (zakaz budowania zakładów przemysłowych i obiektów uciążliwych dla środowiska, niszczenia środowiska naturalnego).

Na terenie gminy Biskupiec na mocy Rozporządzenia Nr 21 Wojewody Warmińsko – Mazurskiego z dnia 14 kwietnia 2003r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko – mazurskiego, został utworzony „Skarliński Obszar Chronionego Krajobrazu” o całkowitej powierzchni 6 349,0 ha, położony również w gminie Nowe Miasto Lubawskie.

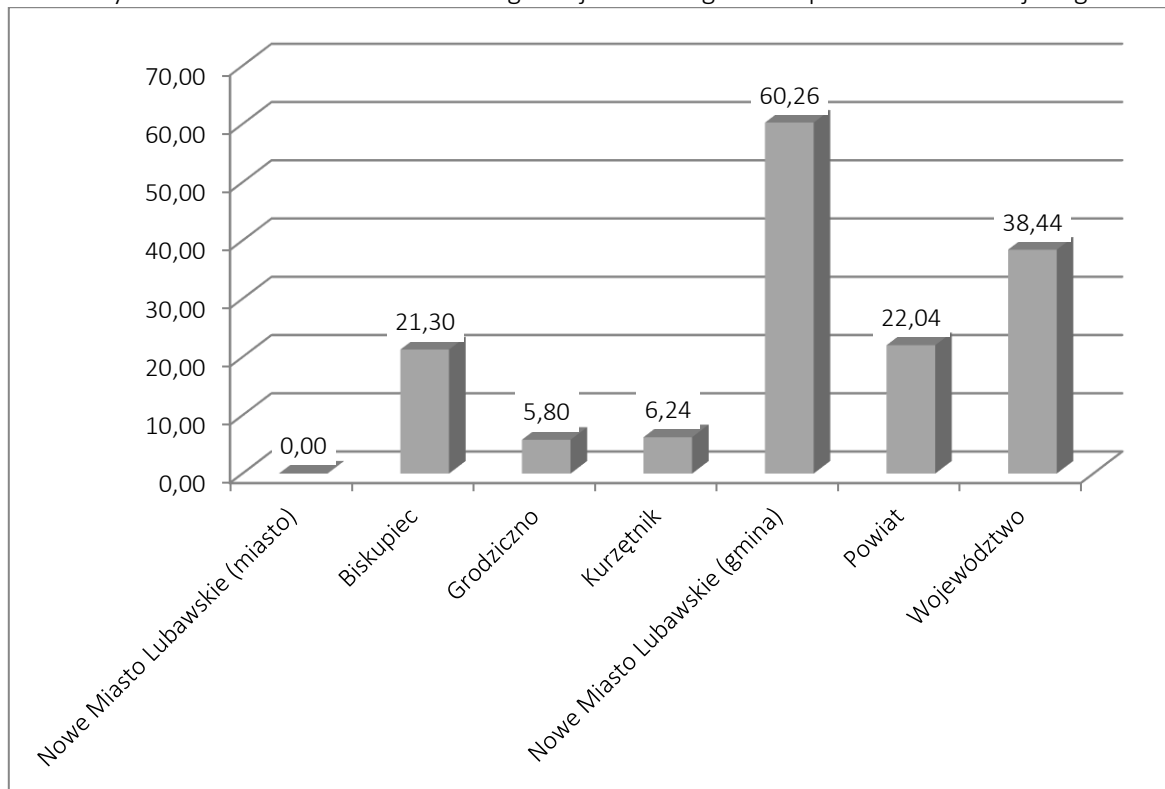
Na obszarze chronionego krajobrazu mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
- 2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska,
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
- 4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka,
- 7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych,
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej,
- 9) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od linii brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego.

Powyższe zakazy nie dotyczą:

- 1) wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa,
- 2) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym, realizacji inwestycji celu publicznego.

Wykres: Udział obszarów chronionego krajobrazu w gminach powiatu nowomiejskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze oraz grupowe twory przyrody żywej i nieożywionej o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej. Wyróżniają się one indywidualnymi cechami, odznaczającymi je wśród innych tworów, np. wiek lub wielkie rozmiary dla drzew i krzewów czy niezwykłość formy lub pochodzenia dla pomników przyrody nieożywionej. Pomnik przyrody jako termin został wprowadzony przez Humboldta na przełomie XVIII i XIX wieku, co dało początek kierunkowi konserwatorskiemu w ochronie przyrody. Do pomników przyrody ożywionej należą: pojedyncze krzewy, drzewa i grupy drzew odznaczające się sędziwym wiekiem, wielkością, niezwykłymi kształtami lub innymi cechami, a także zabytkowe aleje drzew. Natomiast do pomników przyrody nieożywionej należą: największe głązy narzutowe, tzw. eratyki oraz interesujące formy powierzchni ziemi np. – źródła, wodospady, jary, skałki, wywierzyska, przełomy rzeczne, jaskinie, odkrywki itp. Pomniki przyrody należą do obiektowych, czyli indywidualnych form ochrony przyrody. Ustanowienie pomnika przyrody następuje w drodze rozporządzenia wojewody lub uchwały rady gminy, po uzgodnieniu z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

Tabela. Pomniki przyrody na terenie gminy

Lp.	Rodzaj pomnika (obwód; wysokość drzewa w m)	Położenie	Rok uznania
1	dąb „Kubuś” (4,44; 16)	park Wielka Tymawa	1954
2	lipa drobnolistna (3,4; 22)	park Babalice	1985
3	dąb szypułkowy (3,9; 23)	park Sędzice	1985
4	skupienie 2 drzew: lipa drobnolistna (7,7; 32), kasztanowiec (3,7; 30)	park Łąkorek	1986
5	skupienie 2 drzew: sosna pospolita (2,62; 22), buk pospolity (2,31; 24)	Leśnictwo Grabiny	1988
6	skupienie 3 dębów (3,8 - 4,2; 23 - 25)	Biskupiec (kościół ewangelicki)	1993
7	buk pospolity (4,36; 25)	park Wielka Tymawa	1993
8	jawor (3,25; 24)	park Wonna	1993
9	6 żywotników zachodnich (1,52 - 2,30; 20 - 24)	oddz. leśny 41m Krotoszyny	1994
10	skupienie 2 drzew: lipa drobnolistna (4,75; 23), brzoza brodawkowata (2,75; 23)	oddział leśny 1h Krotoszyny, nad jez. Trupel	1994
11	dąb (3,2; 33)	nad jez. Trupel oddz. 3b	1994
12	skupienie 12 drzew: 2 wiązy szypułkowe (2,58 - 4,12; 22-24), dąb szypułkowy (3,29; 22), 4 klony zwyczajne (2,58 - 3,15; 20 - 28), lipa drobnolistna (3,95; 24), 2 graby pospolite (2,01 - 2,9; 19 - 20), jawor (2,72; 24), topola biała (4,83; 32)	park w Łąkorku	1994
13	modrzew (2,64; 30)	oddz. 197t Leśnictwo Lipowa Góra	1994
14	aleja 765 drzew: 707 dębów, 43 lip, 2 jesiony, klon (0,74 - 3,81; 8 - 35)	przy drodze Biskupiec - Piotrowice - granica powiatu	1996
15	klon srebrzysty (3,05; 18)	przy drodze Sędzice - Mierzyn	1996
16	skupienie 66 daglezi, (1,51 - 2,30; 20-35)	oddz. 161a Leśnictwo Lipowa Góra	1996
17	skupienie 6 modrzewi, (2,15 - 2,87; 35 - 36)	oddz. 138a i 138c Leśnictwo Wąkop	1996
18	dąb szypułkowy (3,30; 18)	przy Szkole Podstawowej w Biskupcu	1998
19	Skupienie 9 drzew: 2 dęby szypułkowe (3,62; 20) (3,88; 22) 3 buki pospolite (3,0 - 3,2; 20) 3 lipy drobnolistne (3,11 - 5,04; 19 - 25) 1 buk pospolity odm. czerwolistna (2,94; 20)	park w Czachówkach	1998
20	skupienie 4 dębów szypułkowych (3,32 - 4,28; 18 - 22)	Czachówki, przy drodze polnej w strefie ochronnej parku zabytkowego	1998
21	skupienie 3 drzew: 2 buki pospolite (3,5; 22) (3,97; 16), jawor (3,76; 18)	Czachówki	1998
21	żywotnik zachodni (2,30 ; 18)	Ostrowite dz. 96/1	2000
22	jabłoń płonka (1,12; 13,5)	Krotoszyny dz. 39 LP	2002
23	jabłoń płonka (1,12; 18)	Krotoszyny dz. 40 LP	2002
24	modrzew (2,6; 32)	Krotoszyny dz. 39 LP	2002

Liczba pomników przyrody na terenie gmin powiatu nowomiejskiego:

- Nowe Miasto Lubawskie (miasto): 1
- Nowe Miasto Lubawskie (gmina): 4
- Biskupiec: 26
- Grodziczno: 3
- Kurzętnik: 2

NATURA 2000

Natura 2000 – program utworzenia w krajach Unii Europejskiej wspólnego systemu (sieci) obszarów objętych ochroną przyrody. Celem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Wspólne działanie na rzecz zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy ma na celu optymalizację kosztów i spotęgowanie korzystnych dla środowiska efektów. Jednolite prawo powinno ułatwić współdziałanie wielu instytucji zajmujących się ochroną przyrody. W myśl zasad zrównoważonego rozwoju, na obszarach Natura 2000, tam gdzie to tylko możliwe, zakłada się łączenie funkcji ochronnych z gospodarowaniem człowiekiem. Na zbliżonej zasadzie funkcjonują polskie parki krajobrazowe.

W ramach programu wyznaczone zostają tzw. Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków - OSO (Special Protection Areas – SPA) oraz Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk - SOO (Special Areas of Conservation – SAC), na których obowiązują ochronne regulacje prawne. Każde państwo członkowskie opracowuje i przedstawia Komisji Europejskiej listę leżących na jego terytorium obszarów najcenniejszych pod względem przyrodniczym, odpowiadających gatunkowo i siedliskowo wymogom zawartym w Dyrektywach Ptasiej i Siedliskowej. Po przedłożeniu listy, następuje proces oceny i selekcji obszarów na poziomie europejskim, a następnie obszar może zostać oficjalnie zatwierdzony jako składnik sieci. Komisja Europejska zatwierdza go pod nazwą Obszar Mający Znaczenie dla Wspólnoty i od tej chwili obowiązują wszystkie przepisy ochronne.

Pewne siedliska przyrodnicze i gatunki mają szczególny status – uznane są za szczególnie ważne, czyli priorytetowe. Mowa tu o ekosystemach i gatunkach, których zasięg koncentruje się w granicach Unii Europejskiej, uznano więc że to Unia ponosi szczególną odpowiedzialność za ich zachowanie. Jeżeli nie ochroni się ich w Europie, to nie da się zachować ich w ogóle.

W całej Unii Europejskiej wyznaczono już 5210 obszarów „ptasich” (w tym 547 obszarów w pełni lub częściowo morskich), zajmujących ok. 13 % terytorium Unii oraz 21 695 obszarów „siedliskowych” (w tym 1312 obszarów w pełni lub częściowo morskich) stanowiących prawie 16 % powierzchni Unii. Listy obszarów chronionych nigdy nie będą w pełni zamknięte i ostateczne. Zawsze będzie można dodać kolejne obszary, jeśli taka będzie potrzeba, przyjęto bowiem, że sieć ma mieć charakter otwarty.

NATURA 2000 w Polsce

Polska zobowiązała się do wyznaczenia na swoim terytorium sieci Natura 2000 w Traktacie ateńskim z 16 kwietnia 2003 r., stanowiącym podstawę prawną przystąpienia Polski i dziewięciu innych krajów europejskich do Unii Europejskiej. Przepisy unijne stanowiące podstawę dla

tworzenia sieci Natura 2000, czyli Dyrektywa Siedliskowa i Dyrektywa Ptasia zostały przełożone na polskie prawo w ustawie o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. Dotychczas Polska zgłosiła do Komisji Europejskiej 142 obszary specjalnej ochrony ptaków, które zajmują 5 511 800 ha, czyli ponad 16 % powierzchni kraju oraz 364 specjalne obszary siedlisk zajmujących 2 888 400 ha, czyli ponad 9 % powierzchni kraju. Zajmują one łącznie ponad 19 % powierzchni Polski ponieważ część z obszarów „ptasich” i „siedliskowych” pokrywa się ze sobą. Docelowo powierzchnia obszarów Natura 2000 ma obejmować ok. 21-22% powierzchni naszego kraju.

Jeziro Karaś (kod PLH280003) to rozległy kompleks torfowiskowo-bagienny-jeziorny znajdujący się w schyłkowej fazie ewolucji jeziora. Zachodzi tu intensywny proces osadzania się materii organicznej pochodzącej z podwodnych łąk ramienicowych i rdestnicowych oraz z roślinności szuwarowej. Jednocześnie, na długim odcinku linii brzegowej, następuje dośrodkowo odgórne narastanie rozwodnionego pła szuwaru nerecznicowo-trzciniowego ku środkowym partiom jeziora. W niektórych częściach zbiornika tworzą się liczne wyspy typu szuwarowego i zaroślowo-szuwarowego, przyczyniając się z kolei do odśrodkowego zarastania akwenu. W rezultacie dość szybkiego łądowacenia jeziora, na stosunkowo niedużym obszarze występuje szeroka gama zbiorowisk będących stadiami pierwotnej sukcesji. Na omawianym terenie są to np. specyficzne minerotroficzne mszary, szuwały łądowe, zarośla łozowe, brzeziny i różne postaci olsów. Cechą szczególną roślinności torfowiskowej części rezerwatu jest jej w pełni naturalny charakter. Na terenie obszaru stwierdzono występowanie 3 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. W jeziorze Karaś doskonale zachowane są zespoły hydrofitów jeziornych, a wśród nich bardzo rzadkie zespoły ramienicowe. Spośród budujących je gatunków ramienic, 7 znajduje się w rejestrze czerwonej księgi glonów zagrożonych w Polsce. Na terenie rezerwatu proces łądowacenia przebiega stosunkowo szybko, a powstająca roślinność torfowiskowa obejmuje szeroką gamę typów fitocenoz zróżnicowanych w płaszczyźnie troficznej i dynamiczno-rozwojowej. Są one stadiami rozwojowymi kilku serii sukcesyjnych. W rezerwacie możemy obserwować powstawanie różnych typów lasu – od stadiów inicjalnych do postaci dojrzewających. Zbiorowiska wykazują bardzo wysoki stopień naturalności, a nawet szereg cech pierwotnych. Licznie reprezentowana jest tu grupa roślin ginących i zagrożonych lokalnie. Występują tu 3 gatunki z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków.

Użytki ekologiczne

Na terenie gminy Biskupiec występuje 130 miejsc, zakwalifikowanych do ochrony jako użytki ekologiczne, czyli pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych typów środowisk i zasobów genowych. Są to głównie tereny leśne i torfowiskowe o niewielkiej powierzchni.

Inne formy ochrony przyrody

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe na terenie gminy to obszary lasu „Oz Tymawski” o powierzchni 13,75 ha oraz „Las Słupnicki” o powierzchni 1,37 ha. Są one chronione od 1998 r. ze względu na wyjątkowo cenne fragmenty krajobrazu oraz dla zachowania ich wartości estetycznych.

Cały teren gminy Biskupiec znajduje się w granicach obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski. Celem istnienia ZPP jest promowanie rozwoju proekologicznego, utrzymanie

zrównoważonych struktur przestrzennych dla zapewnienia wysokiego standardu środowiska przyrodniczego.

Alternatywne źródła energii

Gmina Biskupiec położona jest w III strefie energetycznej wiatru, którą określa się jako korzystną do wykorzystania siły wiatru jako alternatywnego źródła energii. Elektrownie wiatrowe są uważane za bardziej przyjazne dla środowiska w porównaniu z konwencjonalnymi technologiami, jednak ich budowa i eksploatacja pociągają za sobą negatywne skutki dla człowieka i środowiska. Na przykład są to emisje związane z wytwarzaniem konstrukcji wieżowych i innych elementów elektrowni wiatrowych, ponieważ produkcja infrastruktury wiatrowej wymaga energii i materiałów. Wiatr jest prawdopodobnie naszą najlepszą alternatywą, z najmniejszą relatywnie ilością przeszkód (technicznych, ekologicznych i ekonomicznych), jednak przy decyzji o lokalizacji elektrowni wiatrowych powinny być brane pod uwagę:

Aspekty ekologiczne

Głównymi negatywnymi oddziaływaniami elektrowni wiatrowych w sferze ekologicznej jest ich wpływ na zasoby faunistyczne (w tym szczególnie na awifaunę) oraz na występujące cenne obszary flory (np. rezerваты). Obszary objęte prawną ochroną przyrody, ze względu na swoją wartość dla bioróżnorodności regionu jak i kraju powinny być wyłączone z lokalizacji energetyki wiatrowej. Wskazuje na to logika polityki zrównoważonego rozwoju takich terenów.

Aspekty krajobrazowo – kulturowe

Realizacja tak agresywnych w przestrzeni obiektów technicznych, jakimi są elektrownie wiatrowe w sąsiedztwie zabytków architektonicznych i miejsc o wyjątkowej wartości krajobrazowej może naruszać harmonię i niepowtarzalność przyrodniczo – kulturową takich terenów. Dziedzictwo przyrodniczo - kulturowe stanowi dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń, jak również dorobek naszych czasów. Mieszkańcy każdej polskiej wsi, gminy czy miasteczka są spadkobiercami dorobku przyrodniczo - kulturowego poprzednich pokoleń. Poza tym dziedzictwo to jest częścią polskiego, europejskiego i światowego dziedzictwa. Stanowi nasze korzenie, dlatego warto je chronić.

Aspekty dostępności do sieci elektroenergetycznej

Dostępność do sieci elektroenergetycznych jest, obok zasobów energii wiatru i infrastruktury drogowej, jednym z podstawowych uwarunkowań przestrzenno – infrastrukturalnych rozwoju energetyki wiatrowej. Ten aspekt lokalizacji elektrowni wiatrowych nie stanowi jednak przeszkody w rozwoju omawianej infrastruktury na terenie naszego województwa, ponieważ na jego obszarze istnieją rezerwy mocy przesyłowych, umożliwiające przyłączenie siłowni wiatrowych.

Aspekty dostępności komunikacyjnej terenów lokalizacji energetyki wiatrowej

Niezwykle istotnym uwarunkowaniem przestrzennym dla rozwoju energetyki wiatrowej jest odpowiedni system infrastruktury drogowej, a szczególnie takie jego cechy jak:

- gęstość dróg;
- parametry techniczne dróg – szerokość, dopuszczalne obciążenia na osie;
- geometria dróg – ich krętość, wzniesienia i spadki (o krótkim promieniu), krótkopłomienny ruch okrężny;

- występowanie przeszkód inżynierskich – wiaduktów, zwężeń na mostach, linii energetycznych i telekomunikacyjnych;
- przebieg dróg przez tereny zabudowane;
- stan zabudowy pobocza – znaki drogowe, słupy, płoty, ściany, reklamy i in.;
- stan techniczny nawierzchni – nierówności, dziury, koleiny.

Znaczenie powyższych elementów stanie się jasne jeżeli powiemy, że płyty wirnika elektrowni Enercon E-112 mają długość 66 m, średnice wież mogą wynosić od 3 do 8 m, a szerokość transformatora od 6 do 10 m. Tak duże elementy są transportowane na specjalnie przygotowanych do tych celów lawetach.

Energetyka wiatrowa a ekologia człowieka

Do potencjalnych negatywnych oddziaływań elektrowni wiatrowych na człowieka należą:

- możliwość występowania chorób lub pogorszenia się stanu zdrowia;
- wpływ na komfort zamieszkania;
- oddziaływanie akustyczne;
- emisja infradźwięków;
- efekty optyczne;
- oddziaływanie na krajobraz.

Identyfikacja obszarów, na których lokalizacja obiektów technicznych energetyki wiatrowej jest niewskazana lub wykluczona.

W dokumencie „Przyrodniczo – przestrzenne aspekty lokalizacji energetyki wiatrowej w województwie warmińsko – mazurskim” opracowanym przez Warmińsko – Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego w Olsztynie, filia w Elblągu przedstawione zostały obszary, na których lokalizacja obiektów energetyki wiatrowej jest niewskazana lub wykluczona:

- a obszary objęte ochroną prawną, o których mowa w art. 6 cyt. ustawy o ochronie przyrody, ze względu na ich wartość i znaczenie ekologiczne, z następującymi wyjątkami:
 - na terenach o niższym reżimie ochronnym – tj. na obszarach chronionego krajobrazu – możliwe jest dopuszczenie lokalizacji pojedynczych turbin, w przypadku stwierdzenia braku negatywnego oddziaływania na awifaunę i krajobraz;
 - możliwe jest dopuszczenie lokalizacji pojedynczych, małych (o mocy od 0,1 kW do 100 kW) turbin wiatrowych, o konstrukcji z pionową osią obrotu, lokalizowanych w gospodarstwach domowych i wykorzystywanych na użytek własny wnioskodawcy, w przypadku stwierdzenia braku negatywnego oddziaływania na awifaunę i krajobraz;
- b obszary znajdujące się na tzw. Shadow List (potencjalne obszary Natura 2000) – do czasu zatwierdzenia tych obszarów;
- c strefy otaczające obszary Natura 2000 w pasie szerokości min. 500 m – zgodnie z art. 33 ust. 1 ww. ustawy o ochronie przyrody *zabrania się podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000* – wprowadzone ograniczenie nie dotyczy jedynie lokalizacji przedsięwzięć na obszarze Natura 2000 lecz także oddziaływania na obszar Natura 2000 przedsięwzięć położonych w jego sąsiedztwie;
- d trasy migracyjne ptaków, w tym:
 - 20-kilometrowy pas wybrzeża Zalewu Wiślanego,

- tereny w promieniu 5 kilometrów od najcenniejszych miejsc koncentracji wędrujących ptaków objętych ochroną międzynarodową (Jezioro Drużno, Jezioro Łuknajno, Jezioro Siedmiu Wysp),
 - tereny w promieniu 5 kilometrów od rezerwatów faunistycznych utworzonych z uwagi na ochronę awifauny,
 - rozległe tereny łąkowo - bagienne stanowiące miejsca odpoczynkowe na trasach wędrówki;
 - e tereny w promieniu do 3 km od zwartych kompleksów leśnych oraz innych rejonów występowania cennych gatunków ptaków, w szczególności ptaków drapieżnych, objętych ochroną w ramach Dyrektywy Ptasiej;
 - f obszary tworzące podstawę ekologiczną województwa, wymagającą zachowania, tj.:
 - tereny podmokłe ze zbiorowiskami roślinności torfowiskowej i łąkowej na glebach torfowych i mułowo-torfowych, charakteryzujące się przy tym niekorzystnymi warunkami geotechnicznymi dla posadowienia obiektów (zwłaszcza torfowiska pojezierne, doliny rzeczne);
 - kompleksy leśne,
 - cenne zbiorowiska roślinne poza lasami i bagnami, w tym murawy kserotermiczne, wrzosowiska,
 - akweny wodne,
 - miejsca ważne dla ptaków – atrakcyjne żerowiska, trasy regularnych przelotów wędrówkowych,
 - trasy regularnych dolotów na żerowiska i noclegowiska;
 - g obszary o wysokich walorach krajobrazowych, tj.:
 - krawędzie wysoczyznowe,
 - zespoły wewnątrz krajobrazowych – zarówno zamkniętych, wydzielonych różnymi formami terenowymi, jak i otwartych z widokami poza obręb wnętrza,
 - przedpola panoram, strefy osi widokowych i ciągów widokowych,
 - tereny projektowanych parków kulturowych;
 - h strefy ekspozycji krajobrazowej o szerokości do 3 km od głównych ciągów komunikacyjnych (drogi krajowe, wojewódzkie, główne linie kolejowe) oraz szlaków i akwenów turystyki wodnej (zwłaszcza na Żuławach oraz w kompleksie Wielkich Jezior Mazurskich);
- a także:
- i tereny korytarzy ekologicznych łączących europejską sieć Natura 2000;
 - j tereny występowania udokumentowanych złóż kopalin;
 - k tereny stanowisk archeologicznych;
 - l tereny w granicach administracyjnych miast, inne tereny zabudowane;
 - m tereny przeznaczone do użytkowania na cele inne niż energetyka wiatrowa.
 - n tereny o wysokiej wartości historycznej i kulturowej, w tym miejsca wielkich bitew historycznych;
 - o tereny wyznaczone przez powierzchnie ograniczające lotnisk;
 - p tereny ochrony uzdrowiskowej;
 - q tereny kluczowe dla rekreacji i wypoczynku;
 - r tereny użytkowane na cele obronności;
 - s tereny planowanych inwestycji w rozwój turystyki.

8. Zabytki

Gmina Biskupiec to kulturowe pogranicze, gdzie tak dawniej, jak i dzisiaj w promieniu kilkudziesięciu kilometrów znaleźć można obok kościołów katolickich i zborów protestanckich także greckokatolickie cerkwie, ślady pobytu na tych terenach arian i hugenotów francuskich, a także inne zabytkowe obiekty. Atrakcyjność tego terenu jest wyjątkowa z uwagi na odwołania do dziedzictwa najdawniejszych gospodarzy tych ziem – Prusów, a przede wszystkim do tradycji Zakonu Krzyżackiego, jako twórcy jednego z najoryginalniejszych w historii cywilizacji średniowiecznej tworów państwowego. Na terenie gminy spotykają się tradycje, dziedzictwo kulturowe i sentymenty kilku europejskich narodów: Niemców, Polaków, Litwinów, Rosjan. Wprawdzie pozostało już niewiele potomków dawnych mieszkańców, lecz pojawili się nowi „kresowi” ich przedstawiciele. Skomplikowana i nieraz bolesna historia tego terenu przyczyniła się do powstania wyjątkowego konglomeratu kulturowego, który może stanowić pomost między Wschodem i Zachodem Europy i jako obszaru udanego przezwyciężenia tragicznego dziedzictwa konfliktów, które zaważyły na historii Europy w XX wieku i dają o sobie znać do dzisiaj.

Dziedzictwo kulturowe stanowi dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń, jak również dorobek naszych czasów. Najczęściej utożsamiamy dziedzictwo kulturowe z architekturą i sztuką. Jednak formy gospodarowania (np. sposoby uprawy roli) i wiele innych przejawów życia i rozwoju społeczności stanowią też elementy kultury. Mieszkańcy każdej polskiej wsi, gminy czy miasteczka są spadkobiercami dorobku kulturowego poprzednich pokoleń. Bogactwo to, szczególnie w wymiarze materialnym, było niszczone w trakcie licznych wojen, z powodu zaniedbań mieszkańców czy też braku działań konserwatorskich. Wszystko to spowodowało, że niewiele przejawów kultury naszych przodków dotrwało do współczesności. Kultura ta jest częścią polskiego, europejskiego i światowego dziedzictwa. Stanowi nasze korzenie. Warto ją chronić. Kultura stanowi też „kapitał”, który można wykorzystać do rozwoju gospodarczego wsi lub gminy. W Polsce „kapitał” ten jest często nadal niezauważany lub niszczone.

Obszar Gminy Biskupiec jest bogaty w dziedzictwo kulturowe i historyczne. Do walorów historycznych zaliczane są m.in. szlaki bitewne, cmentarze, kurhany, wykopaliska, wały obronne, zabytkowe kościoły, pałace, dworki wraz z folwarkami, parki, charakterystyczna zabudowa późnopruska i mazurska. Obiekty zabytkowe w gminie zwiększają atrakcyjność obszaru i stanowią potencjał do rozwoju różnych form rekreacji, w tym turystyki krajoznawczej. Zasoby dorobku kulturowego stanowią podstawę do tworzenia współczesnych wartości kulturowych, ale wymagają znacznych nakładów na utrzymanie obiektów zabytkowych w odpowiednim stanie technicznym.

Kultura pełni bardzo istotną funkcję w życiu społecznym, integrując i budując poczucie tożsamości regionalnej i narodowej. Jest także uniwersalnym instrumentem rozwijania współpracy międzynarodowej i kształtowania wspólnej, europejskiej tożsamości kulturowej i społecznej. Jednocześnie, podnosząc atrakcyjność regionów z punktu widzenia mieszkańców, turystów oraz inwestorów, kultura jest znaczącym czynnikiem wpływającym na ekonomiczny rozwój kraju poprzez udział w wytwarzaniu PKB, tworzenie nowych miejsc pracy i podnoszenie jakości życia mieszkańców”. Posiadanie na swoim terenie obiektów dziedzictwa kulturowego

z jednej strony stwarza ogromne perspektywy rozwoju, jednak z drugiej strony ze względu na wielkie potrzeby inwestycyjne stanowi ogromne wyzwanie dla władz i społeczności lokalnej.

Z obiektów składających się na krajobraz kulturowy gminy przeważają budowle sakralne, zespoły pałacowo - parkowe oraz dworsko - parkowe, zabudowa mieszkalna wsi oraz związana z nią zabudowa gospodarcza w różnym stopniu zachowania oraz dzieła hydrotechniczne jak młyny, kanały i mosty. Obiekty zgrupowane w terenie wiejskim to krajobraz otwarty w typie luźnej zabudowy z pewnymi elementami dominującymi jak kościoły czy inne obiekty użyteczności publicznej. Wśród obiektów sakralnych dominują świątynie katolickie a także cmentarze. Odrębną grupę zabytków stanowią obiekty archeologiczne posiadające własną formę krajobrazową, są to grodziska i kurhany. Istotną rolę pełnią, także obiekty tzw. małej architektury czyli kapliczki, przydrożne krzyże, pomniki i obeliski.

Charakterystyka miejscowości i zabytków na terenie Gminy

Biskupiec

- Założył go biskup Rudolf w 1323 r. Prawa miejskie przyznano w 1331. Do 1527 był własnością biskupów chełmińskich, od których wziął swą nazwę i początek, następnie przeszedł na własność książąt pruskich. Po 1701 roku znalazł się w obrębie granic państwa pruskiego. W latach 1918 - 1945 Biskupiec należał do Prus Wschodnich i był oddzielony od Polski rzeką Osą. W 1946 utracił prawa miejskie.

Zabytki:

- Kościół pod wezwaniem św. Jana Nepomucena i Matki Boskiej Różańcowej zbudowany w latach 1331 - 1340. W 1527 przeszedł w posiadanie protestantów.
- Kościół katolicki wybudowano w latach 1892 – 1894.
- Kościół filialny w Piotrowicach – pod wezwaniem św. Katarzyny wybudowano ok. 1860. Do użytku ludności katolickiej oddany 1965. Parafia Biskupiec należy do dekanatu Łława - diecezja Elbląg.
- Pozostałości murów obronnych oraz domy murowane, konstrukcji szkieletowej z XVIII i XIX wieku.

Krotoszyny

Wieś rycerska, przed 1325 w komturstwie dzierzgońskim, od 1414 wójtostwo bratiańskie, od 1472 w starostwie bratiańskim - powiat chełmiński. Przywilej lokacyjny dla wsi został nadany w 1316 przez Krzyżaków. W 1472 folwark w Krotoszynach stał się własnością królewską.

Zabytki

- Kościół pod wezwaniem Trójcy Świętej ufundowany w XIV wieku spłonął w 1410 roku podczas wojny polsko - krzyżackiej i nie został odbudowany. Obecny kościół powstał w 1922 z przebudowy domu mieszkalnego. Kościół murowany z cegły, kryty dachem dwuspadowym.
- Dwie drewniane chaty w Krotoszynach, wzniesione w poł. XIX wieku w konstrukcji zrębowej.

Lipinki

W średniowieczu wieś była własnością zakonu krzyżackiego i należała pod względem administracyjnym do komturstwa radzyńskiego, po 1466 w starostwie radzyńskim.

Zabytki

- Kościół pod wezwaniem Świętych Apostołów Piotra i Pawła powstał w 1339 roku. Po pożarze plebanii w pierwszej poł. XVII wieku, w latach 1688 - 1692 ks. A. Wronkowski odnowił i przerobił świątynię. Kościół gotycki z barokowymi przekształceniami - orientowany. Murowany z kamienia polnego w dolnej części oraz z cegły w górnej partii ścian w układzie gotyckim. Jednonawowy korpus z wydzieloną częścią prezbiterialną. Wnętrze kościoła przekryte stropem belkowym, kruchta zasklepią kolebkowo. Przy zachodniej ścianie nawy drewniany neogotycki chór muzyczny. Wyposażenie: późnobarokowy ołtarz główny z początku XVIII wieku z rokokowym tabernakulum szafkowym, regencyjna chrzcielnica, renesansowy dzwon z 1599 roku pochodzący z kościoła ewangelickiego w Łąkorzu. Wśród innych zabytków należy wskazać drewniane chaty w Lipinkach z początku XIX wieku (konstrukcja zrębowa).

Łąkorz

miejsowość powstała prawdopodobnie w I połowie XIX wieku. W średniowieczu wieś była własnością zakonu krzyżackiego i należała pod względem administracyjnym do komturstwa radzyńskiego (od 1466 – własność Królestwa – należała do starostwa radzyńskiego). Od 1899 Łąkorz został odrębnym obwodem duszpasterskim. - 7 lutego 1945 grupa Ukraińców – własowców z zemsty za wydanie Rosjanom rannego wymordowali 13 mieszkańców w osadzie Białe (4 km na wschód od Łąkorza). Pochowano ich we wspólnej mogile w Łąkorzu.

Zabytki

- Kościół gotycki p.w. św. Mikołaja wzniesiony w połowie XIV wieku. Wzniesiony na wysokim kamiennym cokole, ściany murowane w układzie gotyckim. Salowy, oskarpowany w narożach korpus z kwadratową czterokondygnacyjną wieżą od zachodu, również oskarpowaną w narożach. Kościół pokryty jest dachem dwuspadowym, wieża dachem namiotowym. Wnętrze kościoła jednoprzestrzenne, nakryte polichromowanym stropem z około 1910 r. Organy o zewnętrznej oprawie neoklasycystycznej i współczesnym jej wyposażeniu instrumentu. Wyposażenie: manierystyczny ołtarz główny z XVII wieku, regencyjna ośmioboczna ambona, późnobarokowa empora chóru muzycznego.

- Drewniane chaty w Łąkorzu, wzniesione na początku XIX wieku (konstrukcja zrębowa).

Ostrowite

- wieś na prawie magdeburskim wzmiankowana jest w źródłach średniowiecznych jako Schildern, Schilden.

Zabytki

- Kościół parafialny p.w. Świętego Jakuba Apostoła wybudowano około 1330.

Szwarcenowo

przed 1325 znajdowała się osada w komturstwie dzierzgońskim, w 1437 – wójtostwie bratiańskim, od 1472 w starostwie bratiańskim w pow. michałowskim. Osada od 1437 była własnością Zakonu. W 1467 Szwarcenowo otrzymał Wilkanowski w zamian za zrzeczenie się dóbr niborskich. W 1472 król Kazimierz Jagiellończyk zapisał dobra Ludwikowi Mortęskiemu, a od 1557 Zygmunt August nadał Szwarcenowo – Janowi Działyńskiemu.

Zabytki

- Kościół p. w. św. Mikołaja – pierwszy drewniany kościół został spalony w 1414 r. Obecny

kościół został zbudowany w 1721 r. Kościół orientowany. Wzniesiony z drewna w konstrukcji zrębowej, na kamiennej podmurówce – odeskowany. Trójnawowy korpus na rzucie prostokąta, z krótszym prezbiterium zamkniętym trójbocznie. Korpus kościoła nakryty wysokim dachem dwuspadowym. Wewnątrz kościoła, pod prezbiterium i pod wieżą znajdują się sklepienie kolebkowo krypty. Wyposażenie: regencyjny ołtarz główny i dwa boczne ołtarze z XVIII wieku oraz późnobarokowa ambona;

- drewniane chaty z połowy XIX wieku w Szwarcenowie (konstrukcja zrębowa);
- neogotycka kaplica na cmentarzu parafialnym w Wonnej.

Łąkorek

Osada nawodna, przy wschodnim brzegu jeziora Łąkorz, przy wylocie strumienia łączącego jezioro Łąkorz z 750 m na płn. Wsch. Od Leśniczówki Grabiny, wyjątkowo duża osada o kształcie czworoboku, zakończonego od strony płn. I pód. Jakby wysuniętymi językami. Toeppen znalazł tam 30 rzędów pali sosnowych, czworokątnie ciosanych po 40 pali. W rzędzie odległość między palami wynosiła 1,9 m. Języki miały formę trójkątów z gęsto wbitych pali. Badania w 1927 r. stwierdziły jeszcze 25 rzędów pali po ok. 40 w rzędzie. Wieść ludowa głosi, że w pobliżu osady nawodnej na pagórku znajdowało się ongiś wiele grobów, gdzie mieszkańcy osady grzebali zmarłych. Miejsce to nazwano Wielogrobem. Nazwa ta przetrwała do dziś, figuruje na mapie topograficznej (Wielogrób).

Słupnica

Gród wczesnośredniowieczny, strażnica pruska z XI / XIII w., usytuowany w dolinie rzeki Młynówki, obiekt mocno zarośnięty drzewami, wały dookolne dobrze czytelne. Podstawę grodu stanowił nieforemny czworobok z ostro zakończonymi rogami, użytkowany jeszcze w XIX / XV wieku.

Zestawienie danych dotyczących zabytków

Tabela: Wykaz nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków

Miejscowość / adres	Obiekt	Nr rejestru	Data wpisu
Babalice	Park krajobrazowy	A-441/T	1 lipca 1984
Bielice	Park dworski wraz z częścią dawnego podjazdu do dworu	A-400/T	8 kwietnia 1997
Biskupiec pomorski, ul. Kwiatowa	Kościół parafialny p.w. Św. Jana Nepomucena i matki boskiej różańcowej wraz z terenem przykościelnym otoczonym murem	A-647/T	31 grudnia 1993
Biskupiec Pomorski, Rynek 008	Ratusz	A-603/T	25 maja 1990
Biskupiec Pomorski	Pozostałości gotyckich, obronnych murów miejskich	A-576/T	22 sierpnia 1960
Biskupiec Pomorski	Układ urbanistyczny z pozostałościami dawnej zabudowy z 1-poł. XVIII w., kościołem ewang. I murami	A-131/T	20 kwietnia 1950
Biskupiec Pomorski, ul. Piekarska 003	Dom	A-739/T	19 listopada 1967
Biskupiec Pomorski, ul. Szpitalna 003	Dom	A-738/T	19 listopada 1967
Biskupiec Pomorski	Kościół	A-130/T	20 kwietnia 1950

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

Miejscowość / adres	Obiekt	Nr rejestru	Data wpisu
Czachówki	Zespół pałacowo-parkowy (z zabudową folwarczną)	A-700/1-7/T	21 listopada 1997
Czachówki	Dworek	A-596/T	14 grudnia 1989
Czachówki	Pałac	A-568/T	29 września 1987
Lipinki	Kościół parafialny p.w. Św. Piotra i Pawła wraz z cmentarzem przykościelnym	A-957/T	29 lipca 1968
Lipinki	Pałac i otaczający park	A-136/T	13 lipca 1949
Łąkorek	Pałac	A-512/T	20 grudnia 1986
Łąkorek	Zespół pałacowo-parkowy (10 obiektów)	A-672/1-10/T	30 grudnia 1995
Łąkorz	Wiatrak holenderski	A-352/T	11 lipca 1980
Łąkorz	Kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja wraz z cmentarzem przykościelnym	A-958/T	29 lipca 1968
Osówko	Park krajobrazowy	A-494/T	9 września 1985
Ostrowite	Kościół parafialny p.w. Św. Jakuba Apostoła	A-529/T	20 grudnia 1964
Ostrowite	Park krajobrazowy	A-498/T	1 października 1985
Ostrowite	Zespół pałacowo-parkowy (9 obiektów)	A-682/1-9/T	28 listopada 1996
Piotrowice	Dwór z parkiem	A-	15 listopada 1967
Sędzice	Park krajobrazowy	A-440/T	1 lipca 1984
Szwarcenowo	Kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja wraz z cmentarzem przykościelnym	A-923/T	2 sierpnia 1968
Wardęgowo	Dwór wraz z najbliższym otoczeniem w promieniu 100 m.	A-1202/T	7 czerwca 1968
Wardęgowo	Kaplica p.w. Niepokalanego Serca MP - sanktuarium MB Wardęgowskiej z najbliższym otoczeniem w promieniu 50 - 100m.	A-1201/T	7 czerwca 1968
Wardęgowo	Park krajobrazowy	A-495/T	9 września 1985

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Olsztynie, stan na 15.11.2006r.

Tabela: Wykaz obiektów archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków

miejscowość	obiekt	nr rejestru	data wpisu
Słupnica	Grodzisko Wyzynne	C-045	20 listopada 1968

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Olsztynie, stan na 15.11.2006r.

Ponadto oprócz obiektów objętych ochroną prawną istnieje wiele innych. Są to:

Tabela: Wykaz innych obiektów przedstawiających wartości historyczne, artystyczne i kulturowe

miejscowość	obiekt
Krotoszyny	- kościół pod wezwaniem Trójcy Świętej ufundowany w XIV wieku spłonął w 1410 roku podczas wojny polsko - krzyżackiej i nie został odbudowany. Obecny kościół powstał w 1922 z przebudowy domu mieszkalnego. Kościół murowany z cegły, kryty dachem dwuspadowym

	- dwie drewniane chaty wzniesione w poł. XIX wieku w konstrukcji zrębowej
Lipinki	- drewniane chaty z początku XIX wieku (konstrukcja zrębowa)
Łąkorz	- drewniane chaty wzniesione na początku XIX wieku (konstrukcja zrębowa) - w starej, dwustuletniej chacie funkcjonuje Muzeum Lokalne, gdzie gromadzone są eksponaty obrazujące kulturę materialną wsi
Szwarcenowo	- drewniane chaty z połowy XIX wieku (konstrukcja zrębowa) - neogotycka kaplica na cmentarzu parafialnym w Wonnej
Łąkorek	- osada nawodna, przy wschodnim brzegu jeziora Łąkorz. Wyjątkowo duża osada o kształcie czworoboku. Badania w 1927 r. stwierdziły jeszcze 25 rzędów pali po ok. 40 w rzędzie. Wieść ludowa głosi, że w pobliżu osady nawodnej na pagórku znajdowało się ongiś wiele grobów, gdzie mieszkańcy osady grzebali zmarłych. Miejsce to nazwano Wielogrobem. Nazwa ta przetrwała do dziś, figuruje na mapie topograficznej (Wielogrób).
Ostrowite	- cmentarz parafialny, rzymskokatolicki, przykościelny, z II. poł. XIX wieku - cmentarz rodowy, dawny ewangelicki, z I. ćw. XX wieku, nieczynny - miejsce po dawnym szpitalu wojskowym z zachowaną figurą św. Józefa - budynki XIX w. dworca - budynki dawnej mleczarni
Rywałdzik	- budynki dwóch szkół podstawowych z czerwonej cegły - część budynku starej karczmy - kilka domów z początku XIX w.
Sumin	- szkoła podstawowa zbudowana z czerwonej cegły - kilka obiektów z końca XIX w. o specyficznej architekturze - XX wieczna kapliczka.

9. Szlaki turystyczne

Za walory wypoczynkowe przyjmuje się takie uwarunkowania środowiska naturalnego, które umożliwiają powrót do zdrowia oraz regenerację sił fizycznych i psychicznych. Z uwagi na to gmina Biskupiec spełnia te funkcje, dzięki swoim walorom turystycznym, sprzyjającym klimatem jak również znajdującymi się na terenie gminy atrakcjami. Sprzyjają one wypoczynkowi, pieszym wędrówkom, rowerowym wycieczkom oraz uprawianiu sportów wodnych. Przez teren gminy prowadzi ciekawe i szlaki turystyczne z licznymi pomnikami przyrody i historii oraz rzadkimi okazami flory i fauny.

Jedną z form infrastruktury związanej z rekreacją są szlaki turystyczne. Do najpopularniejszych i najbardziej dostępnych dla przeciętnego turysty są szlaki piesze oraz różnego rodzaju ścieżki dydaktyczne, edukacyjne czy krajobrazowe. Zmieniające się formy uprawiania turystyki, w szczególności coraz większa popularność form aktywnych i tzw. turystyki kwalifikowanej, wpływają na konieczność ujmowania w ocenie atrakcyjności turystycznej przestrzeni geograficznej również tras konnych i ścieżek rowerowych. Powszechność dostępu do indywidualnych środków transportu, umożliwiających przewożenie rowerów, powoduje, że szczególnego znaczenia nabiera możliwość uprawiania turystyki rowerowej na obszarach urozmaiconych pod względem krajobrazowych i bogatych w unikalne formy środowiska przyrodniczo-kulturowego.

Strategia Rozwoju Gminy Biskupiec na lata 2021-2026

Tabela: Szlaki piesze

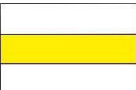
oznaczenie szlaku	przebieg szlaku	długość szlaku
	Brodnica (Dworzec PKP) - jez. Niskie Brodno - Anielewo - jez. Łąki - jez. Sosno - jez. Mielowo - leśniczówka Rosochy - jez. Głowińskie - Ostrowite (stacja PKP)	29 km
	Górzno - Grążawy - Tama Brodzka (stacja PKP) - jez. Bachotek - jez. Strażym - Grzmięca - jez. Kurzyny - jez. Robotno - rezerwat "Okonek" - jez. Wielkie Partęczyny - jez. Małe Partęczyny - Łąkorz (przystanek PKS)	56 km
	Ostrowite (stacja PKP) - Rywałdzik - Płowęż - ... - Radzyń Chełmiński (przystanek PKS)	32 km
	prowadzi z Torunia doliną Drwęcy do Brodnicy i dalej: Tama Brodzka - jez. Bachotek (stanica wodna PTTK) - jez. Strażym - jez. Kochanka - jez. Zbiczno - leśniczówka Rytebłota - jez. Ciche - przesmyk pomiędzy jeziorami Sosno i Mielowo - Górale - Ostrowite - Osetno - Łąkorek - jez. Skarlińskie - ... - Radomno - (przystanek PKS)	160 km

Tabela: Szlaki rowerowe

oznaczenie szlaku	przebieg szlaku	długość szlaku
	Iława - Katarzynki - Radomno - Lekarty - Skarlin - Biedaszek - Łąkorz - Granica z woj. kujawsko - pomorskim (45 km) - Brodnica - Golub Dobrzyń - Okonin - Toruń (162 km) - Iława - Katarzynki	45 km + 117 km

Tabela: Szlaki przyrodnicze

oznaczenie szlaku	przebieg szlaku	długość szlaku
"Szlak Strugi Brodnickiej"	Brodnica, jezioro Niskie Brodno – osada Lisa Młyn, jeziora Wysokie Brodno, Łąki, Popek, Czortek, Sosno, Mielowo, Głowińskie, Ostrowite	25 km
"Szlak Skarlanki"	Tama Brodzka, jezioro Bachotek, Mostek Jadwigi, jeziora Skrzynka, Strażym, Kurzyny, Robotno, Stręszek, Okonek, Dębno, Wielkie Partęczyny, Łąkorek i Łąkorz	29 km

Tabela: Szlaki wodne

oznaczenie szlaku	przebieg szlaku	długość szlaku
"Szlak jezior Pojezierza Brodnickiego"	Główny szkielet szlaku stanowi rzeka Skarlanka, prawy dopływ Drwęcy, łącząca jeziora Bachotek, Strażym, Kurzyny, Robotno, Dębno i Partęczyny Wielkie. Możliwość szeregu przedłużeń: rzeką Cichówką na jeziora Zbiczno, Karaś i Ciche; do jeziora Partęczyny Małe, do jeziora Łąkorek.	50 km